

Innkalling

Utval: Sula kontrollutval
Møtestad: Sula rådhus
Dato: 22.05.2024
Tidspunkt: Kl. 14:00

Den som har lovleg forfall eller vil ha vurdert habilitet til ei eller fleire av sakene, må melde frå snarast mogleg til sekretariatet på e-post: post@sksiks.no eller på telefon 926 11735

Varamedlem møter etter nærare innkalling frå sekretariatet.

Sakliste

- PS 12/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte
- PS 13/24 Orienteringar
- OS 02/24 Oppdatert orientering om avvik og avvikshandtering.
- OS 03/24 Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport tidleg innsats og spesialundervisning i Sula kommune.
- PS 14/24 Uttale om årsrekneskap og årsmelding 2023.
- PS 15/24 Rapport frå revisor etter årsoppgjeret 2023
- PS 16/24 Presentasjon av endeleg risiko- og vesentlegvurdering (ROV).

Ålesund, 15.05.2024

Trygve Holm
Leiar kontrollutval

Bjørn Tømmerdal
Dagleg leiar SKS IKS

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 12/24	Sula kontrollutval	22.05.2024

Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet godkjenne innkalling, sakliste og protokoll slik den ligg føre.

Vedlegg

Møteprotokoll - Sula kontrollutval - 13.03.2024

Møteprotokoll

Utval: Sula kontrollutval
Møtestad: Sula rådhus, møterom 4. etasje
Dato: 13.03.2024
Tidspunkt: kl. 14:00 - 15:15

Følgjande medlemmer møtte

Janita Høyberg
Svein Olav Værnes
Sverre Østrem
Trygve Holm

Forfall

Randi Nyhaug

Møtande varamedlem

Møtenotat

Frå Møre og Romsdal Revisjon SA møtte dagleg leiar Martin Gjendem Mortensen.

Frå administrasjonen møtte kommunedirektør Bente Glomset Vikhagen.

Frå kontrollutvalsekretariatet møtte Bjørn Tømmerdal.

Ordførar Turid Kristin Sand Humlen deltok på heile møte.

På neste møte i Sula kontrollutval 22. mai 2024 kl. 14.00 ynskjer utvalet å invitere ordførar og kommunedirektør til møte. Bakgrunnen er framlegging av risiko- og vesentleg vurdering frå kommunerevisjonen som grunnlag for arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll.

Trygve Holm
Leiar kontrollutval

Bjørn Tømmerdal
Dagleg leiar SKS IKS

Sakliste

- PS 07/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte
- PS 08/24 Orienteringar
- OS 01/24 Orientering om avvik og avvikshandtering.
- PS 09/24 Meldingar
- MS 03/24 Melding til Sula kontrollutval. Val av medlem og varamedlem til representantskapet i SKS IKS
- MS 04/24 Program Fagkonferanse for kontrollutval på Gardermoen 04.06 - 05.06.2024 - Forum for kontroll og tilsyn
- PS 10/24 Undervegsrapportering for arbeidet med risiko- og vesentlegvurdering (ROV)
- PS 11/24 Kontrollutvalet si påsjå rolle

PS 07/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte

Sula kontrollutval 13.03.2024

SUKU 07/24 Vedtak:

Sula kontrollutval godkjenne innkalling, sakliste og protokoll frå møte 7. februar 2024 slik den ligg føre.

Behandling

Vedteke samrøystes.

PS 08/24 Orienteringar

OS 01/24 Orientering om avvik og avvikshandtering.

Sula kontrollutval 13.03.2024

SUKU 01/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek orienteringa om avvik og avvikshandtering til vitande.

Behandling

Kommunedirektør Bente Glomset Vikhagen gav kontrollutvalet ei munnleg orientering kring arbeidet med ny "heilheitleg styring". Hun vil kome tilbake til kontrollutvalet på eit seinare høve og orientere om avviksrapport og avviskultur.

Samrøystes vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringa om avvik og avvikshandtering til vitande.

PS 09/24 Meldingar

MS 03/24 Melding til Sula kontrollutval. Val av medlem og varamedlem til representantskapet i SKS IKS

Sula kontrollutval 13.03.2024

SUKU 03/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Behandling

Samrøystes vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

MS 04/24 Program Fagkonferanse for kontrollutval på Gardermoen 04.06 - 05.06.2024 - Forum for kontroll og tilsyn

Sula kontrollutval 13.03.2024

SUKU 04/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande. Sula kontrollutval vel å melde på fylgjande person (ar): Leiar Trygve Holm og medlem Janita Høyberg.

Behandling

Samrøystes vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande. Sula kontrollutval vel å melde på fylgjande person (ar):

PS 10/24 Undervegsrapportering for arbeidet med risiko- og vesentlegvurdering (ROV)

Sula kontrollutval 13.03.2024

SUKU 10/24 Vedtak:

Sula kontrollutval tek orienteringa kring arbeidet med risiko- og vesentlegvurdering (ROV) til vitande.

Behandling

Samrøystes vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval tek orienteringa kring arbeidet med risiko- og vesentlegvurdering (ROV) til vitande.

PS 11/24 Kontrollutvalet si påsjå rolle

Sula kontrollutval 13.03.2024

SUKU 11/24 Vedtak:

Sula kontrollutval tek saka om påsjå rolla overfor revisjonen til vitande.

Behandling

Samrøystes vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval tek saka om påsjå rolla overfor revisjonen til vitande.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 13/24	Sula kontrollutval	22.05.2024

Orienteringar

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringane til vitande.

Underliggende saker

- 02/24 Oppdatert orientering om avvik og avvikshandtering.
- 03/24 Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport tidleg innsats og spesialundervisning i Sula kommune.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
OS 02/24	Sula kontrollutval	22.05.2024

Oppdatert orientering om avvik og avvikshandtering. Sula kontrollutval

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringa til vitande.

Bakgrunn:

Sula kontrollutval gjorde i sitt møte 13. mars 2024, sak OS 01/24 følgande vedtak:

SUKU 01/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek orienteringa om avvik og avvikshandtering til vitande.

Behandling:

Kommunedirektør Bente Glomset Vikhagen gav kontrollutvalet ei munnleg orientering kring arbeidet med ny "heilheitleg styring". Hun vil kome tilbake til kontrollutvalet på eit seinare høve og orientere om avviksrapport og avvikskultur.

Samrøystes vedteke.

Kommunedirektøren har i epost til sekretariatet datert 7. mai 2024 bekrefta at utvalet vil få ei slik oppdatert orientering på møte 22. mai 2024.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
OS 03/24	Sula kontrollutval	22.05.2024

Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport tidleg innsats og spesialundervisning i Sula kommune.

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval tek rapporten til vitande og avsluttar sitt arbeide med forvaltningsrevisjonen innan tidleg innsats og spesialundervisning.

Bakgrunn:

Sula kommunestyre gjorde i sitt møte 5. oktober 2023 følgande vedtak etter tilråding frå kontrollutvalet:

K045/23 Vedtak:

- 1. Kommunestyret sluttar seg til dei tilrådingar som revisor gjev, i rapport frå forvaltningsrevisjon innan tidleg innsats og spesialundervisning.*
- 2. Kommunestyret bed kommunedirektøren merke seg konklusjonane og tilrådingane i rapporten, og sette i verk dei tiltak som kjem fram i rapporten si tilråding.*
- 3. Kommunestyret bed kommunedirektøren om å rapportere skrifteleg til kontrollutvalet på oppfølging av rapporten innan fyrste halvår 2024.*

I tråd med punkt 3 i vedtaket ynskjer Sula kontrollutval ei slik rapportering. Sekretariatet har vore i kontakt med kommunedirektør Bente Glomset Vikhagen og bede om å få ei slik orientering og oppsummering på Sula kontrollutval sitt møte 22. mai 2024. Kommunedirektøren har stadfesta at ei slik orientering blir gjeven.

Forvaltningsrevisjonsrapporten som det synast til finn dykk her:

<https://kontrollutval.no/wp-content/uploads/2023/09/0010-Vedlegg-Rapport-fra-undersoking-om-tidleg-innsats-og-spesialundervisning-Sula-kommune.pdf>

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 14/24	Sula kontrollutval	22.05.2024

Uttale om årsrekneskap og årsmelding 2023. Sula kommune

Sekretariatet si tilråding:

Etter ei samla vurdering av det kontrollutvalet har fått lagt fram og i dialog med revisor, uttaler kontrollutvalet at Sula kommunestyre kan godkjenne årsrekneskap og årsmelding 2023 for Sula kommune.

Bakgrunn:

Kontrollutvalet har det overordna ansvaret med å sjå til at det blir ført kontroll med at økonomiforvaltninga til kommunen gjeng føre i samsvar med gjeldande avgjerder og vedtak, jf. kommunelova § 23-2. Ansvaret til kontrollutvalet for å føra kontroll med økonomiforvaltninga blir framheva i kommunelova som eit særskilt ansvar ved sida av ansvaret for rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eigarskapkontroll.

Kommunelova stiller ei rekke nye og grunnleggande krav til økonomiforvaltning og berekraft i kommunane, jf. kommunelova § 14-1. Dette krev at økonomisk handleevne må varetakast over tid, planar for eiga verksemd og økonomi skal vera realistiske, finansielle middel og gjeld skal forvaltast utan vesentleg finansiell risiko og betalingsforpliktingar skal innfriast ved forfall.

Kommunelova forsterkar altså desse krava og legg ansvaret på kommunestyret til å sjå til at økonomiforvaltninga skjer i tråd med lov, forskrift og eigne bestemmingar. Kontrollutvalet sitt ansvar er å uttala seg til kommunestyret om årsrekneskapen og årsmeldinga før formannskapet innstiller til vedtak, jfr. kommunelova si § 14-3.

Vurdering:

Kontrollutvalet skal 22. mai 2024 behandla årsrekneskapen og årsmeldinga for 2023 for Sula kommune som er lagt fram av kommunedirektøren og dessutan tilhøyrande revisjonsmelding datert 9. april 2024.

Kommunen har i 2023 eit netto negativt driftsresultat på 13.631.200 kr. Revisor har i revisjonsmeldinga ikkje gitt merknadar til årsrekneskapen eller årsmeldinga.

Det er opp til kontrollutvalet sjølv å bestemma kva uttalen frå kontrollutvalet til årsrekneskap og årsmelding skal innehalda. Verken kommunelova eller kontrollutvalsforskrifta stiller konkrete krav til innhaldet, ut over at den skal knyta seg til forhold i årsrekneskapen eller årsmeldinga og tilhøyrande revisjonsmelding.

Konklusjon:

Med grunnlag i kontrollutvalet sine aktivitetar retta mot økonomiforvaltninga og etter ei samla vurdering, tilrår kontrollutvalet at årsrekneskap og årsmeldinga for 2023 blir godkjent slik den ligg føre.

Dette bygger på ulike orienteringar og saker frå kommunerevisjonen i løpet av året.

Kontrollutvalet har fått presentert revisjonsplan, forenkla etterlevingskontroll og interimrevisjon. Slik sett har kontrollutvalet eit godt fagleg grunnlag for å gje sin uttale. Revisjonsmeldinga er ei normalmelding gitt utan atterhald. Dette betyr at revisjonen ikkje har avdekt eller påvist vesentlege feil og manglar i kommunen sin rapportering.

Kontrollutvalet er ikkje kjent med andre forhold i dialog med revisor som kunne hatt konsekvens for uttalen frå kontrollutvalet, jfr kommunelova § 14-3

Vedlegg

Årsrekneskap 2023 inkludert noter

Årsmelding 2023

Revisjonsmelding 2023 - Sula kommune

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Til kommunestyret i Sula kommune

Kopi:
Kontrollutvalet
Formannskapet
Kommunedirektøren

MELDING FRÅ UAVHENGIG REVISOR

Uttale om årsrekneskapen

Konklusjon

Vi har revidert årsrekneskapen for Sula kommune som viser eit netto negativt driftsresultat på kr 13 631 200. Årsrekneskapen er samansett av balanse per 31. desember 2023, oversikt over løyvingar til drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samla budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjonar for rekneskapsåret som vart avslutta per denne dato, samt notar til årsrekneskapen, medrekna eit samandrag av viktige rekneskapsprinsipp.

Etter vår meining:

- oppfyller årsrekneskapen gjeldande lovkrav,
- og gir i det alt vesentlege ei dekkande framstilling av den finansielle stillinga til kommunekassa per 31. desember 2023, og av resultatet for rekneskapsåret avslutta per denne dato i samsvar med kommunelova og god kommunal rekneskapsskikk i Noreg.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift, god kommunal revisjonsskikk i Noreg og International Standards on Auditing (ISA-ane). Våre oppgåver og plikter etter desse standardane er beskrivne under overskrifta "Revisors oppgåver og plikter ved revisjonen av årsrekneskapen". Vi er uavhengige av kommunen i samsvar med krava i lover og forskrifter i Noreg, og har etterlevd dei andre etiske pliktene våre i samsvar med desse krava. Innhenta revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkeleg og formålstenleg som grunnlag for konklusjonen vår.

Årsmeldinga

Kommunedirektøren er ansvarleg for informasjonen i årsmeldinga. Vår konklusjon om årsrekneskapen ovanfor dekkjer ikkje informasjonen i årsmeldinga.

I samband med revisjonen av årsrekneskapen er det vår oppgåve å lese årsmeldinga. Formålet er å vurdere om det er vesentleg inkonsistens mellom årsmeldinga og årsrekneskapen og den kunnskap vi har opparbeidd under revisjonen av årsrekneskapen, eller om informasjonen i årsmeldinga elles tilsynelatande er vesentleg feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsmeldinga tilsynelatande er vesentleg feil. Vi uttaler oss om årsmeldinga datert 21. mars 2024 og har ikkje noko å rapportere om det.

Ut frå kunnskapen vi har opparbeidd oss i revisjonen, meiner vi at årsmeldinga

- inneheld dei opplysningane som skal vere med etter gjeldande lovkrav, og
- at opplysningane om økonomi i årsmeldinga stemmer overeins med årsrekneskapen.

Vi viser elles til avsnittet «Konklusjon om årsmeldinga» og «Uttale om forklaring for vesentlege budsjettavvik» under vår uttale om andre lovmessige krav.

Kommunedirektøren sitt ansvar for årsrekneskapen

Kommunedirektøren er ansvarleg for å utarbeide årsrekneskapen og for at den gir ei dekkande framstilling i samsvar med kommunelovas regler og god kommunal rekneskapsskikk i Noreg. Kommunedirektøren er også ansvarleg for slik internkontroll ho finn nødvendig for å kunne utarbeide ein årsrekneskap som ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon, verken som følgje av misleg framferd eller feil som ikkje er tilsikta.

Revisor sine oppgåver og plikter ved revisjonen av årsrekneskapen

Vårt mål med revisjonen er å oppnå tryggande sikkerheit for at årsrekneskapen totalt sett ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon, verken som følgje av feil eller misleg framferd, og å gi ei revisjonsmelding som inneheld vår konklusjon. Tryggande sikkerheit er ei høg grad av tryggleik, men ingen garanti for at ein revisjon utført i samsvar med ISA-ane, alltid vil avdekke vesentleg feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følgje av misleg framferd eller feil som ikkje er tilsikta. Feilinformasjon er å anse som vesentleg dersom den åleine eller samla, innanfor rimelege grenser, kan forventast å påverke dei økonomiske avgjerdene som brukarane tar, på grunnlag av årsrekneskapen.

For meir omtale av revisor sine oppgåver og plikter ved revisjon av årsrekneskapen, sjå www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1.

Uttale om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på revisjonen vår av årsrekneskapen slik den er omtalt ovanfor, og kontrollhandlingar vi har funne nødvendige etter internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikkje er revisjon eller forenkla revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», meiner vi at leiinga har oppfylt si plikt til å sørge for ordentleg og oversiktleg registrering og dokumentasjon av kommunen sine rekneskapsopplysningar, i samsvar med lov og god bokføringskikk i Noreg.

Uttale om forklaring for vesentlege budsjettavvik

Vi har utført eit attestasjonsoppdrag som skal gje moderat sikkerheit, knytt til Sula kommune si forklaring for vesentlege budsjettavvik, enten det skuldast beløpsmessige avvik eller avvik frå kommunestyret sine premisser for bruken av løyvingane.

Konklusjon

Basert på dei utførte handlingane og innhenta bevis, er vi ikkje blitt kjende med forhold som gjev grunn til å tru at årsmeldinga ikkje gir dekkande opplysningar om vesentlege budsjettavvik.

Kommunedirektøren sitt ansvar for å forklare budsjettavvik og revisor sine oppgåver og plikter knytt til uttale om budsjettavvik

For meir omtale av kommunedirektørens ansvar for forklaring til budsjettavvik og revisor sine oppgåver og plikter ved fråsegn om forklaringa til vesentlege budsjettavvik blir det vist til www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1.

Ålesund, 9. april 2024

Møre og Romsdal Revisjon SA

Kathrin Haram

oppdragsansvarleg revisor

SULA KOMMUNE

REKNESKAP 2023

Økonomiske oversikter

Bevilgningsoversikt - drift (regnskap)	Note	Regnskap 2023	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap 2022
1 Rammetilskudd		381 997 931	369 700 000	359 450 000	344 564 513
2 Inntekts- og formueskatt		283 294 120	291 250 000	291 850 000	304 036 204
3 Eiendomsskatt		10 745 115	10 250 000	10 250 000	10 116 115
4 Andre generelle driftsinntekter		25 746 660	17 320 000	14 320 000	18 236 506
5 Sum generelle driftsinntekter		701 783 826	688 520 000	675 870 000	676 953 338

6 Sum bevilgninger drift, netto		650 941 324	626 504 412	601 893 412	594 065 344
7 Avskrivninger	6	55 792 637	55 792 637	48 000 000	48 066 410
8 Sum netto driftsutgifter		706 733 961	682 297 049	649 893 412	642 131 754
9 Brutto driftsresultat		-4 950 135	6 222 951	25 976 588	34 821 584

10 Renteinntekter		7 861 140	2 210 000	2 210 000	5 549 260
11 Utbytter		359 821	0	0	92 510
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	9	14 997 788	3 050 000	3 050 000	-1 568 584
13 Renteutgifter		39 692 451	35 409 958	35 409 958	23 200 538
14 Avdrag på lån	11	48 000 000	48 000 000	48 000 000	45 000 000
15 Netto finansutgifter		-64 473 702	-78 149 958	-78 149 958	-64 127 352

16 Motpost avskrivninger	6	55 792 637	55 792 637	48 000 000	48 066 410
--------------------------	---	------------	------------	------------	------------

17 Netto driftsresultat		-13 631 200	-16 134 370	-4 173 370	18 760 642
--------------------------------	--	--------------------	--------------------	-------------------	-------------------

Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
18 Overføring til investering		0	0	0	1 360 000
19 Avsetning til bundne driftsfond	14	1 877 222	5 677 015	5 677 015	2 179 438
20 Bruk av bundne driftsfond	14	-1 901 666	-274 919	-274 919	-4 982 088
21 Avsetninger til disposisjonsfond	14	370 000	370 000	0	20 203 293
22 Bruk av disposisjonsfond	14	-13 976 756	-21 906 466	-9 575 466	0
23 Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
24 Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat		-13 631 200	-16 134 370	-4 173 370	18 760 642
25 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

Spesifikasjon av post 6 "Sum bevilgninger drift, netto":

Oversikt netto bevilgninger etter § 5-4, 2. ledd	Note	Regnskap 2023	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap 2022
ORGANISASJON OG UTVIKLING		64 308 341	61 041 881	85 888 504	57 018 808
KULTUR OG OPPVEKST		314 080 268	312 358 682	290 114 383	285 692 611
HELSE OG MESTRING		339 177 661	321 928 462	292 967 817	288 026 688
SAMFUNN EKSL. VAR (TEKNISK SEKTOR)		34 907 383	33 684 728	31 789 817	34 101 699
VAR (eksklusiv avsetning/bruk av bundet fond)		-22 419 503	-27 930 161	-27 930 161	-22 235 818
KOMMUNESTYRET SITT OMRÅDE					
Konsulenttenster		144 287	113 300	110 000	137 071
Nto. Pensjon (premieavvik, amortisering mm)		-30 691 043	-31 296 980	-31 296 948	-6 047 503
Tilskot Ressurskrevjande tenester		-48 684 000	-43 550 000	-39 900 000	-42 654 000
Utgift taksering eigedomsskatt		117 930	154 500	150 000	25 788
SUM		650 941 324	626 504 412	601 893 412	594 065 344

Bevilningsoversikt - invest. etter § 5-5, 1. ledd	Note	Regnskap 2023	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap 2022
1 Investeringer i varige driftsmidler		100 096 599	91 708 163	70 145 527	190 677 243
2 Tilskudd til andres investeringer		0	0	0	500 000
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		1 638 179	1 500 000	1 500 000	1 420 448
4 Utlån av egne midler		0	0	0	0
5 Avdrag på lån		0	0	0	0
6 Sum investeringsutgifter		101 734 778	93 208 163	71 645 527	192 597 691

7 Kompensasjon for merverdiavgift		9 173 851	6 706 474	3 640 000	32 606 112
8 Tilskudd fra andre		20 147 367	0	0	609 748
9 Salg av varige driftsmidler		3 733 363	0	0	30 000
10 Salg av finansielle anleggsmidler		0	0	0	0
11 Utdeling fra selskaper		0	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	8	26 217	0	0	875 530
13 Bruk av lån		67 153 980	85 001 689	66 505 527	152 246 300
14 Sum investeringsinntekter		100 234 778	91 708 163	70 145 527	186 367 691

15 Videreutlån	8	22 841 838	15 000 000	15 000 000	14 723 462
16 Bruk av lån til videreutlån	8	15 000 000	15 000 000	15 000 000	14 723 462
17 Avdrag på lån til videreutlån	8	23 265 467	2 500 000	2 500 000	2 087 153
18 Mottatte avdrag på videreutlån	8	28 516 331	2 500 000	2 500 000	8 910 327
19 Netto utgifter videreutlån		2 590 973	0	0	-6 823 174

20 Overføring fra drift		0	0	0	-1 360 000
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	14		0	0	6 823 174
22 Bruk av bundne investeringsfond	14	-2 590 973	0	0	0
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	14	0	0	0	1 105 000
24 Bruk av ubundet investeringsfond	14	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-5 975 000
25 Dekning av tidligere års udekket beløp		0	0	0	0
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-4 090 973	-1 500 000	-1 500 000	593 174
27 Fremført til inndekning i senere år(udekket beløp)		0	0	0	0

Spesifikasjon av post 1 "Investeringer i varige driftsmidler"

Oppstilling etter § 5-5, 2. ledd	Note	Regnskap 2023	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap 2022
ORGANISASJON OG UTVIKLING		2 288 227	3 989 892	1 000 000	8 866 205
KULTUR OG OPPVEKST		0	100 000	0	0
HELSE OG MESTRING		24 526 027	1 610 444	1 150 000	1 939 275
SAMFUNN EKSL. VAR (TEKNISK SEKTOR)		49 291 763	56 976 274	17 550 000	161 329 468
VAR (eksklusiv avsetning/bruk av bundet fond)		23 990 582	29 031 553	50 445 527	18 542 295
SUM		100 096 599	91 708 163	70 145 527	190 677 243

Spesifikasjon av post 2 "Tilskudd til andres investeringer"

Oppstilling etter § 5-5, 2. ledd	Note	Regnskap 2023	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap 2022
ORGANISASJON OG UTVIKLING		0	0	0	1 000 000
SUM		0	0	0	1 000 000

Spesifikasjon av post 3 "Investeringer i aksjer og andeler i selskaper "

Oppstilling etter § 5-5, 2. ledd	Note	Regnskap 2023	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap 2022
ORGANISASJON OG UTVIKLING	7	1 638 179	1 500 000	1 500 000	1 420 448
SUM		1 638 179	1 500 000	1 500 000	1 420 448

Økonomisk oversikt drift etter forskrift § 5-6	Note	Regnskap 2023	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap 2022
1 Rammetilskudd		381 997 931	369 700 000	359 450 000	344 564 513
2 Inntekts- og formuesskatt		283 294 120	291 250 000	291 850 000	304 036 204
3 Eiendomsskatt		10 745 115	10 250 000	10 250 000	10 116 115
4 Andre skatteinntekter		0	0	0	0
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		25 746 660	17 320 000	14 320 000	18 236 506
6 Overføringer og tilskudd fra andre		120 851 391	78 728 827	74 464 890	104 218 260
7 Brukerbetalinger		31 045 027	29 423 866	28 897 981	30 189 033
8 Salgs- og leieinntekter		90 149 150	91 245 092	90 821 481	82 678 881
9 Sum driftsinntekter		943 829 394	887 917 785	870 054 352	894 039 512
10 Lønnsutgifter		468 571 611	451 314 482	437 211 596	422 625 395
11 Sosiale utgifter		114 178 745	115 898 611	108 486 634	104 831 582
12 Kjøp av varer og tjenester		264 156 784	218 126 949	213 700 940	243 067 113
13 Overføringer og tilskudd til andre		46 079 752	40 562 156	36 678 594	40 627 427
14 Avskrivninger	6	55 792 637	55 792 637	48 000 000	48 066 410
15 Sum driftsutgifter		948 779 528	881 694 834	844 077 764	859 217 928
16 Brutto driftsresultat		-4 950 134	6 222 951	25 976 588	34 821 584
17 Renteinntekter		7 861 140	2 210 000	2 210 000	5 549 260
18 Utbytter		359 821	0	0	92 510
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	9	14 997 788	3 050 000	3 050 000	-1 568 584
20 Renteutgifter		39 692 451	35 409 958	35 409 958	23 200 538
21 Avdrag på lån	11	48 000 000	48 000 000	48 000 000	45 000 000
22 Netto finansutgifter		-64 473 702	-78 149 958	-78 149 958	-64 127 352
23 Motpost avskrivninger	6	55 792 637	55 792 637	48 000 000	48 066 410
24 Netto driftsresultat		-13 631 200	-16 134 370	-4 173 370	18 760 642
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:					
25 Overføring til investering		0	0	0	1 360 000
26 Avsetning til bundne driftsfond	14	1 877 222	5 677 015	5 677 015	2 179 438
27 Bruk av bundne driftsfond	14	-1 901 666	-274 919	-274 919	-4 982 088
28 Avsetninger til disposisjonsfond	14	370 000	370 000	0	20 203 292
29 Bruk av disposisjonsfond	14	-13 976 756	-21 906 466	-9 575 466	0
30 Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
31 Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat		-13 631 200	-16 134 370	-4 173 370	18 760 642
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

Oversikt - balanse. Forskrift § 5-8	Note	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		2 478 792 462	2 348 783 946
I. Varige driftsmidler	6	1 498 667 725	1 458 576 843
1. Faste eiendommer og anlegg	6	1 443 143 721	1 422 144 832
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	6	55 524 004	36 432 011
II. Finansielle anleggsmidler		79 214 305	83 276 837
1. Aksjer og andeler	7	24 735 095	23 096 916
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån	8	54 479 210	60 179 921
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler	12	900 910 432	806 930 266
B. Omløpsmidler		438 616 601	481 892 627
I. Bankinnskudd og kontanter		85 941 956	195 486 483
II. Finansielle omløpsmidler		126 914 003	111 916 215
1. Aksjer og andeler	9	126 914 003	111 916 215
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater		0	0
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		225 760 642	174 489 929
1. Kundefordringer		13 462 923	8 870 364
2. Andre kortsiktige fordringer		74 326 376	82 767 796
3. Premieavvik	12	137 971 343	82 851 769
Sum eiendeler		2 917 409 063	2 830 676 573

Oversikt - balanse. Forskrift § 5-8	Note	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		678 536 540	628 139 680
I. Egenkapital drift		149 025 657	162 656 857
1. Disposisjonsfond	14	131 793 610	145 400 366
2. Bundne driftsfond	14	17 232 048	17 256 492
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		67 291 351	71 382 324
1. Ubundet investeringsfond	14	61 911 732	63 411 732
2. Bundne investeringsfond	14	5 379 619	7 970 592
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0
III. Annen egenkapital		462 219 532	394 100 498
1. Kapitalkonto	4	460 114 556	391 995 522
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	5	8 520 685	8 520 685
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	5	-6 415 709	-6 415 709
D. Langsiktig gjeld		2 094 096 895	2 051 661 393
I. Lån		1 254 269 021	1 262 834 488
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	10	666 269 021	652 834 488
2. Obligasjonslån	10	260 000 000	260 000 000
3. Sertifikatlån	10	328 000 000	350 000 000
II. Pensjonsforpliktelse	12	839 827 874	788 826 905
E. Kortsiktig gjeld		144 775 627	150 875 499
I. Kortsiktig gjeld		144 775 627	150 875 499
1. Leverandørgjeld		28 888 582	51 954 909
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		115 887 045	98 920 590
5. Premieavvik		0	0
Sum egenkapital og gjeld		2 917 409 063	2 830 676 573

F. Memoriakonti		Regnskap 2023	Regnskap 2022
I. Ubrukte lånemidler		75 418 992	94 872 972
II. Andre memoriakonti		2 801 432	2 277 105
III. Motkonto for memoriakontiene		-78 220 424	-97 150 077

Oversikt over samla budsjettavvik og årsavslutningsdisponisjoner etter forskrift § 5-9

Drift		2023	2022
1.	Netto driftsresultat	-13 631 200	18 760 642
2.	Avsetninger til bundne driftsfond	-1 877 222	-2 179 438
3.	Bruk av bundne driftsfond	1 901 666	4 982 088
4.	Overføring til investering i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	0	-1 360 000
5.	Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-370 000	-2 451 609
6.	Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	21 906 466	5 012 326
7.	Budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	0	0
8.	Årets budsjettavvik (mindreforbruk før strykninger)	7 929 710	22 764 010
9.	Strykning av overføring til investering	0	0
10.	Strykning av avsetninger til disposisjonsfond	0	0
11.	Strykning av dekning av tidligere års merforbruk	0	0
12.	Strykning av bruk av disposisjonsfond	-7 929 710	-5 012 326
13.	Mindreforbruk etter strykninger	0	17 751 684
14.	Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger	0	0
15.	Bruk av disposisjonsfond for inndekning av tidligere års merforbruk	0	0
16.	Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	0	0
17.	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	0	-17 751 684
18.	Fremført til inndekning i senere år (merforbruk).	0	0

Investering		2 023	2 022
1.	Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	86 244 954	166 376 589
2.	Avsetninger til bundne investeringsfond	0	6 823 174
3.	Bruk av bundne investeringsfond	-2 590 973	0
4.	Budsjettert bruk av lån	-100 001 689	-177 356 126
5.	Overføring fra drift i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	0	-1 360 000
6.	Avsetninger til ubundet investeringsfond iht. til årsbudsjettet og fullmakter	0	1 105 000
7.	Bruk av ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-1 500 000	-5 975 000
8.	Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0
9.	Årets budsjettavvik (udisponert beløp før strykninger)	-17 847 709	-10 386 364
10.	Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0
11.	Strykning av bruk av lån	17 847 709	10 386 364
12.	Strykning av overføring fra drift	0	0
13.	Strykning av bruk av ubundet investeringsfond	0	0
14.	Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	0	0
15.	Avsetning av udisponert beløp etter strykninger til ubundet investeringsfond	0	0
16.	Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp).	0	0

Noter 2023

Note nr. 1. Rekneskapsprinsipp

Rekneskapen er utarbeidd i samsvar med kommunelova, reglar i forskrifter og standardardar i medhald av god kommunal rekneskapskikk.

Rekneskapsprinsipp

All tilgang og bruk av midlar i året som vedkjem kommunen si verksemd går fram av driftsrekneskapen eller investeringsrekneskapen. Rekneskapsføring av tilgang og bruk av midlar berre i balanserekneskapen vert ikkje gjort.

Alle utgifter, utbetalingar, inntekter og innbetalingar er rekneskapsført brutto. Dette gjeld også interne finansieringstransaksjonar. Alle kjente utgifter, utbetalingar, inntekter og innbetalingar i året er teke med i årsrekneskapen, anten dei er betalt eller ikkje. For lån er berre den delen av lånet som faktisk er brukt i året ført i investeringsrekneskapen. Den delen av lånet som ikkje er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalingar, inntekter eller innbetalingar ikkje kan fastsetjast eksakt når rekneskapen vert avlagd, vert det registrert eit stipulert beløp i årsrekneskapen.

Klassifisering av anleggsmidlar og omløpsmidlar

I balanserekneskapen er anleggsmidlar eigedelar bestemt til varig eige eller bruk for kommunen. Andre eigedelar er omløpsmidlar. Fordringar knytt til eigen vare- og tenesteproduksjon er omløpsmidlar.

Andre fordringar er omløpsmidlar dersom desse forfell til betaling innan eitt år etter inntakstidspunktet. Elles er dei klassifisert som anleggsmidlar.

Kommunen følger KRS nr 4 – Avgrensing mellom driftsrekneskapen og investeringsrekneskapen. Standarden har særleg mykje å seie for skiljet mellom vedlikehald og påkosting i høve til anleggsmidlar. Utgifter som kjem til for å oppretthalde anleggsmiddelet sitt kvalitetsnivå vert utgiftsført i driftsrekneskapen.

Utgifter som representerer ei standardheving av anleggsmiddelet utover standard ved inntakstidspunkt vert utgiftsført i investeringsrekneskapen og aktivert på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knytt til formåla i kommunelovens § 14-15 til 14-17. All anna gjeld er kortsiktig gjeld.

Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidlar og neste års avdrag på innlån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsreglar

Omløpsmidlar vert vurdert til lågaste verdi av anskaffelseskost og verkeleg verdi.

Marknadsbaserte finansielle omløpsmidlar er vurderast til verkeleg verdi.

Utestående fordringar er vurdert til pålydande med frådrag for forventta tap.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med avgrensa økonomisk levetid vert avskrivne med like store årlege beløp over levetida til anleggsmiddelet. Avskrivningane startar året etter anleggsmiddelet er inntekte/teke i bruk av verksemda. Avskrivingsperiodane er i tråd med § 3-4 i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner.

Anleggsmidler som har hatt varige verdifall er nedskrivne til verkeleg verdi i balansen.

Vurderingane for egedelar gjeld tilsvarande for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldsposten sin pålydande i norske kroner på det tidspunktet som gjelda oppstår.

Sjølvkostutrekningar

Innanfor dei rammene der sjølvkost er sett som den rettslege ramma for kva kommunen kan krevje av brukarbetalingar reknar kommunen sjølvkost etter retningsliner gitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

For dei tenestene der kommunen sjølv har valt å krevje inn brukarbetalingar etter sjølvkostprinsippet vert dei same retningslinene følgt.

Mva-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglane i mva-lova for dei tenesteområda som er omfatta av lova. For dei andre delane av kommunen si verksemd krev kommunen mva-kompensasjon. Motteken kompensasjon for betalt mva er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskot i inntektssystemet.

Note nr. 2. Organisering av kommunen

Den samla verksemda til kommunen er i hovudsak organisert innanfor Sula kommune sin ordinære organisasjon. I tillegg er kommunen deltakar i interkommunale samarbeid som er eigne rettssubjekt, vertskommunesamarbeid og interkommunale selskap.

Note nr. 3 Endring i arbeidskapital

Balanseregnskapet :	31.12.	01.01.	Endring
2.1 Omløpsmidler	438 616 601	481 892 627	
2.3 Kortsiktig gjeld	144 775 627	150 875 499	
Arbeidskapital	293 840 974	331 017 128	-37 176 154

Drifts- og investeringsregnskapet :	Beløp
Driftsregnskapet	
Sum driftsutgifter	892 986 892
Sum driftsinntekter	943 829 394
Netto finansutgifter	-64 473 702
Netto driftsresultat	-13 631 200
Investeringsregnskapet	
Sum investeringsutgifter	101 734 778
Sum investeringsinntekter	100 234 778
Netto utgifter videreutlån	2 590 973
Netto utgifter i investeringsregnskapet	4 090 973
Netto tilgang/bruk i drifts- og investeringsregnskapet	-17 722 173
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	-19 453 980
Endring i regnskapsprinsipp ført direkte mot egenkapital	0
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	-37 176 153
Differanse	0

Note nr. 4 Kapitalkonto

Saldo 01.01.	391 995 522
Økning av kapitalkonto (kreditposterings)	
Aktivering av fast eiendom og anlegg	72 269 540
Reversert nedskrivning av fast eiendom og anlegg	
Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidler	27 826 952
Kjøp av aksjer og andeler	52 052
Reversert nedskrivning av aksjer og andeler	
Utlån	22 841 838
Aktivert egenkapitalinnskudd pensjonskasse	1 586 127
Avdrag på eksterne lån	71 265 467
Økning pensjonsmidler	93 980 166
Reduksjon pensjonsforpliktelser	
Reduksjon av kapitalkonto (debetposterings)	
Avgang fast eiendom og anlegg	3 239 419
Av- og nedskrivning av fast eiendom og anlegg	48 023 156
Avgang utstyr, maskiner og transportmidler	165 759
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	8 577 277
Avgang aksjer og andeler	
Nedskrivning av aksjer og andeler	
Avdrag på utlån	28 542 548
Avskrivning utlån	
Reduksjon egenkapitalinnskudd pensjonskasse	
Bruk av midler fra eksterne lån	82 153 980
Reduksjon pensjonsmidler	
Økning pensjonsforpliktelser	51 000 969
Saldo 31.12.	460 114 556

Note nr. 5 Endring av prinsipp, estimater og tidligere års feil

Verknaden av endringar i rekneskapsprinsipp skal først mot egne eigenkapitalkontoar for endring av rekneskapsprinsipp. Positiv saldo kan ikkje disponerast og negativ saldo skal ikkje dekkast inn.

Konto for endring av regnskapsprinsipp viser	31.12.2023	31.12.2022
Endring av regnskapsprinsipp som påverkar AK (drift)	-8 520 685	-8 520 685
Endring av regnskapsprinsipp som påverkar AK (investering)	6 415 709	6 415 709
Sum	-2 104 976	-2 104 976

Det er ikkje gjort endringar i rekneskapsprinsipp i 2023.

Det er ikkje gjort endringar i rekneskapsestimat for 2023.

Det er ikkje gjort korrigeringsar av tidlegare års feil i rekneskapsprinsipp for 2023.

Note nr. 6 Anleggsmidler

Kommunen følger inndelinga av anleggsmidler og avskrivningstid i samsvar med budsjett- og regnskapsforskriften § 3-4. Kommunen har følgende anleggsmiddelgrupper med tilhørende avskrivningsplan:

Gruppe	Maksimal avskrivningstid	Anleggsmiddel
Gruppe 1	5 -15	IKT-utstyr og programvare, kontormaskiner, og lignende. Ordinært IKT-utstyr avskrives over 5 år. Investering i Helseplattformen (programvare) avskrives over 15 år.
Gruppe 2	10	Inventar og innredning, større utstyr, verktøy og maskiner, kjøretøy, og lignende
Gruppe 3	20	Brannbiler og andre større nyttekjøretøy, større anleggsmaskiner, båter og ferger, og lignende
Gruppe 4	40	Barnehagelokaler, skolelokaler, idrettshaller og idrettsanlegg, boliger og lokaler til bofellesskap, veger og parkeringsplasser, terminalbygninger, kaier og kaianlegg, forbrenningsanlegg, renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett, og lignende.
Gruppe 4	50	Administrasjonslokaler, institusjonslokaler, kulturbygg, lagerbygg, brannstasjoner, og lignende.
Gruppe 5	Ingen	Tomter

Når det gjelder renseanlegg og pumpestasjoner så kunne disse tidlegare maksimalt avskrivast over 20 år. I gjeldande regnskapsforskrift så kan dei avskrivast over maksimalt 40 år. Våre tidlegare investeringar i pumpestasjonar og renseanlegg har vi latt ligge i gruppe 3. Disse blir avskreve over 20 år. Aktiveringar frå 2020 og framover blir avskreve over 40 år.

Bokført verdi pr. 31.12.2023	GRUPPE 1	GRUPPE 2	GRUPPE 3	GRUPPE 4	GRUPPE 5	Sum
Akkumulert anskaffelsesk. 01.01	55 274 787	47 727 624	48 665 742	1 814 745 775	63 380 347	2 029 794 275
Akkumulerte nedskrivninger				-2 386 091		-2 386 091
Akkumulerte avskrivninger 01.01	-45 197 902	-26 524 875	-15 665 053	-481 443 511		-568 831 341
Bokført verdi 01.01.	10 076 885	21 202 749	33 000 689	1 330 916 173	63 380 347	1 458 576 843
Tilgang i året	24 240 361	3 586 591	12 376 083	59 436 647	456 810	100 096 492
Avgang i året		-165 759		-3 239 419		-3 405 178
Delsalg i året						0
Årets ordinære avskrivninger	-5 082 819	-3 494 458	-1 715 663	-45 499 697		-55 792 637
Årets nedskrivninger				-807 796		-807 796
Årets reverserte nedskrivninger						0
Bokført verdi 31.12.23	29 234 427	21 129 123	43 661 109	1 340 805 908	63 837 157	1 498 667 724

Årets nedskrivning gjelder gamle Langevg barnehage. Bygget blei revet i 2023. Resterende bokført verdi på 807.796kr er nedskrevet.

Note nr. 7 Finansielle anleggsmidler

	Balanseført verdi 31.12.2023	Eigardel	Kjøp i året
BINGSA GJENVINNING AS	41 000	2,39 %	
SULA BEDRIFTSTENESTE	450 000	100 %	
MØRE OG ROMSDAL REVISJON SA	105 000		
MURITUN	60 000	0,42 %	
EIGENKAPITALTILSKOT KLP	23 721 040		1 586 127
HELSEPLATTFORMEN	52 052	1,30 %	52 052
BIBLIOTEKSENTRALEN KR	1		
STORFJORDSAMBANDET KR	1	1,32 %	
HAREID FASTLANDSSAMBAND	140 001	1,66 %	
DET NORSKE TEATER	1 000	0,02 %	
SULA RIDE OG FRITIDSSENTER	25 000	15 %	
ROVDEFJORD BRUA	10 000	0,15 %	
THE NORTH WEST AS	105 000	7,22 %	
UTVIKLINGSFORUMET FOR ÅLESUND LUFTHAVN	25 000	2,43 %	
Sum	24 735 095		1 638 179

Note nr. 8 Utlån

Utlånt til	Utestående 31.12.	Utestående 01.01.	Tap på hovedstol	Tap på løpte renter mv.	Samla tap
Utlån finansiert med innlån					
Startlån	53 348 871	37 323 365	0	0	0
Møre og Romsdal fylkeskom, forskottering Furnes	0	21 700 000	0	0	0
Sum lånefinansierte utlån	53 348 871	59 023 365	0	0	0
Utlån finansiert med egne midlar					
Sula Vekst	1 050 000	1 050 000	0	0	0
Sula ride- og fritidssenter	80 339	106 556	0	0	0
Sum egenfinansierte utlån	1 130 339	1 156 556	0	0	0
Sum	54 479 210	60 179 921	0	0	0

Note nr. 9 Marknadsbaserte finansielle omløpsmidlar

Aktiv forvaltning	Kostpris 31.12.2023	Marknadsverdi 31.12.2023	Marknadsverdi 31.12.2022	Innløysing / kjøp	Årets resultatførte verdiendring
Fondsforvaltning aksje- og obligasjonsfond	76 908 246	95 674 937	83 499 743	0	12 175 194
Fondsforvaltning pengemarkedsfond	10 477 975	10 507 315	28 416 472	-20 000 000	2 090 843
Fokus Kapitalforvaltning pengemarkedsfond	20 000 000	20 731 751	0	20 000 000	731 751
SUM	107 386 221	126 914 003	111 916 215	0	14 997 788

Note nr. 10 Langsiktig gjeld

Tabellen nedanfor viser samla gjeld fordelt på kreditor:

Kreditorar	31.12.2023	31.12.2022
Husbanken (13 lån)	69 175 021	55 740 488
Kommunalbanken flytende rente (1 lån)	8 550 000	8 550 000
Danske Bank FRN 3 år (2 lån)	260 000 000	260 000 000
Kommunalbanken fastrente 10 år (3 lån)	388 544 000	388 544 000
KLP Fast (2 lån)	200 000 000	200 000 000
Swedbank fastrente 5 år, obligasjon	0	0
DNB Sertifikatlån (1 lån)	150 000 000	150 000 000
DNB Sertifikatlån (1 lån)	50 000 000	0
Sparebank 1 markeds sertifikatlån (1 lån)	0	50 000 000
SEB sertifikatlån	128 000 000	150 000 000
Kommunen si samla lånegjeld	1 254 269 021	1 262 834 488

Gjennomsnittlig rente på våre lån pr 31.12.2023 var 3,58%. Gjennomsnittlig kapitalbindingstid (kor lenge det i gjennomsnitt tar før heile låneportefølja er refinansiert) på lån var 3,47 år. Verdien av lån som forfaller og må refinansierast i 2024 er 428 mill kroner.

Tabellen nedanfor viser lån med fastrente:

Lån med fastrente	Lånebeløp	Renter	Forfallsdato
Kommunalbanken fastrente 10 år	122 500 000	2,230 %	09.04.2025
Kommunalbanken fastrente 10 år	90 000 000	1,340 %	02.10.2030
Kommunalbanken fastrente 10 år	176 044 000	2,080 %	15.04.2031
KLP Fast 10 år	100 000 000	2,635 %	12.09.2028
KLP Fast 7 år	100 000 000	1,447 %	08.04.2027
SUM	588 544 000		

Gjeldsforpliktingar fordelt på ulike område

Gjeld knytt til sjølvkostområder vert betalt gjennom brukarbetaling. Vidareformidlingslån vert betalt av dei innbyggjarane kommunen har lånt ut midlane til.

	31.12.2023	31.12.2022
Kommunen si samla lånegjeld	1 254 269 021	1 262 834 488
Andel knyttet til sjølvkostområder:		
Vatn	84 161 023	83 866 517
Avløp	177 048 780	167 426 016
Renovasjon	11 338 833	11 674 861
Andre sjølvkostområder	1 348 888	999 147
SUM	273 897 524	263 966 541
Andel knytt til rente og avdragskompensasjon:		
Handlingsplan for eldre	14 356 781	16 156 214
Skulepakken - rentekompensasjon	4 221 387	5 173 345
Skulepakken II	13 583 333	14 941 667
Orgel-rentekompensasjon	1 174 333	1 507 766
Tak indre Sula kyrkje - rentekom.	945 859	1 091 039
SUM	34 281 693	38 870 031
Vidareformidlingslån		
Vidareformidlingslån:	69 175 021	55 740 488

Note nr. 11 Avdrag på gjeld

Kommunen skal betale årlige avdrag som samlet skal være minst lik størrelsen på kommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens avskrivbare anleggsmidler.

Beregningen gjøres ved hjelp av følgende formel:

$$\frac{\text{Sum årets avskrivninger} \times \text{Lånegjeld pr. 1/1 i regnskapsåret}}{\text{Bokførte avskrivbare anleggsmidler pr. 1/1 i regnskapsåret}} = \text{Minimumsavdrag}$$

Forholdet mellom betalte avdrag om minimumsavdrag	2023	2022
Sum avskrivninger i året	55 792 637	48 066 410
Sum lånegjeld pr 1.1.	1 199 903 518	1 152 094 000
Avskrivbare anleggsmidler pr. 1.1	1 395 196 496	1 255 924 419
Bergnet minimumsavdrag	47 983 049	44 092 639
Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	48 000 000	45 000 000
Differanse	-16 951	-907 361

Avdrag på lån videreutlån

Mottatte avdrag på videreutlån og refusjoner av gitte forskotteringer finansiert med lån kan bare finansiere avdrag på lån eller nye utlån, jf KL 14-17, 2. ledd. Dersom slike mottatte avdrag benyttes til å betale avdrag på lån etter KL § 14-15 første og andre ledd og § 14-16, skal dette ikke redusere minimumsavdraget, jf KL § 14-18 tredje ledd.

	2023	2022
Mottatte avdrag på startlån	6 816 331	8 910 327
Mottatt avdrag på forskottering	21 700 000	0
Utgiftsførte avdrag i investeringsregnskapet	23 265 467	2 087 153
Overdekning	5 250 864	6 823 174
Finansiering av nye utlån	5 250 864	0
Avsetning til avdragsfond	0	6 823 174
Kontroll	0	0

Avsetning til (+)/ bruk av(-) avdragsfond	-2 590 973	6 823 174
Saldo avdragsfond 31.12.	5 379 619	7 970 592

Bruk av avdragsfond i 2023 gjeld finansiering av nye vidareutlån

Note nr. 12 Pensjoner

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

Tall i tusen kr	2023	2022	2021	2020
Innestående på premiefond 01.01.	55 161	39 567	891	61
Tilført premiefondet i løpet av året	5 346	16 569	43 456	4 886
Bruk av premiefondet i løpet av året	55	975	4 781	4 056
Innestående på premiefond 31.12.	60 452	55 161	39 567	891

Som det framgår av tabellen over så hadde saldo på premiefondet ei stor auke frå 2020 til 2021. Dette skuldast ei ekstraordinær tilbakeføring frå KLP til kundane. Årsaken var endring i reglane for ofentlig tenestepensjon. Avsetningskravet til fremtidige alderspensjoner blei

reduisert. Den ekstraordinære tilføringa var på ca 37 mill kr. Tilføring til fond i 2022 og 2023 skuldast avkastning i KLP.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 3-5 og § 3-6 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år/med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet om at alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år (kl § 14-6, 2. ledd nr c). Regnskapsføringen av premieavvik og amortisering av premieavvik har hatt innvirkning på netto driftsresultat i 2023 ved at regnskapsførte pensjonsutgifter er kr. 56 445 000 lavere enn faktisk betalte pensjonspremier.

Bestemmelsene innbærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Økonomiske forutsetninger for beregning av pensjonskostnaden	KLP	SPK
Forventet avkastning pensjonsmidler	4,00 %	3,50 %
Diskonteringsrente	3,50 %	3,50 %
Forventet årlig lønnsvekst	2,48 %	1,98 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	1,98 %	1,98 %

Spesifikasjon av samlet pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktelser og estimatavvik

(tall i tusen)

Pensjonskostnad og premieavvik		2023	2022
	Årets pensjonsopptjening, nåverdi	42 979	41 103
	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	28 513	23 147
	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-33 019	-26 359
	Adminstrasjonskostnad	2 223	1 976
A	Beregnet netto pensjonskostnad (inkl. adm)	40 695	39 867
B	Forfalt pensjonspremie (inkl. adm.kostnader)	103 139	70 318
C	Årets premieavvik (B-A)	62 445	30 451

Pensjonsutgifter i drifts- og investeringsregnskapet		2023	2022
B	Forfalt pensjonspremie (inkl. adm.kostnader)	103 139	70 318
C	Årets premieavvik	-62 445	-30 451
D	Amortisering av tidligere års premieavvik	14 136	10 700
E	Brutto pensjonsutgift etter premieavvik og amortisering (SUM B:D)	54 831	50 567
G	Pensjonstrekk ansatte	8 137	7 329
	Årets regnskapsførte pensjonsutgift (F-G)	46 694	43 238

Akkumulert premieavvik	2023	2022
Sum gjenstående premieavvik tidligere år (pr. 01.01.)	72 612	52 861
Årets premieavvik	62 445	30 451
Sum amortisert premieavvik dette året	-14 136	-10 700
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	120 921	72 612
Arbeidsgiveravgift av akkumulert premieavvik	17 050	10 238
Sum akkumulert premieavvik inkl. arb.g.avgift	137 970	82 851

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	2023	2022
Netto pensjonsmidler pr. 01.01.	18 103	7 230
Årets premieavvik	62 445	30 451
Estimataavvik	-15 500	-19 578
Virkingen av planendringer (ført direkte mot egenkapitalen)		
Netto pensjonsmidler pr. 31.12.	65 048	18 103
<i>Herav:</i>		
Brutto pensjonsforpliktelse	835 863	788 827
Pensjonsmidler	900 910	806 930
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	3 965	0

Det skal bereknast arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse. Sula kommune har netto pensjonsmidler (dvs.at pensjonsmidlane er høgare enn pensjonsforpliktelsen). Det skal ikkje bereknast og settast av arbeidsgiveravgift for netto pensjonsmidler. I 2022 blei det derfor ikkje satt av noko AGA. I løpet av 2023 har det blitt påpeikt frå Kommunal- og distriktsdepartementet at dei ulike pensjonsordningane må sjåast kvar for seg (jf brev frå Kommunal- og distriktsdepartementet datert 23.06.23). I KLP har vi tre ulike ordningar (sjukepleierordninga, fellesordninga og folkevaldeordninga). Alle dei tre ordningane har netto pensjonsmidler. Pensjonsordninga i SPK har derimot netto pensjonsforpliktelse på 28,1 mill. Avsatt AGA av netto pensjonsforpliktelse på 3.965.000kr er 14,1% av 28,1 mill. Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse påverker ikke driftsresultatet. Denne blir bokført direkte i balansen (langsiktig gjeld og kapitalkonto)

Note nr. 13 Garantier gitt av kommunen

Kommunen kan gi garantier med heimel i KL § 14-19 og Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner.

Garantien er stilt for	Formål	Type garanti	Vedtatt garantiramme (ekskl. tillegg)	Saldo 31.12.	Forventet låneopptak (utover saldo)	Tillegg for renter og omkostn ol.	Godkjenning av Statsforvalter	Utløper år
Rørstadmarka barnehage	Investering		7 690 000	3 483 894	0			2033
Sula Vekst AS	Investering	Sjølvskuldnar	10 000 000	5 854 480	0	10 %	Godkjent	2038
Sula Vekst AS	Investering	Sjølvskuldnar	3 000 000	2 100 000	0	10 %	Godkjent	2041
Sula Vekst AS	Investering	Sjølvskuldnar	1 000 000	700 000	0	10 %	Godkjent	2038
Sula Vekst AS	Investering	Sjølvskuldnar	1 150 000	632 500	0	10 %	Godkjent	2029
Sula Vekst AS	Investering	Sjølvskuldnar	10 000 000	0	10 000 000	10 %	Godkjent	2063
Ålesundsregionens havnevesen	Investering	Sjå kommentar	27 500 000	20 084 824				
Sula ride- og fritidssenter AS	Investering	Simpel kausjon	320 000	224 000	0		Små beløp	2024
Sum garantiansvar			60 660 000	33 079 698	10 000 000			

I følge vedtektene for Ålesundregionenes havnevesen kommunalt oppgåvefelleskap har Sula kommune 5 % eigardel og tilsvarande økonomisk ansvar.

Havnerådet har fullmakt til å ta opp lån innanfor ei låneramme på kr 550 mill. Lånegjeld pr 31.12.2023 er kr 402 mill. Sula kommune er økonomisk ansvarleg for 5 %, kr 20,1 mill.

Note nr. 14 Fond

Bundne fond	Beholdning 1.1.2023	Avsetning til fond	Bruk av fond	Beholdning 31.12.2023
Bundne driftsfond				
Sjølvkostfond	6 185 514	392 083	587 417	5 990 180
Bundne fond - "Kultur"	1 791 035	94 974	5 790	1 880 219
Bundne fond - "Oppvekst"	2 157 618	1 060 047	115 331	3 102 334
Bundne fond - "Helse og meistring"	2 622 425	330 118	1 021 912	1 930 631
Næringsfond	1 944 743			1 944 743
Øvrige bundne driftsfond	2 555 157		171 216	2 383 941
Sum	17 256 492	1 877 222	1 901 666	17 232 048
Bundne investeringsfond				
Fond knytta til startlån	7 970 592		2 590 973	5 379 619
Sum	7 970 592	0	2 590 973	5 379 619

Ubundne fond	Beholdning 1.1.2023	Avsetning til fond	Bruk av fond	Beholdning 31.12.2023
Ubundne driftsfond				
Overskotsfond	122 374 273		13 976 756	108 397 517
Risikoreguleringsfond	7 807 264		0	7 807 264
Flyktningfond	15 067 246		0	15 067 246
Øvrige ubundne driftsfond	151 583	370 000	0	521 583
Sum	145 400 366	370 000	13 976 756	131 793 610
Ubundne investeringsfond				
Avsatt til egenkapital	55 453 991		1 500 000	53 953 991
Øvrige ubundne investeringsfond	7 957 741		0	7 957 741
Sum	63 411 732	0	1 500 000	61 911 732

Tabellen nedanfor viser spesifikasjon av vesentlege bundne fond (større enn 1 mill):

	Avsetning	Bruk	Saldo 31.12.2023	Formål	Årsak ikkje bruk
Bundne driftsfond					
ETABLERINGSTILSKOT	0	146 720	-1 692 309	Tilskot til kjøp og/eller utbetring av bustad	
OVERSKOT KLOAKK	0	36 230	-4 477 493	Sjølvkostfond avløp	
NÆRINGSFOND	0	0	-1 944 743	Kommunalt næringsfond, til styrking av næringsutvikling og sysselsetting.	Det har ikkje vore nødvendig å tilføre midler til ÅKP i 2023
Bunde investeringsfond					
OVERSKOT AVDRAG STARTLÅN	0	2 590 973	-5 379 619	Består av den del av mottatte avdrag på vidareutlån som ikkje er gått til finansering av avdrag på lån eller nye utlån. Kan nyttast til finansiering av avdrag eller utlån	

Note nr. 15 Sjølvkosttjenester

Allte tall er i tusen kr.

Sjølvkostområde VATN	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	19 658	18 895
Direkte kostnader	11 816	10 416
Indirekte kostnader	468	396
Direkte kapitalkostnader	7 107	6 261
Overskot/underskot		
	268	1 823
Sjølvkost		
	101,4 %	110,7 %
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond		
	268	1 823
Kalkulatorisk rente sjølvkostfond		
	9	-28
Avsett til fond/bruk av fond		
	277	1 794
Fond/framførbart underskot 31.12		
	359	82

Sjølvkostområde AVLØP	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	26 364	23 422
Direkte kostnader	12 157	11 625
Indirekte kostnader	473	408
Direkte kapitalkostnader	13 960	12 065
Overskot/underskot		
	-225	-677
Sjølvkost		
	99,2 %	97,2 %
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond		
	-225	-677
Kalkulatorisk rente sjølvkostfond		
	189	166
Brukt/Avsett til fond		
	-36	-511
Fond/framførbart underskot 31.12		
	4 478	4 514

Sjølvkostområde RENOVASJON	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	13 887	12 928
Direkte kostnader	13 419	11 413
Indirekte kostnader	225	193
Direkte kapitalkostnader	825	750
Overskot/underskot		
	-582	572
Sjølvkost		
	96,0 %	104,6 %
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond		
	-582	572
Kalkulatorisk rente sjølvkostfond		
	-92	-73
Avsett til fond/bruk av fond		
	-674	499
Framførbart underskot 31.12		
	-2 534	-1 860

Sjølvkostområde SLAM	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	811	751
Direkte kostnader	596	714
Indirekte kostnader	51	46
Direkte kapitalkostnader	0	0
Overskot/underskot		
Overskot/underskot	164	-9
Sjølvkost	125 %	99 %
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond		
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond	164	-9
Kalkulatorisk rente sjølvkostfond	-14	-14
Avsett til fond/bruk av fond	150	-23
Fond/framførbart underskot 31.12	-267	-417

Sjølvkostområde FEIING	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	1 591	1 589
Direkte kostnader	1 419	1 351
Indirekte kostnader	79	70
Direkte kapitalkostnader	0	0
Overskot/underskot		
Overskot/underskot	93	168
Sjølvkost	106 %	112 %
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond		
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond	93	168
Kalkulatorisk rente sjølvkostfond	10	3
Avsett til fond/bruk av fond	103	171
Fond/framførbart underskot 31.12	278	175

Reguleringsplaner	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	1 626	111
Direkte kostnader	1 872	1 099
Indirekte kostnader	211	172
Direkte kapitalkostnader	0	0
Overskot/underskot		
Overskot/underskot	-456	-1 159
Sjølvkost	78,1 %	8,8 %
Subsidiering		
Subsidiering	456	1 159
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond		
Disp. til/frå bunde sjølvkostfond	0	0
Kalkulatorisk rente sjølvkostfond	0	0
Avsett til fond/bruk av fond	0	0
Fond/framførbart underskot 31.12	0	0

Bygge- og delesaker	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	2 455	2 209
Direkte kostnader	2 257	2 261
Indirekte kostnader	222	188
Direkte kapitalkostnader	34	35
Overskot/underskot		
	-58	-274
Sjølvcost	97,7 %	89,0 %
Disp. til/frå bunde sjølvcostfond		
	-58	-274
Kalkulatorisk rente sjølvcostfond	4	9
Avsett til fond/bruk av fond	-54	-265
Fond/framførbart underskot 31.12	77	131

Kart og oppmåling	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	963	1 733
Direkte kostnader	1 725	1 529
Indirekte kostnader	135	114
Direkte kapitalkostnader	9	0
Underskot/overskot		
	-906	90
Sjølvcost	52 %	105 %
Subsidiering		
	757	0
Disp. til/frå bunde sjølvcostfond	-152	90
Kalkulatorisk rente sjølvcostfond	3	4
Avsett til fond/bruk av fond	-149	93
Fond/framførbart underskot 31.12	0	149

Forureining	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	217	198
Direkte kostnader	557	3
Indirekte kostnader	36	26
Direkte kapitalkostnader	0	0
Underskot/overskot		
	-376	169
Sjølvcost	39 %	6185 %
Disp. til/frå bunde sjølvcostfond		
	-376	169
Kalkulatorisk rente sjølvcostfond	28	25
Avsett til fond/bruk av fond	-349	194
Fond/framførbart underskot 31.12	482	830

Eigarseksjonering	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Brukarbetalingar/salsinntekt	217	308
Direkte kostnader	215	226
Indirekte kostnader	3	3
Direkte kapitalkostnader	0	0
Underskot/overskot		
Underskot/overskot	-1	79
Sjølvcost	101 %	136 %
Disp. til/frå bunde sjølvcostfond		
Disp. til/frå bunde sjølvcostfond	-1	79
Kalkulatorisk rente sjølvcostfond	13	9
Avsett til fond/bruk av fond	12	88
Fond/framførbart underskot 31.12	316	304

Oppsummering:

Sjølvcostfond (tal i kr)	Art	31.12.2022	Renter	Bruk/avsetning	31.12.2023
Bunde fond vatn	251080511	82 211	9 281	267 676	359 169
Bunde fond avløp	251080512	4 513 723	189 070	-225 300	4 477 493
Framførbart underskot slam	292000916	-417 253	-14 402	164 025	-267 630
Framførbart underskot renovasjon	292000915	-1 859 852	-92 391	-581 559	-2 533 802
Bunde fond feiing	251080538	174 887	9 515	93 204	277 606
Bunde fond forureining	251080583	830 609	27 604	-376 123	482 090
Bunde fond eierseksjonering	251080591	304 134	13 052	-646	316 540
Bunde fond kart og oppmåling	251080598	148 843	3 197	-152 040	0
Bunde fond bygge og delesaker	251080603	131 107	4 382	-58 207	77 282
SUM		3 908 409	149 308	-868 970	3 188 748

Det er ikkje tillatt å føre negative sjølvcostfond (framførbart underskot). Fonda som er negative blir i staden ført på «memoriakonti».

Note nr. 16. Sal av finansielle anleggsmidler

Kommunen har ikkje seld finansielle anleggsmidler i 2023.

Note nr. 17 Ytingar til adm.sjef og ordførar

Ytingar til leiande personar	Løn og anna godtgjersle	Godtgjersle for andre verv	Tilleggs-godtgjersle	Natural-ytingar
Kommunedirektør tidlegare	1 296 481	0	0	395
Kommunedirektør ny	357 500	0	0	148
Ordfører tidlegare	1 059 032	0	0	1 148
Ordfører ny	229 386	0	0	231

Note nr. 18 Godtgjersle til revisor

Kommunens revisor er Møre og Romsdal Revisjon SA

Godtgjørelse til revisor	2023	2022	2021
Regnskapsrevisjon	600 444	626 950	564 000
Forvaltningsrevisjon	267 601	308 800	284 750
Eierskapskontroll		0	0
Rådgivningstjenster		0	0
Samla godtgjerding	868 045	935 750	848 750

Note nr. 19 Usikre forpliktelsar, betinga eigendelar og hendingar etter balansedagen

Det er ikkje bokført vesentlege usikre forpliktelser i rekneskapen for 2023.

Sula kommune er, saman med 6 kommunar i Møre og Romsdal, 104 kommunar på landsbasis og Staten v/Kunnskapsdepartementet, saksøkt av tre barnehagekjeder. Saka gjeld krav om at vedtak om tilskot til private barnehagar for 2020, 2021 og 2022, samt forskrift om tildeling av tilskot til private barnehager, vert kjent ugyldig.

Kva for eventuell forpliktelse rettssaka kan resultere i for Sula kommune er usikkert, og det er ikkje bokført nokon forpliktelse i rekneskapen for 2023 knytt til saka.

Hendingar etter balansedagen:

Ein er ikkje kjent med hendingar etter balansedagen av vesentleg betydning for vurderinga av kommunens økonomiske utvikling og stilling.

Note nr. 20 Spesifikasjon av vesentlege postar

Tabellen nedanfor spesifiserer kommunen sine utgifter til faste driftsavtalar:

Type avtale	Årlig driftsutgift 2023	Årlig driftsutgift 2022
Leiekontrakt lokalar:		
NAV kommune (kommunal andel)	466 302	323 279
Fast driftsavtale:		
Sula Vekst AS. Driftstilskot	1 394 595	1 339 020
Legevakt, nødnett, overgrepsmottak	4 904 002	4 481 093
ØDH - Øyeblikkelig hjelp døgnetenhet	3 057 497	2 517 469
Vask av bygg	6 199 218	5 819 263
Brann og ulykkesvern	8 135 059	6 831 192
Feiing	1 344 000	1 280 000
Private barnehagar	58 920 637	53 912 989
Vaksenopplæring	5 565 528	3 294 120
Møre og Romsdal Revisjon SA	868 045	935 750
e-kommune Sunnmøre	5 608 370	4 904 595
Leasing Ipad (oppvekst)	3 213 843	1 497 000
Sum faste driftsavtalar	99 210 794	86 812 491

Sula kommune

Kommunedirektøren si årsmelding
2023

Innhold

Innleiing ved kommunedirektør	2
Om årsmeldinga.....	3
Om rekneskapen.....	3
Tilhøve som er viktige for å vurdere kommunen si økonomiske stilling.....	3
Viktige økonomiske moment.....	3
Resultat	4
Gjeld.....	7
Finansielle måltall	7
Likestilling og diskriminering	10
Tiltak for å sikre betryggende kontroll og høg etisk standard i kommunen.	11
Rekneskapsanalyse	13
Driftsrekneskap for 2023	13
Organisasjon og utvikling	14
Kultur og oppvekst.....	15
Helse og mestring.....	18
Samfunn (teknisk sektor).....	22
Inntekter og utgifter i driftsrekneskapet 2023	24
Investeringsrekneskap for 2023	28
Balanserekneskapen.....	30

Innleiing ved kommunedirektør

Takk for innsatsen!

Eg vil takke dei tilsette for jobben dei gjer kvar dag for innbyggjarane i Sulasamfunnet. Våre tilsette er vår viktigaste ressurs. Deira samla kompetanse, og korleis vi nyttar denne, er avgjerande for at vi skal gje effektive tenester. Kommuneindeksen for 2023 syner at Sula kommune er på 21 plass blant Norge sine 357 kommunar når det gjeld effektiv drift. Effektiv drift betyr tenester med god kvalitet og låge kostnader. Dette er viktig å ta med seg inn i arbeidet med å tilpasse tenestene for framtida. Vi kan vere stolte av det vi har fått til, men samtidig vere klar over at vi har utfordringar og forbetningsområde. Vi må stadig tilpasse oss endra behov dersom vi også i framtida skal vere effektive.

I 2023 var det kommuneval, og nytt kommunestyre og ny ordførar kom på plass. Jim Arve Røssevold (Ap) gjekk av etter 8 år som ordførar i Sula kommune, og Turid Humlen (H) tok til i rolla som ny politisk leiar. Tidlegare i året hadde sittande kommunestyre arbeidd med å utgreie ny politisk struktur, og den nyt politiske organisasjonen vart valt og konstituert med bakgrunn i dette arbeidet.

I 2023 gjekk også kommunedirektøren Leon Aurdal av med pensjon, og ny kommunedirektør vart tilsett 1. oktober. Administrativ organisasjonsmodell var under arbeid dette året og ny modell var på plass frå august.

Med ny politiske og administrativ struktur og med ny politiske og administrativt leiarskap skal nye strategiar utarbeidast og ny kultur skapast. Dette arbeidet har vore ein viktig del av 2023 og stafettspinnen vart overlever på eit vis om har skapt ein god overgang.

Årsrapporten for 2023 vil ha hovudfokus på økonomi, samt dei andre formkrava ein årsrapport for ei kommune skal innehalde. I løpet av dei neste to åra vil årsrapporten få eit litt anna format der fleire målområde og måleindikatorar vil bli rapportert på. Bakgrunnen for dette er at vi no er i prosess med å utarbeide ny samfunnsplan og ein ny planstruktur. Vi har ein ambisjon om å utvikle årsrapporten til å bli eit godt verktøy for evaluering av mål og strategiar som politikarane vedtek i den nye samfunnsdelen, i tillegg til at den skal sikre korrekt årsrapportering knytt til dei økonomiske målområda. På denne måten kan årsrapporten nyttast som eit styringsverktøy der vi evaluerer resultat og peiker ut nye strategiar og tiltak der det er naudsynt.

I arbeidet med samfunnsdelen vert det utarbeida eit breitt kunnskapsgrunnlag som seier oss noko om Sula kommune som samfunn, og om tenestene våre. Saman med denne årsrapporten for 2023 gjev dette samla sette eit bilete av kvar vi er, og dermed ein grunnlag for vidare arbeid med å definere mål (kvar vil vi) og strategiar (korleis skal vi kome oss dit)

Lenke til kunnskapsgrunnlag finn du her. (ytterlegare kunnskapsgrunnlag er under utarbeiding og vil bli presentert som ein del av samfunnsplanen)

[Fylkesstatistikk 2023 - Møre og Romsdal \(mrfylke.no\)](https://www.mrfylke.no/fylkesstatistikk/2023-more-og-romsdal)

[Kommunestatistikk \(mrfylke.no\)](https://www.mrfylke.no/kommunestatistikk)

Om årsmeldinga:

Årsrekneskap og årsmelding er avlagt etter kommunelova og forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner.

Etter kommunelova § 14-7 skal kommuner utarbeide årsmelding og den skal avgis seinast 31. mars. § 14-7 inneheld ei punktvis oversikt over det som årsmeldinga skal omtale.

Om rekneskapen:

Kommunen fører rekneskapen sin etter eit finansielt orientert rekneskapssystem i tråd med forskrifter nedfelt i medhald av kommunelova. Kommunerekneskapen er arbeidskapitalorientert ettersom drifts- og investeringsrekneskapane viser all tilgang på og all bruk av midlar.

Arbeidskapitalen er lik differansen mellom omløpsmidlar og kortsiktig gjeld. Dette medfører at kommunerekneskapen seier noko om kommunen si evne til å dekke betalingsforpliktelsane på kort og lang sikt.

Det er i eit kommunerekneskap ikkje noko målsetting å bokføre store overskot. Ein kommune skal yte tenester til innbyggerane og ta sikte på ein sunn kommuneøkonomi. Fokus må heile tida vere på å produsere dei rette tenestene til innbyggerane på ein mest mogleg rasjonell måte.

Tilhøve som er viktige for å vurdere kommunen si økonomiske stilling

Viktige økonomiske moment:

- Driftsutgiftene er 13,6 mill kroner høgare enn inntektene i 2023. For å sikre årleg økonomisk handlingsrom er det anbefalt eit netto positivt driftsresultat for Sula kommune på 14 mill kroner (avvik 28 mill kroner).
- I økonomiplanperioden 2024-2027 er det budsjettert med meirutgifter på 40 mill kroner, som blir finansiert ved bruk av disposisjonsfond.
- Sula kommune har økonomisk handlingsrom i form av eit disposisjonsfond på 132 mill kroner. Dersom grep ikkje blir gjort blir dette redusert til 92 mill kroner i 2027. Økonomisk handlingsrom blir då redusert til under anbefalt nivå.
- Gjeldsgraden til Sula kommune er 119% av driftsinntektene. Landsgjennomsnittet er på 89%. Dette binder opp ein forholdsmessig stor andel av driftsbudsjettet i form av høge rente- og avdragsutgifter (i 2023 utgjorde dette 88 mill kroner).
- Sula kommune er ei kostnadseffektiv kommune (21. plass blant Norge sine 357 kommunar)
- Inntektsnivået til Sula kommune er lavt (blant dei 10 lavaste kommunane i landet)
- Skatteinntektene i Sula kommune utgjer 76,7% av landsgjennomsnittet. Etter inntektsutjamning er skatteinntektene på 94%. Dersom vi hadde hatt skatteinntekter lik landsgjennomsnittet hadde inntektene vore 22 mill kroner høgare

Resultat:

Driftsrekneskapen for 2023 viser eit negativt netto driftsresultat på 13,6 mill kroner. Det var budsjettert med eit negativt driftsresultat på 16,1 mill kroner. Driftsresultatet er altså 2,5 mill kroner betre enn budsjettert. Tabellen nedanfor forklarar budsjettavviket på 2,5 mill i 2023 på eit overordna nivå:

Område	Bud.avvik	Kommentar
Sektor Org. og utvikling	3 300 000	Skuldast i hovudsak at IKT har høgare utgifter enn budsjettert
Sektor Kultur og oppvekst	1 700 000	Skuldast i hovudsak meirforbruk på skulane. TBU og kultur har mindreforbruk
Sektor Helse og mestring	8 700 000	Ress.kr. brukerar, innføring/overlapping Jetmundgarden, øk.sosialhjelp, Helseplattform
Sektor Samfunn	6 700 000	I hovudsak kommunal veg og VAR som er over budsjett
Frie inntekter	-4 300 000	Skatteinntekter 8 mill under budsjett, inntektsutjamning 12 mill over budsjett
Integreringstilskot flyktning	-5 200 000	Integreringstilskot høgare enn budsjettert
Renteinntekt og avkastning	-18 000 000	Renteinntekter og avkastning på fondsplasseringer (14,6% avkastning) over budsjett.
Renteutgifter	4 300 000	Høgare renteutgifter enn budsjettert
Andre avvik	300 000	Sum av andre budsjettavvik (nokon positive, andre negative - går i stor grad mot kvarandre)
SUM budsjettavvik	-2 500 000	Driftsresultat er 2,5 mill betre enn budsjettert

I 2022 var driftsresultatet positivt med 18,8 mill kroner. Driftsresultatet er altså 32,4 mill kroner dårlegare i 2023 enn i 2022. Ei hovudforklaring på dette er at frie inntekter (rammetilskot, skatteinntekter og inntektsutjamning) blei veldig mykje høgare enn forventa i 2022 (dette gjaldt nasjonalt, ikkje berre for Sula). Frie inntekter var 37,1 mill kroner høgare enn budsjettert i 2022. I 2023 er frie inntekter 4,3 mill kroner høgare enn budsjettert.

For 2024 har vi budsjettert med ei negativt netto driftsresultat på 11,1 mill kroner. Dette er på nivå med rekneskap for 2023. Vi har altså ei utfordring med at driftsutgiftene er for høge samanlikna med inntektene.

Nedanfor kjem eit avsnitt til kvar av hovudforklaringane til budsjettavvik i 2023 (ref. tabell på ovanfor):

Organisasjon og utvikling

Organisasjon og utvikling hadde i 2023 eit meirforbruk på netto driftsresultat (brukt meir enn budsjettert) på 3,3 mill. Dette kan i hovudsak forklarast av meirforbruk på 3,4 mill på eining for IKT. Hovudforklaringa på meirforbruk på IKT er økte utgifter til eKommune Sunnmøre samanlikna med 2022, innkjøp av nye PCar og telefonar som måtte oppgraderast i forbindelse med innføring av Helseplattformen, og utgifter til teknisk hjelpemiddelservice (oppgåvene er flytta frå eigedom og helse, og over til IKT, men budsjettet er ikkje flytta før i 2024).

Kultur og oppvekst

Kultur og oppvekst hadde i 2023 eit meirforbruk på netto driftsresultat på 1,7 mill. Meirforbruk skuldast i hovudsak at skulane har brukt ca 5 mill meir enn budsjettert. Det som dreg ned meirforbruket er at eining for TBU (tiltak for barn og unge) og eining for kultur har brukt mindre enn budsjettert. Skulane har dei siste åra hatt utfordringar med å halde budsjett. Meirforbruk på skulane i 2022 var på 9,3 mill. Det som i hovudsak forklarar meirforbruket på skulane er at lønnsutgiftene er høgare enn budsjettert. I 2023 bevilga kommunestyret rammeauke for skulane. Det forklarar deler av nedgangen i meirforbruk frå 2022 til 2023.

Helse og mestring

Helse og mestring hadde i 2023 eit meirforbruk på netto driftsresultat på 8,7 mill. Inkludert i dette beløpet er refusjon for ressurskrevjande brukarar som blei høgare enn budsjettert.

Utgifter til ressurskrevjande brukarar er likevel ein del av forklaringa på meirforbruket. Det er fordi refusjonen frå staten ikkje dekker alle utgiftene. Andre forklaringar på meirforbruk er:

- Meirutgifter knytt til opplæring av nyttilsette på Jetmundgarden (nytt bygg, tatt i bruk i januar 2023), samt overlappende tenester knytt til enkelte av brukarane. Avtale med ekstern leverandør blei forlenga i ein periode på fire månader.
- Økonomisk sosialhjelp: Utbetaling av økonomisk sosialhjelp (NAV) var i 2023 1,4 mill høgare enn budsjettert.
- Helseplattform: I Helse og mestring er det utgiftsført 3,4 mill med prosjektode for Helseplattformen. Dette gjeld f.eks utgifter til prosjektleiar for innføring, utgifter til ekstrahjelp og utgifter til overtid. Helseplattformen blei tatt i bruk i november 2023. Budsjetterte utgifter til Helseplattformen var på 1,2 mill i 2023.

Samfunn (teknisk sektor)

Samfunn, eksklusiv VAR (vatn, avløp, renovasjon, feiing, slam) hadde i 2023 eit meirforbruk på 1,1 mill på netto driftsresultat. Enkelte einingar har meirforbruk og andre har mindreforbruk. Totalt sett går meir- og mindreforbruka i stor grad mot kvarandre.

Hovudforklaringa på at det totalt sett er eit meirforbruk er område for kommunal veg der kostnadane er høgare enn budsjettert.

VAR har eit meirforbruk på 5,5 mill på netto driftsresultat, men når vi inkluderer fondstransaksjoner er VAR ca som budsjettert. Dette skuldast at meirforbruk på drift medfører lavere avsetning til fond / økt bruk av fond.

«Sentrale poster» (for heile kommunen, ikkje er knytt til spesifikk sektor)

Område	Bud.avvik	Kommentar
Frie inntekter	-4 300 000	Skatteinntekter 8 mill under budsnett, inntektsutjavnning 12 mill over budsnett
Integreringstilskot flyktning	-5 200 000	Integreringstilskot høgare enn budsjettert
Renteinntekt og avkastning	-18 000 000	Renteinntekter og avkastning på fondsplasseringer (14,6% avkastning) over budsnett.
Renteutgifter	4 300 000	Høgare renteutgifter enn budsjettert
Andre avvik	300 000	Sum av andre budsjetttavvik (nokon positive, andre negative - går i stor grad mot kvarandre)
SUM	-22 900 000	

Hovudforklaringa på at driftsresultatet frå "sentrale" poster er 22,9 mill betre enn budsjettert er at renteinntekt frå bank og avkastning frå pengemarknadsfond og langsiktige plasseringar samla sett blei 18 mill betre enn budsjettert. Den største bidragsytaren til dette er aksje og obligasjonsfond som hadde ei avkastning på 12,2 mill i 2023 (14,6%).

Som det framgår av tabellen over så er frie inntekter høgare enn budsjettert. Dette på tross av at skatteinntene i Sula var lavere enn budsnett. Dette har å gjere med inntektssystemet. Sula kommune har inntekter som er under landsgjennomsnitt (skatteinntekter på 76,7% av landsgjennomsnittet i 2023). Inntektssystemet gir oss inntektsutjamning for å kompensere for forskjellen mellom skatteinntekt i eiga kommune og gjennomsnittleg skatteinntekt per innbyggjar på landsbasis. Gjennomsnittleg skattenivå på landsbasis blei høgare enn forventa.

Dette medfører at inntektsutjamninga blir høgare enn forventa. Tabellen nedanfor spesifiserer dei frie inntektene for 2023:

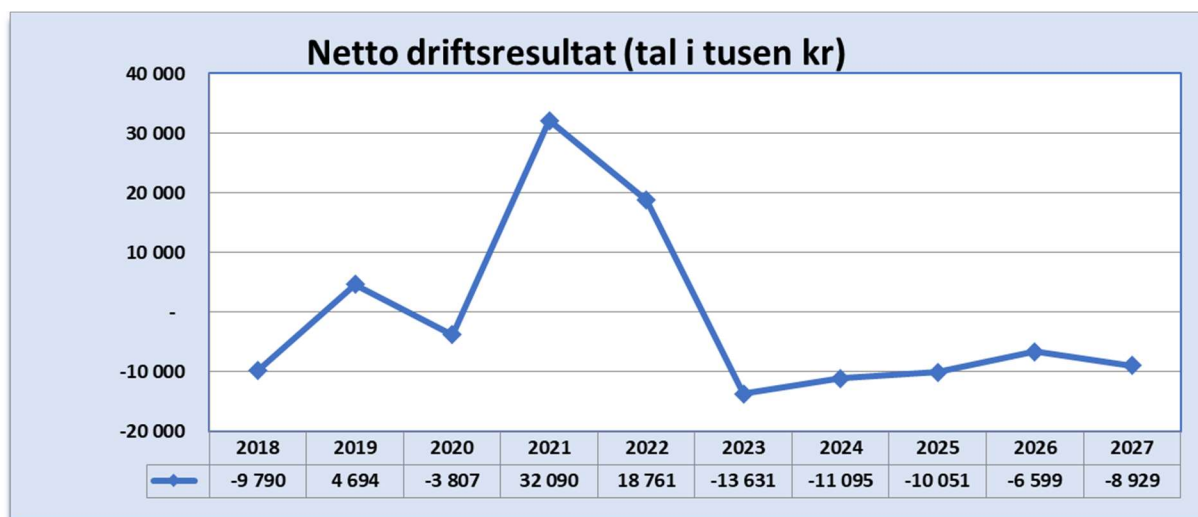
Frie inntekter 2023	Regnskap	Budsjett	Differanse
Skatteinntekter	283 294 120	291 250 000	-7 955 880
Inntektsutjevning	64 140 931	52 400 000	11 740 931
Rammetilskot	317 857 000	317 300 000	557 000
SUM	665 292 051	660 950 000	4 342 051

Renteutgiftene på lånegjeld blei 4,3 mill høgare enn budsjettert. Årsaken er at rentenivået er høgare enn det som blei lagt til grunn i budsjett. Tabellen nedanfor viser utvikling i gjennomsnittleg rente på vår låneportefølje gjennom året:

	01.01.2023	30.04.2023	31.08.2023	31.12.2023
Gjennomsnittlig rente	2,62 %	2,84 %	3,28 %	3,58 %

Budsjettavvika er forklart i meir detalj i kapitlet «Regnskapsanalyse»

Grafen nedanfor viser netto driftsresultat for perioden 2018-2023, samt det som ligg budsjettert dei fire neste åra i økonomiplanperioden.

Får å ha ein sunn økonomi og for å bygge opp tilstrekkelig med midler til bruk på investeringar så anbefaler TBU (Teknisk berekningsutval for kommunal økonomi) eit netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene på 1,75%. Kommunestyret i Sula kommune har vedtatt eit måltal på 1,5%, som er i nærheten av det anbefalte målet.

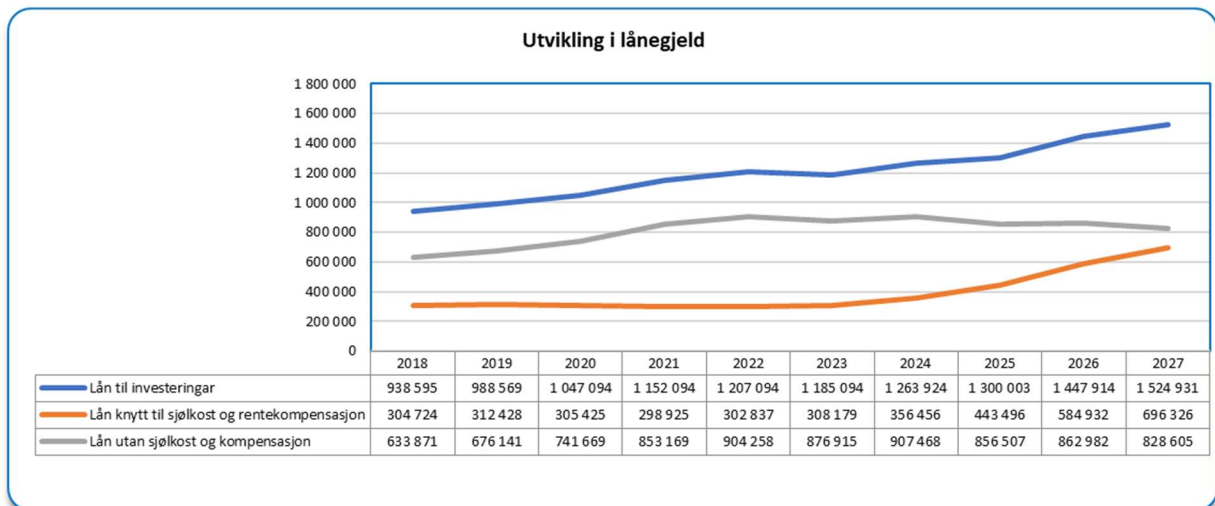
Måltallet blei nådd i 2021 og 2022. 2021 var eit spesielt år med tanke på at skatteinntektene blei vesentleg høgare enn budsjettert. 2021 bidrog også positivt på resultatet i 2022 i form av restskatt og korreksjonsoppgjør. Dei høge skatteinntektene i 2021 og 2022 samanlikna med budsjett var ein nasjonal trend. Dette gjaldt altså ikkje berre Sula kommune.

I 2018, 2020 og 2023 har vi hatt negativt netto driftsresultat. I økonomiplanen for 2024-2027 er det budsjettert med negativt driftsresultat som er omtrent på nivå med regnskapsført resultat for 2023.

For 2023 måtte vi ha hatt eit positivt netto driftsresultat på 14,2 mill dersom vi skulle ha nådd finansielt måltal på 1,5% av driftsinntektene. Driftsresultatet i 2023 er 27,8 mill dårlegare enn dette.

Gjeld:

Lånegjelda har auka dei siste åra og vil fortsette å auke i åra framover:

Som det framgår av grafen ovanfor så har låna knytt til sjølvkostområde og lån med rentekompensasjon vore ganske stabil dei siste åra. Lån til andre investeringar har auka. Dette skuldast store prosjekter vi har hatt dei siste åra. Dei største er Rørstadmarka skule (inkludert gang og sykkelveg), samt Jetmundgarden. Iht økonomiplan 2024-2027 vil låneutviklinga endre seg samanlikna med tidlegare. Lån til investeringar utanom sjølvkostområdet vil flate ut, medan det blir ei stor auke på lån knytt til sjølvkost. Dette er på grunn av investering i nytt avløpsrensaneanlegg. VAR sin andel av totalt lån til investeringar var i 2023 på 23%. I følgje økonomiplan for 2024-2027 er denne prosenten forventa å auke til 44% i 2027.

Finansielle måltal:

Eit av dei grunnleggande krava til økonomiforvaltning i kommunelova er at kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna blir ivaretekt over tid, ref kommunelova § 14-1. I kommunelova § 14-2 er det krav om at kommunestyret skal vedta finansielle måltal for utviklinga av kommunens økonomi. Dei finansielle måltala gir ein indikasjon på økonomisk handlingsrom.

Kommunestyret i Sula kommune vedtok i møte den 30.11.2023 (sak 066/23) følgande finansielle måltal for Sula kommune:

Sula kommune skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna vert ivareteke over tid. Kommunen skal innrette den langsiktige økonomiplanlegginga slik at ein styrer mot følgjande finansielle måltal:

- Netto driftsresultat skal over tid utgjere minimum 1,5 % av brutto driftsinntekter.
- Disposisjonsfondet skal minimum utgjere 10 % av brutto driftsinntekter.
- Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter skal ned på dagens nivå (under 130 %) innan 2030 og 100 % innan 2035

Tabellen nedanfor viser dei finansielle måltala for Sula kommune i perioden 2019 -2023. Med tanke på samanlikning har vi også tatt med Ålesund kommune, gjennomsnitt Møre og Romsdal, gjennomsnitt landet og gjennomsnitt for kostragruppe 1. Kommuner i kostragruppe 1 er kommuner med mellom 2000 og 9999 innbyggere, lave kostader og lave inntekter.

Sula kommune 2019 - 2023	Beløp	Måltal Sula kommune	Ålesund kommune	Møre og Romsdal	Landet	Kostragruppe 1
Netto driftsresultat 2023	-13 631 200	-1,4 %	2,5 %	0,2 %	0,7 %	-0,9 %
Disposisjonsfond 2023	131 793 610	14,0 %	1,8 %	9,1 %	13,3 %	10,4 %
Netto lånegjeld 2023	1 125 501 158	119,2 %	110,2 %	111,4 %	88,9 %	94,4 %
Netto driftsresultat 2022	18 760 642	2,1 %	2,9 %	1,9 %	3,0 %	1,6 %
Disposisjonsfond 2022	145 400 366	16,3 %	2,0 %	10,1 %	14,7 %	12,0 %
Netto lånegjeld 2022	1 112 221 028	124,4 %	104,3 %	112,4 %	88,1 %	96,5 %
Netto driftsresultat 2021	32 089 880	3,8 %	0,4 %	1,8 %	4,3 %	3,6 %
Disposisjonsfond 2021	125 197 074	14,8 %	0,3 %	8,9 %	13,5 %	11,3 %
Netto lånegjeld 2021	1 000 251 266	117,9 %	101,5 %	112,2 %	87,3 %	96,2 %
Netto driftsresultat 2020	-3 807 858	-0,5 %	-1,7 %	1,0 %	2,7 %	0,9 %
Disposisjonsfond 2020	99 357 401	12,7 %	0,9 %	8,0 %	11,7 %	9,6 %
Netto lånegjeld 2020	910 614 723	116,5 %	102,4 %	110,8 %	89,1 %	97,6 %
Netto driftsresultat 2019	4 693 730	0,7 %	-2,5 %	-0,7 %	1,9 %	0,3 %
Disposisjonsfond 2019	84 807 153	11,2 %	1,9 %	7,7 %	10,7 %	8,7 %
Netto lånegjeld 2019	917 588 895	118,8 %	100,0 %	108,8 %	85,4 %	94,3 %

(Kjelde: Framsikt Analyse. Basert på foreløpige Kostra-tal pr 15.04.24)

Av tabellen over så ser vi at både Sula kommune og dei andre vi har samanlikna oss med, har dårlegare netto driftsresultat i 2023 enn i 2022. Kostragruppe 1 (som Sula kommune tilhøyrer) har eit negativt netto driftsresultat på -0,9%. Dette er litt betre enn Sula kommune. Dersom Sula kommune hadde hatt eit netto driftsresultat som var 5 mill betre i 2023 enn det resultatet blei, hadde vi hatt eit måltall som var likt som kostragruppe 1. Ei forklaring på kvifor Sula kommune har eit dårlegare resultat kan vere at netto lånegjeld er høgare i Sula. Dette gir høgare renteutgifter og dermed dårlegare driftsresultat.

Netto driftsresultat, disposisjonsfond og netto lånegjeld er måltall som ofte blir brukt i kommunal sektor. Nedanfor kjem ei forklaring til kva som inngår i dei tre måltala.

Netto driftsresultat: Netto driftsresultat består av løpende inntekter fratrukket løpende ugifter. Nøkkeltalet måler om kommunen si drift går i balanse. Eit positivt netto driftsresultat gir økt handlingsrom i budsjettåret.

Disposisjonsfond: Disposisjonsfondet er avsetningar som kommunestyret kan disponere fritt. Midlar på disposisjonsfond stammar frå tidlegare års overskot. Eit disposisjonsfond av ein viss størrelse muliggjør tiltak i økonomiplanperioden. Midlane er i tillegg ein buffer mot

uføresette kostnader eller inntektssvikt. Nivået på disposisjonsfondet til Sula kommune er bra og gjer at kommunen fortsatt har handlingsrom. Disposisjonsfondet blei redusert med 13,6 mill i 2023. I økonomiplanperioden 2024-2027 er det budsjettert bruk av disposisjonsfond på 40 mill. Dersom dette blir ein realitet vil disposisjonsfondet bli redusert frå 131,8 mill i 2023 til 91,8 mill i 2027 (måltal på 9,7% forutsatt like driftsinntekter som i 2023).

Netto lånegjeld: Netto lånegjeld er total lånegjeld fråtrukke vidareutlån og ubrukte lånemidlar. Sula kommune si netto lånegjeld er på 119% av driftsinntektene. Dette er høgare enn gjennomsnittet i Møre og Romsdal, gjennomsnitt i landet og gjennomsnitt i Kostragruppe 1. Høg netto lånegjeld gir redusert handlingsrom. Dette fordi kostnader knytt til renter og avdrag bind opp ein stor andel av økonomien.

Likestilling og diskriminering

Kommunelova § 14-7 seier følgjande: *Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjeld kjønnslikestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for hva kommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26*

Av tiltak som er sett i verk frå kommunen kan det nemnast:

- *Likestilling mellom kjønna*
Ved kunningjering av ledige stillingar vert underrepresentert kjønn oppmoda om å søkje der det er aktuelt.
Hausten 2023 fekk Sula kommune både kvinneleg kommunedirektør og kvinneleg ordførar.
- *Likestilling pga. etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn*
Eit av hovudmåla i kommuneplanen er å etablere eit harmonisk mangfald ved inkludering av fleirkulturelle folkegrupper. Eit tiltak er kommunens barnehagar som via NAV-systemet har tatt inn personar i arbeidstrening - fordi dei treng språktrening/opplæring.
- *Likestilling uavhengig av funksjonsevne, og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.*
Det er krav om universell utforming ved oppføring av kommunale bygg.

Figur: Kvinneandel i leiarstillingar og i kommunestyret

Kvinneandel i Sula kommune (org)	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Leiande stillingar	67,0 %	60,0 %	60,0 %	60,0 %	68,0 %	65,0 %
Kvinneandel i kommunestyret	34,5 %	44,8 %	44,8 %	44,8 %	44,8 %	37,9 %

Det er forøvrig ikkje krav til kjønnskvotering i kommunestyret, berre i formannskap og andre folkevalde organ.

Heiltidskultur, deltidstilsette og ufrivillig deltid.

Sula kommune har ein kvinneandel på 81 %. Av desse er over halvparten i deltidstillingar. Sula kommune jobbar mot å etablere ein heiltidskultur, og arbeider kontinuerleg med å redusere andelen av ufrivillig deltidstilsette.

Ei av utfordringane er at mange ønskjer deltidsarbeide.

Rettane for deltidstilsette er blitt forbetra dei seinare år, noko som er med på å gjere det enklare for deltidstilsette å legge fram krav om heile stillingar. Kommunen pliktar etter tre års tilsetning i vikariat, å tilby heil stilling, men er ikkje pliktig å tilby dette i same avdeling.

I helsesektoren blir det også arbeidd strategisk med å endre turnus-/skiftplanar for å etablere heile stillingar.

Sjukefråver

Sjukefråveret dei siste fem åra for Sula kommune:

År	2019	2020	2021	2022	2023
Posent	9,29 %	9,79 %	9,13 %	9,37 %	8,65 %

Både einingsleiarane og toppleiinga i kommunen følger godt med på sjukefråveret.

Sjukefråveret har gått litt ned i 2023, noko som er gledeleg. Nokre einingar har ein betydeleg reduksjon av sjukefråveret etter strategisk førebyggjande arbeid. Totalt sett i kommunen er sjukefråveret likevel relativt høgt og det er grunnlag for å arbeide vidare med oppfølging av sjukmeldte og nærværarbeidet.

Tiltak for å sikre betryggande kontroll og høg etisk standard i kommunen.

Økonomireglementet blei revidert og oppdatert i forhold til økonomibestemmelsane i ny kommunelov gjeldande frå 01.01.2020. Økonomireglementet blei vedtatt i kommunestyret 25.3.2021 (sak 21/21).

Etiske retningslinjer, innkjøpspolitikk og hovudprinsipp for eigarstrategi vart revidert og vedtatt i kommunestyret 25.3.2021 (sak 21/21).

Finansreglement vart revidert og vedtatt i kommunestyret 20.10.21 (sak 89/21). Vi har tertialvise finansrapporteringar.

Vi har ei tett og god oppfølging av driftseiningane. Rekneskapet vert analysert kvar månad av kommunalsjefar og einingsleiarar. I tillegg vert ei grundigare analyse gjennomført i tilknytning til tertial rapporteringane. Rapportprogrammet BI er også svært nyttig og gir til ein kvar tid oppdatert informasjon om m.a. økonomi og fråvær.

Internkontroll 2023:

Kommunen må kunne dokumentere at dei lovpålagte tenestene blir handtert forsvarleg. I dette ligg at saksbehandlinga er etterprøvbar, likeverdig og transparent.

Det er viktig at kommunen har gode system og rutinar for å sikre forsvarlege tenester. Sula kommune sitt kvalitetssystem Risk Manager er under utfasing, og skal implementerast i SIKRI si løysing Samsvar. Sikri Samsvar vil være på plass i løpet av andre kvartal i 2024. Det vil då prioriterast revisjon, oppdatering og utfasing av samtlige overordna prosedyrer og rutiner.

Mangelen på etterleving og eller hendingar som bryt med prosedyrar/retningslinjer, blir registrert som avvik. I 2023 vart det meldt inn og behandla 626 slike avvik gjennom Risk Manager.

Avviksregistrering og handtering av dette er ein viktig del av internkontrollarbeidet i kommunen.

I 2023 var det registrert 626 avvik i kommunen, fordelt på desse kategoriane:

År:	2023
Forbetringsforslag	1
Helseforetak - samhandlingsavvik	7
HMT (Helse Miljø Tryggleik)	405
IK T	22
Informasjonstryggleik/personvern	5
Intern varsling	44
Legemiddelavvik	34
Tenestekvalitet	108
Totalt	626

Ref: Risk Manager

Talet på innmelde avvik er aukande. Dette ser Sula kommune på som positivt då vi ynskjer ein meldekultur der kontinuerleg forbetringsarbeid er i fokus.

Det er HMT og legemiddelavvik som utgjer størstedelen av avvika. Her må det understrekast at hendingar/forhold som *kan føre til* avvik også inngår i desse meldingane. Også melding om *manglande avvikla pause* utgjer ein betydeleg del av avvika. Vi ser føre oss at ein betydeleg del av avvika kunne vore meldt som forbetringsforslag. Vi vil jobbe vidare med kulturen for melding av avvik, då helst mot ei dreining mot forbetring og forbetringsforslag. Vi vil også jobbe vidare med korrekt plassering av avvika, at dei meldast inn under rett kategori. Dette for ein sikrere kvalitet på rapportering for 2024.

Kommunen har pr. 2023 ikkje eit fullgodt system for *ekstern varsling*. Det vert prioritert å få på plass dette på kommunen si heimeside tidleg i 2024.

Rekneskapsanalyse

I kommunelova § 14-7 bokstav b framgår det at årsmeldinga skal redegjøre for vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjett og årsrekneskapet, samt vesentlige avvik frå kummunestyrets premisser for bruken av bevilgningane.

Kommunestyret bevilger netto budsjetttrammer både for drift og investering. Premissane for bevilgning av budsjetttramme for drift er først og fremst av økonomisk karakter, dvs at sektorane skal halde seg innanfor si budsjetttramme.

Når det gjeld bevilgning av rammer til investering er det ein økonomisk premiss i form av at investeringsprosjekta ikkje skal koste meir enn budsjettert. I tillegg ein premiss knytt til gjennomføring av investeringsprosjekta sett opp mot totalt bevilga beløp til investering.

I kapitelet «Driftsrekneskap for 2023» blir budsjettavvik kommentert både på overordna nivå og på detaljert nivå per eining.

I kapitelet «Investeringsrekneskap for 2023» blir budsjettavvika kommentert per sektor. Budsjettavvika kjem i hovudsak av at gjennomføring av investeringsprosjekta har blitt forsinka eller utsatt. Investeringsprosjekta som utgjer dei største avvika blir spesifisert.

Driftsrekneskap for 2023

Driftsrekneskapet for 2023 er avlagt i balanse. Det vil sei at resultat av inntekter, utgifter og interne finanstransaksjoner (bruk av og avsetning til fond) er null.

Netto driftsresultat i 2023 er negativt med 13,6 mill kroner. Dette er 2,5 mill kroner betre enn budsjettert.

Forskjellen mellom avlagt regnskap i balanse og netto driftsresultat er dei interne fondstransaksjonane (bruk/avsetning av bundne og ubundne fond).

Budsjettavvik på overordna nivå blei forklart i kapitelet «Tilhøve som er viktige for å vurdere kommunen sin økonomiske stilling».

Nedanfor følger ein meir detaljert gjennomgang av budsjettavvika. Her blir budsjettavvik på kvar sektor og kvar eining kommentert. Budsjettavvika som framgår av tabellane nedanfor er budsjettavvik inkludert fondstransaksjonar. For dei fleste områder, bortsett frå VAR, er budsjettavvik på netto driftsresultat ganske likt som budsjettavvik når vi ser på tala inkludert fondstransaksjonar. Dette er fordi det er på VAR at vi finn dei største transaksjonane mot bundne fond. VAR skal over tid gå i balanse. Det vil sei at eventuelle overskot frå eit år settast av på bundne fond til bruk dei påfølgande åra. Ved underskot blir det brukt av fond for dekke årets underskot (eventuelt ført som framførbart underskot dersom fondet er brukt opp).

Organisasjon og utvikling

Organisasjon og utvikling har meirforbruk i 2023 på 3,1 mill. kroner.

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	ORG. OG UTVIKLING	64 020 936	60 881 878	3 139 056	Meirforbruk på 3,1 mill for Organisasjon og utvikling. Totalt meirforbruk kan i hovedsak forklarast av meirforbruk på IKT
	POLITISK UTVAL	7 151 926	6 047 486	1 104 440	Meirforbruk på 1,1 mill. I hovedsak knytt til ansvar for politisk styring
11010	POLITISK STYRING	4 254 370	3 457 650	796 720	Meirforbruk er knytt til innkjøp av utstyr (blant anna mikrofoner/høgtalere til møtelokale), kursutgifter, samt lønnsutgifter (blant anna pga etterlønn til tidligere ordfører).
11020	VAL	497 814	550 000	-52 186	Utgifter litt lavere enn budsjettert
11030	REVISJON, KONTR.UTVAL	1 276 930	1 158 952	117 978	Meirforbruk på ca 100.000kr. I 2022 var det meirforbruk på ca 200.000kr. I budsjett for 2024 er det lagt inn ei auke i budsjett (tiltak) på 260.000kr. Det var etter budsjetttilråding frå Sula kontrollutval.
11040	ELDRERÅD	21 061	76 915	-55 854	Mindreforbruk skuldast mindre møtegodtjersle enn budsjettert. Det var også eit lite mindreforbruk på desse ansvara i 2022. I budsjett for 2024 er budsjett for begge ansvara nedjustert med 20.000kr.
11050	RÅD FOR FUNK.HEMMA	20 451	71 974	-51 523	
11060	SIVILFORSVAR	556 300	87 550	468 750	Meirforbruk er knytt til innkjøp av beredskapslager for smittevernustyr (smittefrakkar, antibac og eingangshanskar). Kommunene har fått pålegg frå sentralt hold om å ha eit lokalt beredskapslager. Korleis dette blir framover er ikkje avklart enda.
11070	TIL FORMANNSKAPET SIN DISP.	525 000	644 445	-119 445	Mindreforbruk skuldast utbrukte midler til formanskapets disposisjon. Formannskapet hadde opprinnelig 300.000kr til sin disposisjon i budsjettet. Desse midlane blei brukt. I K-38/23 vedtok kommunestyret å auke ramma med ytterlegare 400.000kr. Av desse midlane er ca 100.000kr ubrukt. Midlane i 2023 har blitt brukt til: * Støtte til Langevåg IL (bru ved Vassetvatnet) 100.000kr. * Tilskot til Søre Sula Vel på 200.000kr i forbindelse med at dei kjøpte gamleskulen på Sulebust for kr. 1. * «Gavesalg» på 100.000kr for gamleskulen på Sulebust. Skulen blei gitt gratis (1kr), medan verdivurdering på eigedommen var 100.000kr. 100.000kr blei derfor bokført som tilskot i driftsregnskapet og salgsinntekt i investeringsregnskapet. * «Gavesalg» på 90.000kr for eigedom gitt til Sula Sportsklubb (1kr). Verdivurdering viste 90.000kr. 90.000kr blei derfor bokført som tilskot i driftsregnskapet og salgsinntekt i investeringsregnskapet. * 100.000kr til finansiering av tre stemmekretsar under kommunestyre og fylkesvalet i 2023.
	KOMMUNEDIR. M/STAB	50 096 360	48 276 158	1 820 200	Meirforbruk på 1,8 mill kjem i hovedsak av område IKT.
11210	KOMMUNEDIREKTØR	2 541 453	2 963 641	-422 188	Mindreforbruket kan forklarast med budsjetterte midler til tiltak for eigedomsutvikling og organisasjonsutvikling. Desse budsjettmidlane blei ikkje fullt ut brukt.
11220	ØKONOMIAVDELINGA	8 249 298	8 013 308	235 990	Økonomiavelinga har eit meirforbruk på ca 235.000. I 2022 var meirforbruket på 440.000kr. Meirforbruket i 2023 kjem av at lønnsutgiftene er over budsjett og at inntektene er lavere enn budsjettert. Meirforbruk på lønn kan forklarast med auke i stillingar på 0,2 årsverk, utan økte budsjettmidler. Budsjettavvik på inntekter kan forklarast med at vi har lavere inntekter/gebyrer enn tidlegare år som følgje av at vi ikkje lenger har gebyrinntekter frå innkrevjing. Intrum har tatt over dette arbeidet.
11230	STØTTESTAB	10 480 676	10 428 508	52 168	Ca som budsjettert
11233	HOVUDSTILLITSVALDE	1 645 357	1 581 873	63 484	Ca som budsjettert

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
11240	SERVICEKONTORET	6 257 481	7 723 258	-1 465 778	Servicekontoret har eit mindreforbruk på nesten 1,5 mill. Det kjem av at lønnsutgifter inkludert sjukepengerefusjon er ca 1 mill under budsjett, andre driftsutgifter er ca 300.000kr under budsjett, og inntekter (fakturering meglerpakke/eigedomsinformasjon) er ca 100.000kr over budsjett. Nokre av forklaringane til at lønnsutgiftene er under budsjett er sjukefråver/sjukepengerefusjon, samt at deler av lønnsutgiftene er ompostert til VAR-området pga at det er der tenesten ytes. På driftsutgiftene er det mindreforbruk på mange enkeltposter som til saman gir mindreforbruket på 300.000kr. Blant anna er telefontenester under budsjett. Tidlegare var det servicekontoret som betalte for alle fasttelefonane på rådhuset. No er det ikkje fasttelefonar lenger. Einingane blir belaste for utgiftene med telefon.
11241	IKT	17 176 110	17 565 570	-389 461	For IKT er det eit samla meirforbruk på 3,4 mill. Hovedforklaringa på meirforbruk på IKT skuldast økte utgifter til eKommune Sunnmøre samanlikna med 2022 (0,7 mill høgare), innkjøp av nye PCar og telefonar som måtte oppgraderast i forbindelse med innføring av Helseplattformen (ca 1 mill), og utgifter til teknisk hjelpemiddelservice (ca 0,5 mill). Oppgåver knytt til teknisk hjelpemiddelservice er flytta frå eigedom og helse, og over til IKT, men budsjettet er ikkje flytta før i 2024.
11245	VELFERDSTEK. (IKT)	3 286 982	0	3 286 982	Sjå kommentar over (ansvar 11241)
11247	TEKNISK HJELPEMIDDEL	459 003	0	459 003	Sjå kommentar over (ansvar 11241)
	OVERF. TRUSAMFUNN	6 772 650	6 558 234	214 416	Meirforbruk på 0,2 mill
11410	OVERF. TIL SOKNERÅDET	5 512 151	5 634 000	-121 849	Mindreforbruk skuldast at utgifter knytt maling av Indre Sula kyrkje ikkje blei så høge som budsjettet.
11411	TENESTYTING KYRKJE	351 184	269 250	81 934	Meirforbruk kjem av at det er bokført høgare utgifter knytt til regnskapstenester enn det som var budsjettet
11430	GRAVSTADER	909 315	654 984	254 331	Kostnadsføring består i stor grad av belastning av lønnsutgifter (basert på timeføring). Ugift er høgare enn budsjettet.

Kultur og oppvekst

Kultur og oppvekst har eit meirforbruk i 2023 på 3,1 mill. kroner (-0,3 kultur, +3,4 oppvekst)

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	KULTUR	12 037 079	12 296 027	-258 947	Mindreforbruk på 259.000kr. Ingen spesielle postar som skil seg ut, men det er litt mindreforbruk på dei fleste ansvarsområda som til saman gjer til at mindreforbruket totalt sett blir 259.000kr
41010	KULTURUTVALET	123 806	158 747	-34 941	Ca på budsjett. Mindreforbruk skuldast lavere utgiftsført møtegodtgjersle enn budsjettet.
41020	KULTURKONTORET	1 286 350	1 381 101	-94 751	Mindreforbruket kjem av at lønnsutgiftene er ca 40.000kr under budsjett, og at andre driftsutgifter er ca 50.000kr under budsjett. Posten under andre driftsutgifter som bidreg mest til mindreforbruket er kjøp av andre tenester (art 12700) som er 48.000kr under budsjett.
42010	MUSIKK OG KULTURSKULE	4 132 249	4 186 823	-54 574	Lønnsutgifter er litt under budsjett og tilskot frå staten er litt over budsjett. Andre driftsutgifter er litt over budsjett. Totalt sett eit mindreforbruk.
43010	SULA BIBLIOTEK	2 396 145	2 395 839	306	Resultat er som budsjettet
45010	FRITIDSKLUBBEN	769 248	803 171	-33 922	Ca på budsjett
45011	OG UNGE	186 026	157 737	28 289	Ca på budsjett
45012	UTEKONTAKTEN	773 765	779 313	-5 548	Ca på budsjett
46010	ANNA KULTUR	2 369 490	2 433 296	-63 806	Nokre postar med meirforbruk, andre postar med mindreforbruk. Samla sett eit mindreforbruk

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	OPPVEKST	303 447 074	300 062 642	3 384 435	Meirforbruk på 3,4 mill. Hovedforklaring er meirforbruk på skulane
	ADMIN. OG FELLESUTG.	18 052 160	15 815 876	2 236 285	Meirforbruk på 2,2 mill
21010	OPPVEKST UTVALET	150 884	150 794	90	Ca som budsjettert
21020	ADMIN. OPPVEKST	1 981 024	2 224 919	-243 894	Mindreforbruket kjem i hovudsak av at opplæring/kurs (som ikkje er dekt av bruk av fond) er under budsjett.
22110	FELLES UNDERV. KONTO	11 368 568	8 944 163	2 424 405	På nokre postar er det brukt meir enn budsjettert, og på andre postar er det brukt mindre enn budsjettert. Mange av desse postane går i stor grad mot kvarandre. F.eks er det brukt meir enn budsjettert på kurs/opplæring (art 11500). Dette er knytt til refusjonar til skulane for lærerar som er på vidareutdanning. Dette meirforbruket har sin motpost i refusjonar frå staten (art 17000). Desse postane går altså mot kvarandre. Den posten ein sit igjen med som i hovudsak forklarer meirforbruket er kjøp fra andre kommuner (art 13500). Dette gjeld fakturering frå andre kommuner for undervisning for elevar heimehøyrende i Sula. Her er det utgiftsført 4,5 mill. Budsjettet er 2,3 mill. Her er det altså eig budsjettavvik på 2,2 mill. Utgiftsført på denne posten i 2022 var 3,6 mill.
22120	FELLES SFO KONTO	4 551 684	4 496 000	55 684	Det som er budsjettert på dette ansvaret er ekstrautgifter knytt til ordning om redusert foreldrebetaling i SFO. I 2022 blei det budsjettet med 1,35 mill knytt til gratis SFO for 1. klassingar (12 timer) frå 1. august. I 2023 blei budsjettet auka med ytterlegare 1,68 mill for heilårseffekten av endrinag i 2022. I tillegg blei budsjettet auka med 1,46 mill knytt til gratis SFO for 2. klassingar (12 timar) frå 1. august 2023. For kvar budsjettauke har vi lagt inn tilsvarande beløp som vi før i auka rammetilskot frå staten som kompensasjon for desse ordningane. Vi ser at kompensasjonen treff ganske bra. Vi har utgiftsført litt meir enn budsjett.
	SOLEVÅG SKULE	22 085 045	20 537 485	1 547 560	Meirforbruk på 1,5 mill i 2023. I 2022 var meirforbruket 2,5 mill.
22210	SOLEVÅG SKULE UND.	22 041 562	20 537 485	1 504 077	Budsjettavvik kjem i hovudsak av at lønnsutgiftene er høgare enn budsjettert. Andre driftsutgifter (lærebøker, forbruksmateriell, leirskule osv) er også over budsjett. Det er fleire årsaker til at lønnsutgiftene er høge, blant anna utgifter til elvar med ekstra behov og utgifter til vikarar ved korttidsfråver.
22220	SOLEVÅG SFO	43 483	0	43 483	Budsjettavvik kjem i hovudsak av at SFO-inntektene er lavare enn budsjettert.
	RØRSTADMARKA SKULE	22 296 278	21 190 776	1 105 502	Meirforbruk på 1,1 mill i 2023. I 2022 var meirforbruket 2,6 mill.
22 810	RØRSTADMARKA SKULE	21 649 805	21 190 776	459 029	Budsjettavviket kjem i hovudsak av at andre driftsutgifter (utanom lønn) er høgare enn budsjettert. Posten under andre driftsutgifter som bidrag mest til meirforbruket er art 11701 (Transport). Denne posten er 318.000kr over budsjett. Store deler av dette er knytt til utgifter for farleg skuleveg i Furneset.
22 820	RØRSTADMARKA SFO	646 473	0	646 473	Budsjettavvik kjem av at lønnsutgiftene er 50.000kr over budsjett, andre driftsutgifter (matvarer, forbruksmateriell osv) er 89.000kr over budsjett, og at SFO-inntekter (inkl. søskenmoderasjon) er 507.000kr under budsjett. Det er vanlegvis ein samanheng mellom SFO-inntekter og lønn. Dersom det er ferre barn enn forventa blir SFO-inntektene lavare enn budsjettert. Dette bør i utgangspunktet også føre til reduserte lønnsutgifter. Grunnen til at det likevel har blitt eit meirforbruk på lønn her, er elevar som treng ekstra støtte og tilpassningar gjennom dagen.
	LANGEVÅG SKULE	43 854 796	42 016 410	1 838 387	Meirforbruk på 1,8 mill i 2023. I 2022 var meirforbruket 3 mill
22510	LANGEVÅG SKULE UND.	43 706 179	42 016 410	1 689 770	Budsjettavvik kjem av at lønnsutgiftene er 0,9 mill høgare enn budsjettert, andre driftsutgifter (lærebøker, forbruksmateriell, leirskule osv) er 0,6 mill høgare enn budsjettert, og refusjonar er 0,2 mill lavare enn budsjettert. Det meste av meirforbruket på lønn er knytt til arbeid med flykningar.
22520	LANGEVÅG SFO	148 617	0	148 617	Meirforbruk er i hovudsak knytt til arbeid med flykningar.
22 710	SULA UNGDOMSSKULE	40 961 326	40 836 126	125 200	Totalt sett ca som budsjettert

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
23110	FELLESUTG. BARNEHAGE	806 637	1 052 205	-245 568	Mindreforbruket skuldast i hovedsak at utgiftsført redusert foreldrebetaling (art 14704 rabatt barnehage) er ca 200.000kr lavere enn budsjettet. Det er også budsjettavvik på andre budsjettposter, men disse går i stor grad mot kvarandre.
	SUNDE BARNEHAGE	7 073 056	7 042 992	30 064	Ca som budsjettet
23120	SUNDE BARNEHAGE	5 867 983	6 154 692	-286 709	Mindreforbruk kjem i hovedsak av at lønnsugifter er lavere enn budsjettet. Det kan forklarast med at med at sjukepengerefusjon frå fråver er høgare enn utgifter til vakarbruk knytt til fråveret.
23121	STYRKING SUNDE BH	1 205 073	888 300	316 773	Det som først på styrking er utgifter knytt til barn med nedsatt funksjonsevne som får ekstra oppfølging etter vedtak i barnehagelova § 37. Det er ikkje sett inn fleire timar enn vedtaka har gitt rett til, men timeløn m.m er høgare enn budsjettet. Det forklarar meirforbruket.
	MÅSEIDE BARNEHAGE	11 315 376	11 190 969	124 407	Meirforbruk
23130	MÅSEIDE BARNEHAGE	10 750 776	10 861 969	-111 193	Lønnsutgiftene er ca 100.000kr under budsjett medan andre driftsutgifter er ca 100.000kr over budsjett. Desse postane går mot kvarandre. Det er bokført refusjoner som er ca 100.000kr høgare enn budsjettet. Det er hovedsakelig fakturering til Høgskulen i Volda knytt til praksisopplæring.
23131	STYRKING MÅSEIDE BH	564 600	329 000	235 600	Meirforbruk skuldast at mdilar tildelt til styrking ikkje har dekt den reelle lønnskostanden.
	LANGEVÅG BARNEHAGE	17 900 893	17 528 249	372 644	Meirforbruk
23150	LANGEVÅG BARNEHAGE	17 138 577	16 890 849	247 728	Inntektene er ca 490.000kr under budsjett. Dette kjem av at det har vore ledige barnehageplassar. Dette resulterer også lavere lønnsutgifter enn budsjettet, 418.000kr. Desse postane går altså i stor grad mot kvarandre. Ei av årsakane til at meirforbruk på lønn er høgare enn mindreforbruk på inntekter er utbetaling av tillegg for alle pedagogane i desember 2023. På andre driftsutgifter (utanom løn) er det eit meirforbruk på ca 200.000kr. Det kjem i hovedsak av meirforbruk på kjøp av matvarer og meirforbruk på inventar og utstyr (i stor grad innkjøp av utstyr til dei tre småvarnsavdelingane)
23151	STYRKING LANGEVÅG BH	762 316	637 400	124 916	Meirforbruk skuldast at mdilar tildelt til styrking ikkje har dekt den reelle lønnskostanden.
	MOLVÆR BARNEHAGE	10 465 570	11 395 441	-929 871	Mindreforbruk
23160	MOLVÆR BARNEHAGE	10 128 845	11 084 641	-955 796	Mindreforbruk kjem i hovedsak av at lønnsutgiftene er 937.000kr lavere enn budsjettet. Årsaken til mindreforbruk er nedgang i barnetal frå august 2023. Bemanning blei tilpassa nedgang i barnetal (blant anna ved at permisjon og naturlig avgang ikkje vart erstatta med nye tilsette)
23161	STYRKING MOLVÆR BH	336 725	310 800	25 925	Ca som budsjettet
23210	PRIVATE BARNEHAGAR	58 277 434	57 476 889	800 545	Budsjettavvik skuldast i hovedsak av at betaling til Ålesund kommune for "Sula-barn" i barnehager i Ålesund blei 1,2 mill over budsjett. Det som dreg ned meirforbruket var at refusjon frå Ålesund kommune for Ålesund-barn i barnehagar i Sula blei 150.000kr over budsjett og et driftstilskot til private barnehagar blei ca 160.000kr under budsjett. Utgifter på dette ansvaret er utfordrande å budsjettere. Antall barn i private barnehagar varierer. Dette pga ledig kapasitet. Antall barn totalt har dei siste åra lagt på rundt 300-350. Driftstilskot og kapitaltilskot for eit barn (0-2 år) utgjorde i 2023 rundt 260.000kr. Det kan derfor fort bli store budsjettavvik her. Dei siste åra har vi likevel truffe bra med budsjettet.
	VAKSEN OPPLÆRING	2 115 844	2 362 717	-246 872	Mindreforbruk
24010	VAKSEN OPPLÆRING - REHAB/HAB	2 408 655	2 396 099	12 556	Ca som budsjettet
24020	OPPLÆRING INVANDARAR	-295 884	-33 382	-262 501	Fakturering frå Ålesund kommune var ca som budsjettet. Statstilskot var høgare enn budsjettet. Dette forklarar mindreforbruket.
24030	GRUNNSKULE VAKSNE	3 073	0	3 073	Ca som budsjettet

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	TBU	48 242 659	51 616 507	-3 373 848	Mindreforbruk. I hovedsak knytt til barnevern
25100	FELLES TBU	1 222 741	1 290 850	-68 109	Ca som budsjettert
25110	PPT	7 630 029	7 619 579	10 450	Ca som budsjettert
25120	SPESPED. HJELP. BHG	4 501 132	5 346 304	-845 173	Det er både mindreforbruk på lønnsutgifter og andre driftsutgifter. Det har vore vakant stillingsandel, samt tilsett vikar med lavere lønn enn den som den vikarierer for. Det er også mindreforbruk innan drift og særlig på grunn av at det er gjennomført lite eksterne kurs/opplæring.
25121	STYRKA BHG.TILBOD	2 713 210	466 150	2 247 060	Meirforbruk kjem av at overføringar til kommunale og private barnehagar knytt til styrking (barnehageloven § 37) er høgare enn budsjettert. Totalt 23 barn hadde vedtak om tilrettelegging i 2023.
25130	HELSESTASJON	9 089 614	9 836 240	-746 625	Mindreforbruk er i hovedsak knytt til lønnsutgifter (sjukepengerefusjon) og mindre ekstern kursverksemd enn budsjettert.
25140	BARNEVERN	23 085 933	27 057 384	-3 971 451	Mindreforbruk skuldast i hovedsak at lønnsutgiftene er lavere enn budsjettert. Det er mindreforbruk på lønnsutgifter på alle teneseområder (funksjon 244 barnevernstenesta, funksjon 251 barnevernstiltak i familien, og barnevernstiltak utanfor familien). På funksjon 244 er det mindreforbruk blandt anna pga vakanse i stillingar i deler av året. På funksjon 251 er det mindreforbruk blandt anna pga at det ikkje blei leigd inn ekstrahjelp. På funksjon 252 er det mindreforbruk blandt anna pga at fosterhimgodtjersle og utgifter til fosterheim blei lavere enn estimert. Det var også mindreforbruk på utgifter til støttekontakt og kjøp av tenester frå staten.

Helse og meistring

Helse og meistring har eit meirforbruk i 2023 på 16,8 mill. kroner. Dersom vi korrigerer for meirinntekt knytt til ressurskrevjande brukarar på 5,1 mill (inntekt bokføres sentralt), samt for meirforbruket på integreringstenesta for flyktningar på 3,8 mill (meirinntekt på integreringstilskot bokføres sentralt) så har Helse og meistring eit meirforbruk i 2023 på ca 8 mill.

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	HELSE OG SOSIAL	338 485 871	321 678 450	16 807 418	Meirforbruk på 8 mill (etter korrigering for meirinntekt knytt til ressurskrevjande brukarar, samt meirutgifter knytt til flyktningstenesta) skuldast i stor grad at lønnsutgiftene, inkludert bruk av vikarbyrå, er høgare enn budsjettert. Deler av meirutgiftene på lønn er knytt til ekstrautgifter i forbindelse med opplæring og innføring av helseplattformen. På helse og meistring er det ført utgifter på 3,4 mill med prosjektkode helseplattformen.
	ADMIN. OG FELLESUTG.	3 816 688	4 553 124	-736 436	Mindreforbruk er i hovedsak knytt til budsjettmidler til helseplattformen som er lagt her, medan utgiftene er ført på andre einingar.
30110	HELSE OG SOSIAL UTVAL	140 555	1 346 190	-1 205 635	Mindreforbruk skuldast i hovedsak reservert avsetning på 1,2 mill knytt til Helseplattformen. Budsjettet blei altså lagt på dette ansvaret, medan utgifter til opplæring og innføring av Helseplattformen blei ført på andre områder. Totalt for Helse og Meistring er det ført utgifter på 3,4 mill med prosjektkode "Helseplattformen" (lønn til prosjektleiar for innføring, utgifter til vikar, ekstrahjelp, overtid o.l.)

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
30120	ADMN. HELSE OG SOSIAL	2 387 351	1 816 434	570 917	Meirforbruk på dette ansvaret skuldast i hovedsak at lønnsutgifter til prosjektleiar for innføring av helseplattformen er bokført her. Må sjåast i samheng med mindreforbruk på ansvar 30110. På ansvar 30120 har det i tidlegare år ofte vore eit mindreforbruk på rundt 200-300.000kr. I budsjett for tidlegare år blei det lagt eit beløp på art 14900 (Reserverte løyvingar) på 300.000kr. Dette til uforutsette utgifter. I budsjett 2022 blei denne posten fjerna. Det meste av den, ca 260.000kr, blei lagt til art 12700 (kjøp av andre tenester). Denne posten ligg der også i budsjett 2023, men det er ikkje utgiftsført noko på denne posten. Dette er med på å dra ned meirforbruket.
30125	TILSKOT VTA-BEDRIFTER	1 394 595	1 390 500	4 095	Som budsjettert. Det som er utgiftsført her er tilskot til Sula Vekst
30130	ALKOHOLOMSETTING - LØYVER OG KONTROLL	-132 698	0	-132 698	Mindreforbruk kjem av inntektsføring av diverse avgifter og gebyrer (art 16220). Inntektene er større enn utgiftene.
30160	FELLESPOST FAGUTVIKLING	26 885	0	26 885	Det som først på dette ansvaret er i all hovudsak inntekter/utgifter som knyttar seg til prosjekter. Meir- eller mindreforbruk ved årslutt blir overført/tilført bundet fond slik at prosjekta går regnskapsmessig i null.
	HELSEAVDELINGA	26 530 664	24 916 025	1 614 638	Meirforbruk. I hovesak knytt til meirforbruk på legetenesta
30210	SAMF. MED. OPPGÅVER	906 715	968 960	-62 245	Ca som budsjettert
30220	LEGETENESTA	19 871 592	17 973 800	1 897 792	Lønnsutgifter er høgare enn budsjett. Dette kan til ein viss grad sjåast i samheng med at refusjonar frå staten er høgare enn budsjettert. Andre driftsutgifter er høgare enn budsjettert. Posten under andre driftsutgifter som i stor grad forklarar meirforbruket er kjøp frå kommuner (art 13500). Denne er budsjettert med 7,1 mill medan regnskap viser 9,2 mill. Her er det altså eit meirforbruk på 2,1 mill. Det som blir bokført på denne posten er fakturering frå Ålesund kommune (legevakt, nødnett, øyeblikkelig hjelp, overgrepsmottak), samt frå Helfo (gjesteinngyggeroppgjør fastlegeordninga)
30250	REHABILITERING	5 752 357	5 973 265	-220 909	Lønnsutgiftene er 73.000kr under budsjett, medan andre dritsutgifter er 125.000kr over budsjett. Desse går altså til ein viss grad mot kvarandre. Det som gjer at det blir mindreforbruk totalt sett er at refusjonar frå staten (Helfo) er 284.000kr høgare enn budsjett.
	NAV	23 367 964	18 859 764	4 508 199	Meirforbruk. Skuldast i hovedsak flytnings situasjonen
30310	NAV KOMMUNE	5 307 472	5 221 431	86 040	Lønnsutgift er 123.000kr under budsjett, andre driftsutgifter er 36.000kr under budsjett
30320	ØK. SOSIALHJELP	2 405 293	1 042 787	1 362 506	Utbetalt økonomisk sosialhjelp er høgare enn budsjettert
30340	KVALIFISERINGS-ORDNINGA	191 360	800 000	-608 640	Det som blir budsjettert og utgiftsført her er stønad med arbeid (art 10890). Denne er 608.000kr under budsjett i 2023
30350	INTEGRERINGSTENESTE FLYKTNINGAR	15 463 839	11 795 546	3 668 293	Det er meirforbruk på både lønnsutgifter og andre driftsutgifter. Meirforbruk forklaras i stor grad gjennom ikkje budsjetterte utgifter til busetting av flyktingar (voksenopplæring, indroduksjonsstønad, tolk og sosial stønad). Meirutgifter på ansvar 30350 må sjåast i samheng med at integreringstilskot for flyktingar (bokført sentralt) blei høgare enn budsjettert.

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	SULATUNET	49 771 268	50 154 531	-383 263	Mindreforbruk. Skuldast i hovedsak lavere driftskostnader enn budsjettet, samt at kjøkkenet har hatt høgare inntekter enn budsjettet.
35510	ADM. FELLES OMSORG	3 672 347	3 882 227	-209 880	Mindreforbruk skulast i hovedsak av at lønnsutgiftene er 70.000kr under budsjett og at andre driftsutgifter (utenom lønn) er lavere enn budsjettet. Postane under andre driftsutgifter som bidreg mest til mindreforbruket er annonseutgifter (art 11209) som er 80.000kr under budsjett, kurs/opplæring (art 11500) som er 87.000kr under budsjett, og kjøp frå staten (art 13000) som er 83.000kr under budsjett. Det som utgiftsførast på art 13000 er fakturaer frå Helse Møre og Romsdal knytt til utskrivingsklare pasientar. Totalt kostnadsført på art 13000kr i 2023 var 55.000kr. I 2022 var beløpet 80.000kr
35520	FELLES DRIFT SULATUNET	2 773 004	2 790 728	-17 724	Ca som budsjettet
35530	AVD. BUKOLLEKTIV	19 620 522	20 051 368	-430 847	Mindreforbruk kjem av lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er under budsjett.
35540	AVD. KORTTID OG REHAB	21 351 963	20 780 475	571 488	Meirforbruk kjem av lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er over budsjett.
35550	KJØKKEN	2 353 432	2 649 733	-296 300	Inntektene (opphaldsbetaling, art 16000) er 1,2 mill høgare enn budsjettet. Det som dreg ned mindreforbruket er i hovedsak at kjøp av matvarer (art 11150) er 900.000kr over budsjett. Kjøkkenet har hatt auke i inntekter grunna auke i sal til heimebuande.
	HEIMETENESTER	71 817 249	69 448 538	2 368 711	Meirforbruk på 2,4 mill. Skuldast i hovedsak av lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå er høgare enn budsjettet. Deler av meirforbruket skuldast ekstra utgifter ifbm opplæring/innføring av Helseplattformen (utgifter til vikar, ekstrahjelp, overtid o.l.). For heimetenesta er det utgiftsført ca 750.000kr med prosjektode for helseplattformen.
35610	FELLES DRIFT HEIMETENESTA	1 755 498	5 264 214	-3 508 716	Grunnen til at det er mindreforbruk her er i hovedsak at ekstra budsjettmidler knytt til ressurskrevjande brukarar blei lagt til dette ansvaret. Mesteparten av dette høyrer til utgifter på Molværsvegen 11, ansvar 35650. Mindreforbruk på ansvar 35610 må altså sjåast i samanheng med meirforbruk på ansvar 35650.
35620	HEIMETENESTA YTRE DISTRIKT	22 493 718	20 813 147	1 680 571	Meirforbruk kjem av at lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er over budsjett.
35630	HEIMETEN. INDRE DISTRIKT	21 378 801	19 640 629	1 738 172	Meirforbruk kjem av at lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er over budsjett.
35650	MOLVÆRSVEGEN 11	22 593 678	20 027 927	2 565 751	Meirforbruk kjem av at lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er over budsjett. Meirforbruket kjem i stor grad av høge utgifter knytt til ressurskrevjande brukarar. Meirforbruket må sjåast i samanheng med mindreforbruk på ansvar 35610. Ekstra budsjettmidler knytt til ressurskrevjande brukarar blei lagt på ansvar 35610.
35660	PSYKISK HELSETENESTE	3 595 554	3 702 621	-107 067	Ca som budsjettet

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	BUKOLLEKTIVA	47 830 019	45 613 299	2 216 719	Meirutgifter på 2,2 mill. Meirutgiftene kjem i hovedsak av at lønnsutgifter er høgare enn budsjettet. Deler av meirforbruket skuldast ekstraavgifter ifbm opplæring/innføring av Helseplattformen (utgifter til vikar, ekstrahjelp, overtid o.l.). For bukollektiva er det utgiftsført ca 400.000kr med prosjektode for helseplattformen.
35710	BUKOLLEKTIV FELLESNR.	1 906 041	2 133 760	-227 720	Mindreforbruk kjem i hovedsak av at lønnsutgifter er lavere enn budsjettet.
35720	MOLVÆRSVEGEN 15-19	27 308 017	25 748 682	1 559 335	Meirforbruk kjem av at lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er over budsjett.
35730	SLOGHAUGVEGEN 28	14 198 613	13 166 032	1 032 581	Meirforbruk kjem av at lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er over budsjett.
35740	SENIORSENTERET	2 488 335	4 564 825	-2 076 490	Ansaret blei i 2023 delt opp i to ansvar, ansvar 35740 og 35750. Heile budsjettet ligg på ansvar 35740, medan utgiftene ligg på begge ansvara. Ser vi desse to ansvara under ett, så er dei samla sett ca som budsjettet.
35750	ERINDRINGSENTERET	1 929 013	0	1 929 013	Må sjåast i samheng med mindreforbruk på ansvar 35740
	BU- OG AKT.TENESTA	115 352 019	108 133 169	7 218 850	Meirutgift på 7,2 mill. Meirutgiftene kjem i hovedsak av at lønnsutgifter inkludert bruk av vikarbyrå er høgare enn budsjettet, meirutgifter knytt til opplæring av nyttilsette på Jetmundgarden, samt overlappende tenester knytt til enkelte av brukarane. Ekstraavgifter knytt til opplæring/innføring av helseplattformen forklarar deler av meirforbruket på lønn. Det er utgiftsført ca 650.000kr med prosjektode for helseplattformen .
35810	FELLES DRIFT BU - OG AKTIVITETSTENESTA	15 662 453	17 160 207	-1 497 754	Grunnen til at det er mindreforbruk her er i hovedsak at ekstra budsjettmidler knytt til ressurskrevjande brukarar (3 mill) blei lagt til dette ansvaret. Dei ekstra utgiftene knytt til dette er derimot i hovedsak bokført på ansvar 35850. Mindreforbruket på ansvar 35810, må altså sjåast i samheng med meirforbruk på ansvar 35850. Det som dreg ned mindreforbruket på ansvar 35810 er at lønnsutgifter er 818.000kr over budsjett og at utgifter til BPA tiltak (utgiftsført på art 13700, kjøp frå private) er 627.000kr over budsjett. Postane under lønn som utgjør det meste av meirforbruket er omsorgsløn (art 10501) som er 493.000kr over budsjett, og avlastning (art 10502) som er 150.000kr over budsjett.
35830	BUA NYMARKVEGEN	31 462 884	27 745 722	3 717 162	Meirforbruk kjem av at lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er over budsjett.
35840	BUA GEILNESET 9	8 695 995	16 238 083	-7 542 088	I samband med innføring av helseplattformen blei ansvarsnummer på Geilneset splitta i ansvar 35840 og 35841. Budsjettet blei ikkje splitta før i 2024. Samla er det eit budsjettavvik på 1,4 mill. Det kjem av at lønnsutgifter, inkludert utgifter til vikarbyrå (art 12701) er over budsjett.
35841	BUA GEILNESET 11	8 945 125	0	8 945 125	Må sjåas i samheng med ansvar 35840
35850	BUA JETMUNDGARDEN	43 625 180	40 434 312	3 190 868	Meirutgifter knytt til opplæring av nyttilsette på Jetmundgarden, samt overlappende tenester knytt til enkelte av brukarane. Avtale med ekstern leverandør blei forlenga i ein periode på fire månader. Deler av meirforbruk knytt til ressurskrevjande brukarar må sjåast i samheng med mindreforbruk på ansvar 35810. Ekstra budsjettmidler knytt til ressurskrevjande brukarar blei lagt dit.
35860	MOLVÆR SENTER	6 960 382	6 554 845	405 537	Budsjettavvik kjem i hovedsak av at inntektene er lavere enn budsjettet.

Samfunn (teknisk sektor)

Samfunn (inkl VAR) har eit meirforbruk i 2023 på 1,1 mill. kroner.

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	SAMFUNN	12 268 051	11 156 660	1 111 391	Enkelte områder har meirforbruk og andre områder har mindreforbruk. Totalt sett går meir- og mindreforbruka i stor grad mot kvarandre. Hovedforklaringa på at det totalt sett er eit meirforbruk er område for kommunal veg der kostnadane er høgare enn budsjettert.
	ADMIN OG FELLESUTG.	1 918 826	2 384 122	-465 295	
51100	FELLESSTYRING TEKNISK	1 538 048	1 608 721	-70 672	Mindreforbruk kjem i hovudsak av at det ikkje er utgiftsført noko på kjøp av tenester (art 12700). Budsjettert med 160.000kr
51110	TEO UTVALET	171 285	200 586	-29 301	Ca på budsjett
51120	KOMMUNALTEKNISK ADMINISTRASJON	209 493	574 815	-365 322	Utgiftene på dette ansvaret blir i all hovudsak fordelt ut til andre ansvar og prosjekter. Mindreforbruket kjem av at fordelte utgifter er høgare enn budsjettert. Mindreforbruk må sjåast i samanheng med meirutgifter på andre ansvar.
51130	UTESTYRKEN	37 592	261 158	-223 566	Ugiftene på dette ansvaret blir i all hovudsak fordelt ut til andre ansvar og prosjekter. Mindreforbruket kjem av at fordelte utgifter er høgare enn budsjettert. Mindreforbruk må sjåast i samanheng med meirutgifter på andre ansvar.
52010	KOMMUNALE VEGAR	6 384 603	4 033 962	2 350 641	Meirforbruket kjem i hovudsak av at kjøp av vedlikehald (art 12301) er 1,9 mill over busjett og at snøbrøyting (art 12302) er 0,5 mill over busjett. Det som blir bokført på "kjøp av vedlikehald" er kantslått, feiebil, service på gatelys og andre driftsutgifter knytt til drift og vedlikehald av kommunale vegar. Meirforbruk er på nivå med 2022. Då var meirforbruket 2,8 mill.
53020	PARK OG GRØNT	2 703 358	2 291 176	412 181	Meirforbruk kjem i hovudsak av at kjøp av eksterne tenester til klipp og stell av park og grøntareal er høgare enn budsjettert.
	EIGEDOM	11 593 606	11 676 899	-83 293	Samla sett er eining for eigedom ca som budsjettert
53010	EIGEDOMSFORVALTING	4 821 356	4 226 003	595 353	Meirforbruk skuldast i hovudsak lønnsutgifter som er høgare enn budsjettert. Meirforbruk på lønn på ansvar 53010 må sjåast i samanheng med mindreforbruk på lønn ført på kommunale bygg (område 531). Der er det eit mindreforbruk på lønn på ca 550.000kr
531	KOMMUNALE BYGG	6 772 250	7 450 896	-678 646	Enkelte postar er under budsjett medan andre postar er over budsjett. Samla sett er det eit mindreforbruk på 678.000kr. Mindreforbruket må sjåast i samanheng med ansvar 53010 som tilhøyrer same eining. Dei største postane som er bidreg til mindreforbruk på kommunale bygg er lønnsutgifter (ca 550.000kr under budsjett), strøm (ca 1,5 mill under budsjett) og husleigeinntekter (ca 870.000kr over budsjett). Dei største postane som er over budsjett er reinhaldstenester (ca 1 mill over budsjett), service- og vedlikehaldsutgifter (ca 1,7 mill over budsjett)
54100	BRANN OG ULYKKESVERN	8 854 666	9 486 300	-631 634	Sula kommune blir fakturert frå Ålesund Brannvesen. Mindreforbruk skuldast i hovudsak at det ikkje har blitt innført vaktordning for utrykningsledere slik det er lagt til grunn i budsjettet.

ANSV.	NAVN	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	KOMMENTAR
	VAR	-22 424 573	-22 528 065	103 492	VAR har eit meirforbruk på 5,5 mill på netto driftsresultat, men når vi inkluderer fondstransaksjoner er VAR ca som budsjettert. Dette skuldast at meirforbruk på drift medfører eit tilsvarande lavere beløp på avsetning til fond. Forklaringa på at driftsresultatet er lavere enn budsjettert er dels at utgiftene er høgare enn budsjettert, og dels at inntektene er lavere enn budsjettert.
61110	VASSFORSYNING	6 416 359	6 280 000	136 359	Det som blir rekneskapsført her er fakturering frå Ålesund kommune vedrørende forbruk av vatn. Utgift blei ca som budsjettert.
61120	DISTRIBUSJON AV VATN	-14 006 272	-13 439 698	-566 574	Lønnsutgifter og andre driftsutgifter er ca 300.000kr lavere enn budsjettert. Gebyrinntektene er ca 750.000kr laver enn budsjettert. Det som gjer at det samla sett likevel blir eit mindreforbruk er at avsetning til bundet fond er ca 1 mill lavere enn budsjettert. Mindreforbruk her må sjåast i samheng med meirforbruk på ansvar 61110
62110	REINSEANLEGG	1 864 009	1 420 869	443 140	Budsjettavvik skuldast i hovudsak meirforbruk at lønnsutgifter er ca 100.000kr over budsjett og at andre driftsutgifter er ca 350.000kr over budsjett. Posten under andre driftsutgifter som i størst grad kan forklare meirforbruket er kjøp av vedlikehald (art 12301). Det som blir utgiftsført her er i i hovudsak arbeid knytt til avløpspumpestasjonane. Meirforbruk på ansvar 62110 må sjåast i samheng med mindreforbruk på ansvar 62120. Begge ansvara er knytt til avløp.
62120	AVLØPSNETT	-16 157 175	-15 612 946	-544 229	Budsjettavvik skuldast i hovudsak: * Lønnsutgifter er 146.000kr under budsjett * Kjøp av vedlikehold (art 12301) er 2.150.000kr over budsjett * Anne forbruksmaterieell (art 11209) er 680.000kr over budsjett * Gebyrinntekter er 690.000kr under budsjett * Avsetning til bundne fond er 3,9 mill under budsjett. Det er dette som resulterer i at det samla sett blir eit mindreforbruk på ca 0,5 mill. Mindreforbuket må sjåast i samheng med meirforbruk på ansvar 62110. Ansvar 62110 er også knytt til avløp. Grunnen til at budsjettavvik på fondsavsetning ikkje blir eit nøyaktig tilsvarande beløp (med motsatt forteikn) som meirforbruk på regnskapspostar bokført på VAR, er at det også er andre postar som inngår i sjølvkostberekninga. Dei største av desse postane er kalkulatoriske avskrivningar og kalkulatoriske rentekostnader. I kommuneregnskapet er rente- og avdragsutgifter utgiftsført på ansvar for innlån
63110	SLAM	-216 403	-71 076	-145 327	Gebyrinntekter er ca som budsjettert. Mindreforbruk kjem at at driftsutgifter er litt lavere enn budsjettert.
64110	INNSAMLING AV AVFALL	-239 770	-1 060 987	821 217	Meirforbruk skuldast i hovudsak at kjøp av tenester var høgare enn budsjettert.
65110	FEIARVESEN	-69 880	-67 526	-2 354	Ca på budsjett
67110	FORUREINING	-15 441	23 299	-38 740	Ca på budsjett
	PLAN, BYGG, GEODATA	3 199 973	3 551 108	-351 135	Mindreforbruk
71010	PLAN OG OPPMÅLING	2 997 226	3 277 165	-279 939	Det er brukt til dels store budsjettavvik på enkelte postar. Postande går i stor grad mot kvarandre slik at det totalt ender ut med eit mindreforbruk på 280.000kr. Dei største budsjettavika er: * Gebyrinntekter er 1,1 mill laver enn budsjett * Utgift til arbeid med reguleringsplan for Vedde/Holsneset er ca 1 mill under budsjett. På dette prosjektet har det nesten ikkje påløpt utgifter i 2023 * Lønnsutgifter er ca 0,2 mill under budsjett Ei forklaring på dette er at ein person har vorte pensjonist som gav lønnsutgift kun for deler av året, medan lønnsutgift var budsjettert for heile året. For 2024 er budsjett og stilling flytta over til organisasjon og utvikling.
72020	VILTNEMND	5 200	-28 161	33 361	Ca på budsjett
72030	LANDBRUKSKONTORET	197 547	302 104	-104 557	Mindreforbruket skuldast i hovudsak at fakturering frå Ålesund kommune (kostnader for landbruksamarbeidet) er under bud.

Inntekter og utgifter i driftsrekneskapen for 2023

Tabellen nedanfor viser driftsinntektene for 2023:

Driftsinntekter	Regnskap	I % av total
Rammetilskudd (inkl inntektsutjevning)	381 997 931	40,5 %
Inntekts- og formuesskatt	283 294 120	30,0 %
Eiendomsskatt	10 745 115	1,1 %
Andre overføringer og tilskudd fra staten	25 746 660	2,7 %
Overføringer og tilskudd fra andre	120 851 391	12,8 %
Brukerbetalinger	31 045 027	3,3 %
Salgs- og leieinntekter	90 149 150	9,6 %
Sum driftsinntekter	943 829 394	100,0 %

Nedanfor kjem ei forklaring til beløpa i tabellen ovenfor:

Rammetilskot og skatt (665,3 mill):

Desse inntektene utgjør 70,5% av alle inntekter.

Sula kommune har lave inntekter frå inntekts- og formuesskatt samanlikna med landsgjennomsnittet. I 2023 var gjennomsnittleg skatteinntekt per innbygger på 76,7% av landsgjennomsnittet (78,7% i 2022). Tabell nedanfor viser korleis skatteinntekt i prosent av landsgjennomsnittet blir berekna. Tabellen viser også korleis inntektsutjamninga blir berekna:

Skatteinntekt 2023	Sula	Norge	Differanse
Skatteinntekt	283 294 000	210 494 834 000	
Antall innbyggere 01.01.2023	9 636	5 488 984	
Skatt pr innbygger	29 400	38 349	-8 949
Skatt i prosent av landsgjennomsnitt	76,7 %		

Skatt pr innbygger	Sula	90% av Norge	Differanse
Skatt per innbygger	29 400	34 514	-5 114

Inntektsutjevning	Per innbygger	Forklaring
60% av diff frå landsgjennomsnitt	5 369	60% av 8.949kr
35% av diff frå 90% av lands.g.snitt	1 790	35% av 5.114kr
Finansiering av ordninga	-515	
Sum inntektsutjevning pr innbygger	6 644	

Skatteinntekt inkl utjevning per innb.	Sula
Skatteinntekt før inntektsutjevning	29 400
Inntektsutjevning	6 644
Sum skatt per innbygger	36 044
Skatt i prosent av landsgjennomsnitt	94,0 %

Dersom vi hadde hatt skatteinntekter lik landsgjennomsnittet så hadde inntektene vore ca 22 million kr høgare i 2023.

Inntektsutjevninga er ei ordning i inntektssystemet for å utjevne inntektene mellom kommuner som har skatteinntekter over landsgjennomsnittet med kommuner som har skatteinntekter under landsgjennomsnittet. Måten ordninga er bygd opp på gjer at endring i skatteinntekter i Sula kommune i liten grad påverker dei totale inntektene (inkludert skatteutjevning). Dette gjeld spesielt for kommuner som har inntekter som er under 90% av landsgjennomsnittet, slik som Sula kommune. Dersom skatteinntektene i Sula kommune går opp vil inntektsutjevninga gå nesten tilsvarande ned. Det er først når ei kommune er over 90% av landsgjennomsnittet et ei skatteauke får meir enn ei marginal betydning. Dette kan forklarast med eit hypotetisk eksempel:

Dersom det busette seg ein person i Sula kommune med årsinntekt (alminnelig inntekt) på 450 mill kroner, ville inntektsskatt i Sula kommune auke med ca 50 mill kroner (kommunal skatteprosent i 2023 på 10,95%). I dette tilfellet ville skatteinntekt i prosent av landsgjennomsnittet ha auka frå 76,7% til 90%. Inntektsutjamninga ville ha blitt redusert med ca 47,2 mill. Av den samla skatteauka på 50 mill ville vi altså berre ha beholdt ca 2,8 mill (ca 5,5% av skatteauke på 50 mill). Ei kommune som har skatteinntekter på over 90% av landsgjennomsnittet ville til samanlikning ha beholdt 20 mill av auka skatteinntekt på 50 mill (40%).

Eigedomsskatt (10,7 mill):

Eigedomsskatt for privat eigedom blei innført i 2020. I 2021 blei det også innført eigedomsskatt på næringsseigedom. Skattesatsen er 1 promille. Gjennomsnittleg eigedomsskatt for ein bustad var i 2023 på kroner 2.875. Tabellen nedanfor viser spesifikasjon av eigedomsskatten:

Kategori	Antall	Skatt 2023	Skatt 2022	Skatt 2021	Skatt 2020	Kommentar
Bustader. Formuesgrunnlag	3 311	9 578 335	8 973 591	5 843 274	5 593 108	Botnfrådrag fjerna i 2022. Auke i FG
Bustader. Taksert	91	157 291	130 814	117 532	184 115	Ingen store endringer
Fritidsbustad. Taksert	130	25 995	26 519	2 625	4 770	Ingen store endringer
Naust. Taksert	315	33 350	30 953	32 306	65 937	2021: Minste fakt. auka frå 50kr til 300kr
Tomt bustad. Taksert	690	177 345	176 792	175 734	251 017	2021: Minste fakt. auka frå 50kr til 300kr
Næringsseigedom	144	772 799	777 446	784 445	0	Innført i 2021
Sum	4 681	10 745 115	10 116 115	6 955 916	6 098 947	

Andre overføringer og tilskudd frå staten (25,7 mill):

Består i hovudsak av flykningstilskot.

Overføringer og tilskudd frå andre (120,9 mill):

Består i hovudsak av refusjon frå staten knytt til ressurskrevjande brukarar innan helse på 48,7 mill kroner, sjukeleønnsrefusjon på 30,4 mill kroner, momskompensasjon på 19,5 mill og refusjonar frå staten på 13 mill kroner.

Brukarbetalingar (31 mill):

Brukarbetalingar innan oppvekst (SFO og barnehage) utgjer 19,6 mill kroner.

Brukerbetalingar innan helse og mestring utgjer 10,5 mill kroner og brukarbetalingar innan kultur utgjer 1 mill kroner.

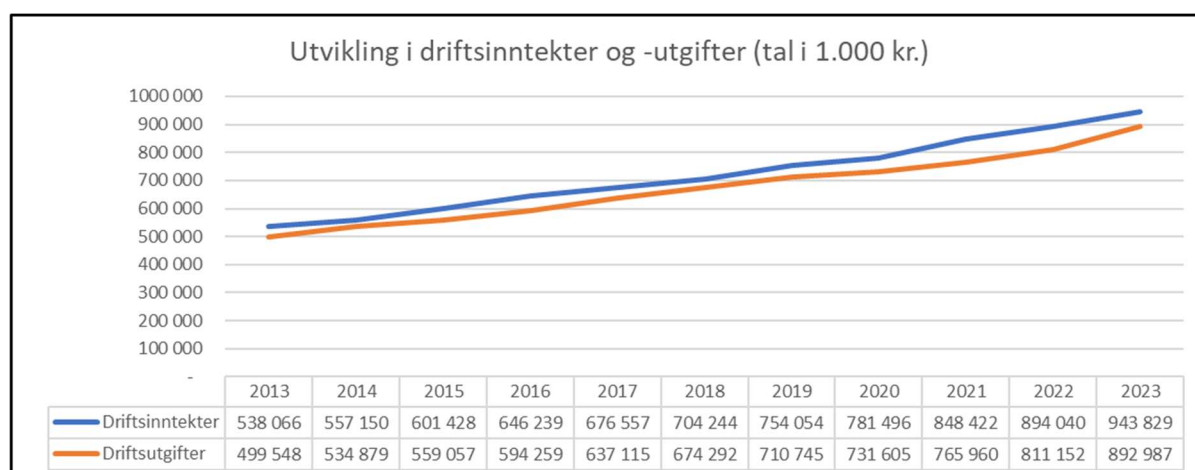
Salgs- og leigeinntekter (90,1 mill):

Salgs- og leigeinntekter består i hovudsak av eigedomsavgifter (kommunale avgifter) 62,4 mill. kroner og husleige 20,6 mill. kroner.

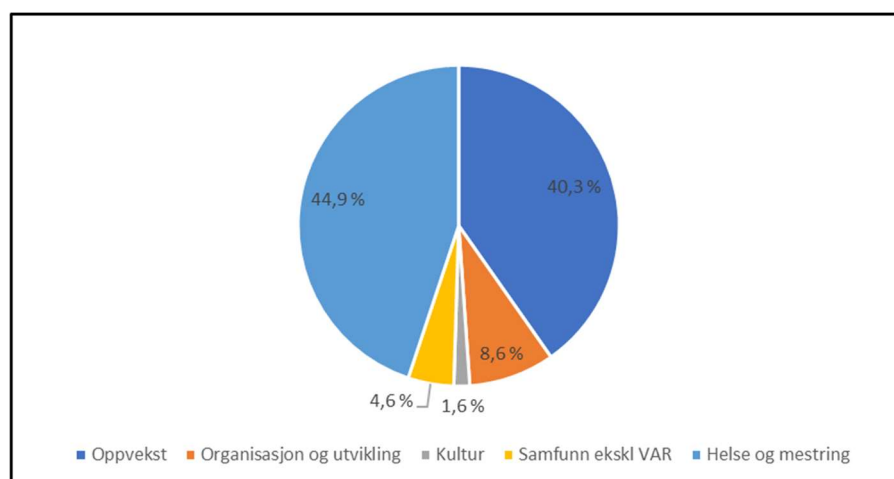
Tabellen nedanfor viser driftsutgiftene (ekskl avskrivningar) for 2023:

Driftsutgifter	Regnskap	I % av total
Lønn- og sosiale utgifter	582 750 356	65,3 %
Kjøp av varer og tjenester	264 156 784	29,6 %
Overføringer og tilskudd til andre	46 079 752	5,2 %
Sum driftsutgifter	892 986 892	100,0 %

Lønn og sosiale utgifter (pensjon og arbeidsgiveravgift) utgjør den største delen av driftsutgiftene. Under «Overføringer og tilskudd til andre» ligg f.eks tilskot til Sula Sokn, tilskot til Sula Vekst, tilskot til Sula Frivilligsentral, tilskot til politiske parti og merverdiavgift (merverdiavgift ligg både som ei driftsutgift og som ei driftsinntekt med like beløp). Alle andre driftsutgifter ligg i posten «Kjøp av varer og tenester».

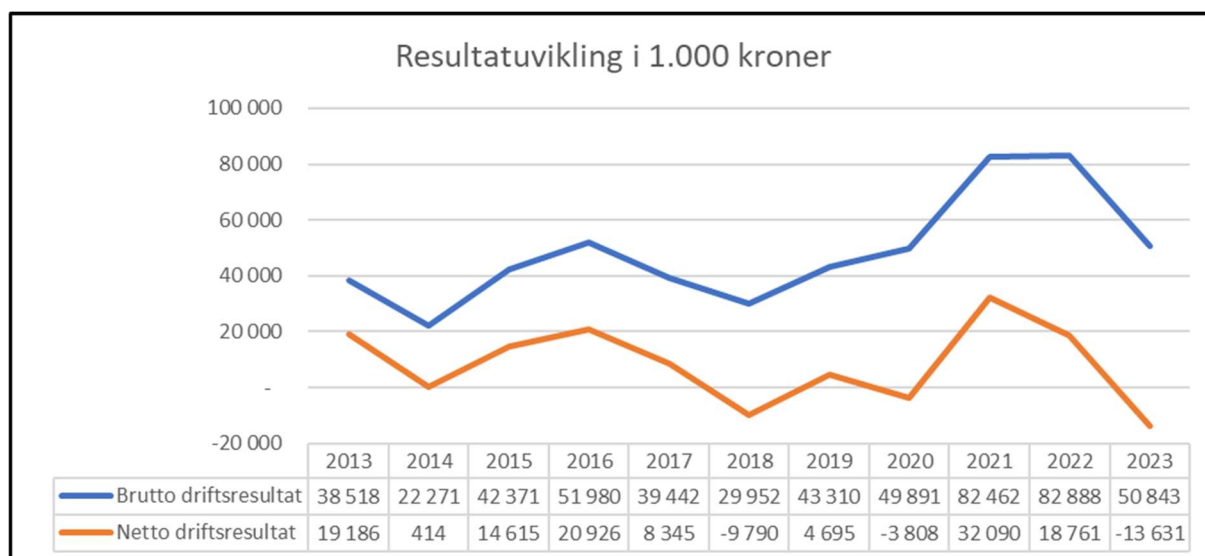
I 2023 var det ei auke i driftsinntektene på 5,6% samanlikna med 2022. Driftsutgiftene (ekskl. avskrivning og netto finansutgifter) hadde ei auke på 10,1% samanlikna med 2022.

Diagrammet viser netto driftsutgifter eksklusiv avskrivningar og utgifter til VAR.

Oppvekst og helse og mestring har til saman 85,2 % av kommunen sine netto driftsutgifter ekskl VAR.

Resultatutvikling:

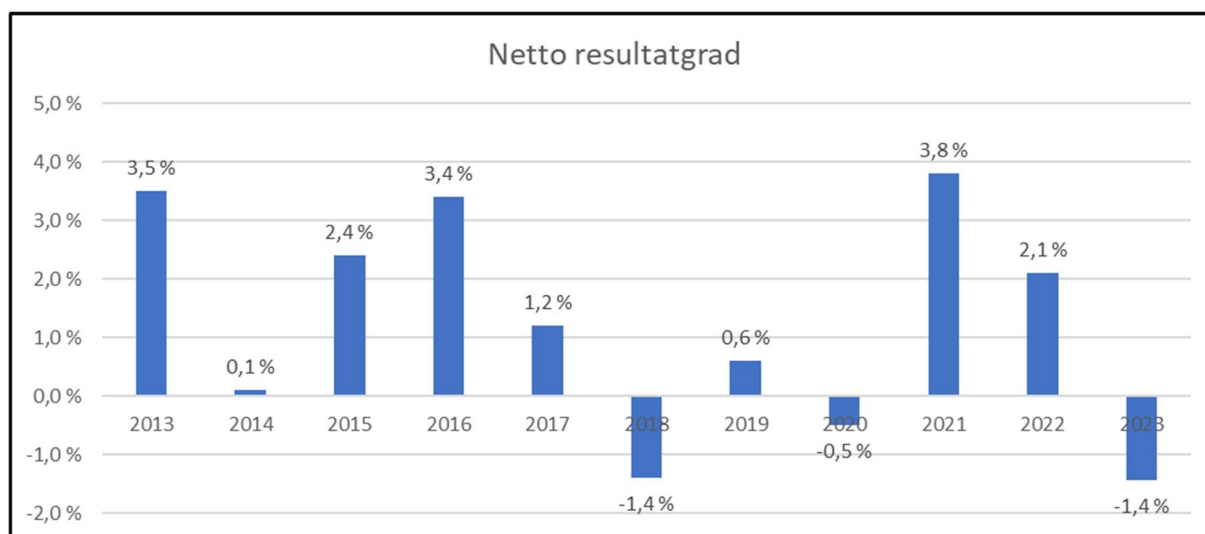

Forskjellen mellom brutto driftsresultat og netto driftsresultat er resultat frå finanspostar (renteinntekter, avkastning frå finansielle plasseringar, renteutgifter og avdrag på lån).

Finanspostar (i 1.000 kr)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Avdragsutgifter	18 129	18 858	23 355	25 894	27 861	30 662	41 475	45 000	45 000	48 000
Renteutgifter	15 368	15 351	14 785	14 438	15 121	18 707	18 894	16 588	23 201	39 692
Renteinnt. og avkastning	- 11 640	- 6 453	- 7 086	- 9 235	- 3 240	- 10 755	- 6 670	- 11 216	- 4 073	- 23 219
Netto finansutgifter	21 857	27 756	31 054	31 097	39 742	38 614	53 699	50 373	64 127	64 474

Avdragsutgifter har auka kraftig i løpet av dei siste 10 åra. Som det framgår av tabellen over så var det ei spesielt stor auke frå 2019 til 2020. Dette skuldast aukiing i lånemasse men også regelendring knytt til berekning av minimumsavdrag (frå 2020). Renteutgiftene var 16,5 mill høgare i 2023 enn i 2022. God avkastning på finansielle plasseringar i 2023 gjer at netto finansutgifter likevel er ganske lik som i 2022.

Tabellen nedanfor viser utvikling i resultatgrad (netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter). Vedtatt måltal er på 1,5 %.

Investeringsrekneskap for 2023

Bevilgningsoversikt - invest. etter § 5-5, 1. ledd	Regnskap	Budsjett	Differanse
1 Investeringer i varige driftsmidler	100 096 599	91 708 163	8 388 436
2 Tilskudd til andres investeringer	0	0	0
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 638 179	1 500 000	138 179
4 Utlån av egne midler	0	0	0
5 Avdrag på lån	0	0	0
6 Sum investeringsutgifter	101 734 778	93 208 163	8 526 615

7 Kompensasjon for merverdiavgift	9 173 851	6 706 474	2 467 377
8 Tilskudd fra andre	20 147 367	0	20 147 367
9 Salg av varige driftsmidler	3 733 363	0	3 733 363
10 Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0
11 Utdeling fra selskaper	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	26 217	0	26 217
13 Bruk av lån	67 153 980	85 001 689	-17 847 709
14 Sum investeringsinntekter	100 234 778	91 708 163	8 526 615

15 Videreutlån	22 841 838	15 000 000	7 841 838
16 Bruk av lån til videreutlån	15 000 000	15 000 000	0
17 Avdrag på lån til videreutlån	23 265 467	2 500 000	20 765 467
18 Mottatte avdrag på videreutlån	28 516 331	2 500 000	26 016 331
19 Netto utgifter videreutlån	2 590 973	0	2 590 973

20 Overføring fra drift	0	0	0
21 Avsetninger til bundne investeringsfond		0	0
22 Bruk av bundne investeringsfond	-2 590 973	0	-2 590 973
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0
24 Bruk av ubundet investeringsfond	-1 500 000	-1 500 000	0
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-4 090 973	-1 500 000	-2 590 973
27 Fremført til inndecking i senere år(udekket beløp)	0	0	0

Spesifikasjon av post 1 "Investeringer i varige driftsmidler"

Oppstilling etter § 5-5, 2. ledd	Regnskap	Budsjett	Differanse
ORGANISASJON OG UTVIKLING	2 288 227	3 989 892	-1 701 665
KULTUR OG OPPVEKST	0	100 000	-100 000
HELSE OG MESTRING	24 526 027	1 610 444	22 915 583
SAMFUNN EKSL. VAR (TEKNISK SEKTOR)	49 291 763	56 976 274	-7 684 511
VAR (eksklusiv avsetning/bruk av bundet fond)	23 990 582	29 031 553	-5 040 971
SUM	100 096 599	91 708 163	8 388 436

Som det framgår av tabellen ovanfor så er investeringar i varige driftsmidler 8,4 mill. kroner høgare enn budsjettet. Nedanfor kjem ei forklaring til budsjettavvik per sektor.

Organisasjon og utvikling

Budsjettet investeringsutgift var på 4 mill. kroner. Regnskapsført investeringsutgift blei på 2,3 mill. kroner. Differansen på 1,7 mill. kroner forklarast i hobudsak av følgjande prosjekt:

Prosjekt	Budsjett	Regnskap	Avvik	Kommentar
Avsett til grunnkjøp	1 053 240	0	1 053 240	Ubrukt løyving blir rebudsjettet til 2023
Løyving IKT	2 395 083	1 710 383	684 700	Ubrukt løyving blir rebudsjettet til 2023
SUM	3 448 323	1 710 383	1 737 940	

Kultur og oppvekst

Budsjettet investeringsutgift var på 100.000kr. Dette gjaldt investering i møblar på Sula ungdomsskule. Kjøp er gjennomført, men pga at utgift blei under 100.000kr er dette bokført i driftsregnskapet.

Helse og mestring

Budsjettet investeringsutgift var på 1,6 mill. kroner. Regnskapsført investeringsutgift blei på 24,5 mill. kroner. Differansen gjeld i all hovedsak investering i Helseplattformen (eingangslisens og etabelingsutgifter) på til saman 23 mill (inkl MVA). Investeringa er aktivert i balansen og avskrivast over 15 år. Dette vil medføre rente og avdragsutgifter dei neste 15 åra. I tillegg betaler vi årlig lisens på Helseplattformen. Investeringsutgift var ikkje budsjettet, men driftsutgifter knytt til Helseplattformen er lagt inn i budsjett/økonomiplan (avdrag, renter og lisens)

Samfunn (ekskl VAR)

Budsjettet investeringsutgift var på 57 mill. kroner. Regnskapsført investeringsutgift blei på 49,3 mill. kroner. Differansen på 7,7 mill. kroner forklarast i hovudsak av prosjekta i tabellen nedanfor. Resterande differanse skuldast budsjettavvik på ein rekke andre mindre investeringsprosjekter.

Prosjekt	Budsjett	Regnskap	Avvik	Kommentar
Rørstadmarka skule	5 782 637	4 221 862	1 560 775	Ferdigstilt. 1,6 mill rebudsjettet til 2024
Rørstadmarka sti og gangveg	0	4 415 115	-4 415 115	Meirforbruk på 19,3 mill i perioden 2020-2023
Jetmundgarden	4 240 690	5 811 766	-1 571 076	Ferdigstilt. Prosjekt pågått over fleire år
Strakstiltak Langevåg sentrum	3 983 535	1 877 335	2 106 200	Trinn 1 ferdig. Rebudsjettet til 2024
Sulatunet - skade på lecavegger	500 000	0	500 000	Under planlegging. Rebudsjettet til 2024
Molværsvegen 11, tilbygg	500 000	49 956	450 044	Pågår. Rebudsjettet til 2024
Ombygging Nausthaugen HBO	700 000	77 977	622 023	Gjenstår litt. 500.000kr rebudsejttet til 2023
Kjøp av bustader til flyktningar	20 000 000	16 211 745	3 788 255	Pågår. Rebudsjettet til 2024
Bjørkavågen aust - veg 1	4 000 000	2 495 838	1 504 162	Pågår. Rebudsjettet til 2024
Trafikktryggingstiltak Fortau Furneset	500 000	0	500 000	Ubrukte midler rebudsjettet til 2024
SUM	40 206 862	35 161 594	5 045 268	

VAR

Budsjettet investeringsutgift var på 29 mill. kroner. Regnskapsført investeringsutgift blei på 24 mill kroner. Differansen på 5 mill. kroner skuldast i hovedsak ubrukt rammeløyve på vatn/avløp.

Balanserekneskapen

Balanserekneskapen gir ein oversikt over eigedelar, gjeld og eigenkapital.

Lånegjeld	R23	R22	R21	R20	R19	R18	R17	R16
Lånegjeld pr. 31.12 (tusen kroner)	1 254 269	1 262 834	1 199 922	1 081 290	1 009 722	957 466	876 497	795 513
Herav investeringslån (tusen kroner)	1 185 094	1 207 094	1 152 094	1 047 094	988 569	938 594	858 620	778 645
Herav startlån (tusen kroner)	53 349	55 740	47 828	34 196	21 153	18 872	17 877	16 868
Ubrukte lånemidler (tusen kr)	75 419	94 873	151 843	136 479	70 980	46 879	63 637	66 038
Netto lånegjeld (tusen kr)	1 125 501	1 112 221	1 000 251	910 615	917 589	891 715	794 983	712 607
Total lånegjeld pr. innbygger (kroner)	129 040	131 054	125 686	114 909	108 456	103 275	95 991	88 322
Investeringsgjeld pr. innbygger (kroner)	121 923	125 269	120 676	111 275	106 184	101 240	94 034	86 449
Netto lånegjeld pr. innbygger (kroner)	115 792	115 424	104 771	96 771	98 559	96 183	87 064	79 117

Sula kommune si samla lånegjeld i 2023 er på nivå med lånegjeld i 2022. Netto lånegjeld (total lånegjeld fråtrukke startlån og ubrukne lånemidler) er på 1,1 milliard i 2023. Netto lånegjeld pr. innbygger er på 115.792 kroner.

	R23	R22	R21	R20	R19	R18	R17	R16
Fond pr. 01.01. (tusen kroner)	234 039	214 685	183 401	169 222	168 456	166 474	165 542	147 470
Fond pr. 31.12. (tusen kroner)	216 317	234 039	214 685	183 401	169 222	168 456	166 474	165 542
Nettovegelse i året (tusen kroner)	-17 722	19 354	31 284	14 180	766	1 982	932	18 072

Fond pr. 31.12 er inndelt i følgjande grupper:

	R23	R22	R21	R20	R19	R18	R17	R16
Disposisjonsfond (tusen kroner)	131 794	145 400	125 197	99 357	84 807	83 640	83 490	83 352
Bundne driftsfond (tusen kroner)	17 232	17 256	20 059	14 369	13 068	14 195	13 951	13 310
Ubundne investeringsfond (tusen kroner)	61 912	63 412	68 282	68 656	70 163	70 491	67 760	67 532
Bundne investeringsfond (tusen kroner)	5 380	7 971	1 147	1 019	1 183	131	1 274	1 349
SUM	216 317	234 039	214 685	183 401	169 222	168 456	166 474	165 542

Disposisjonsfondet pr 31.12.23 består i hovudsak av overskotsfond på 108,4 mill kroner, risikoreguleringsfond på 7,8 mill kroner og flyktningsfond på 15,1 mill kroner.

UTVIKLING I LIKVIDE MIDLER	R23	R22	R21	R20	R19	R18	R17	R16
Bankinnskudd (tusen kroner)	85 942	195 486	243 458	234 174	175 503	165 996	195 497	181 663
Aksjer og andeler (tusen kroner)	126 914	111 916	113 485	105 469	102 536	96 022	95 934	103 684
Sum likvide midler (tusen kroner)	212 856	307 403	356 943	339 643	278 039	262 017	291 431	285 347

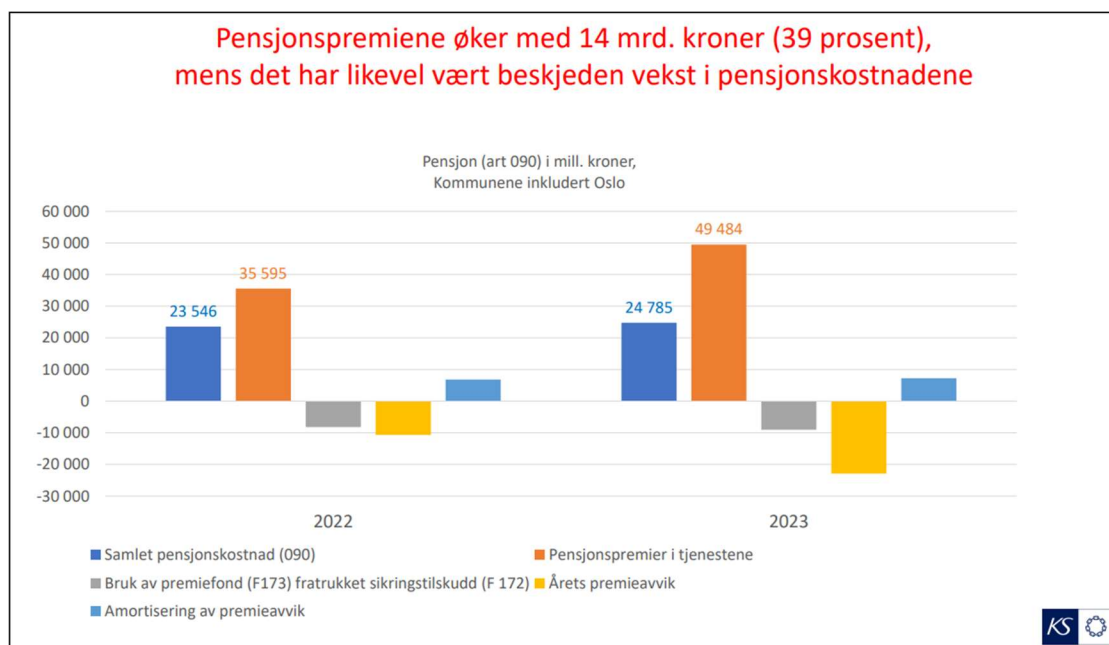
Aksjer og andeler består av investeringer i aksje- og obligasjonsfond (95,7 mill) og investeringer i pengemarkedsfond (31,2 mill). Desse investeringane har gitt ei avkastning på 15 mill i 2023. Aksje og obligasjonsfonda har hatt ei prosentvis avkastning på 14,6% medan pengemarkedsfonda har hatt ei prosentvis avkastning på 9,9%.

Likviditets situasjonen har blitt dårlegare i løpet av 2023. Bankinnskudd er 110 mill lavere pr 31.12.23 enn pr 31.12.22. Hovedforklaringane på endring i bankinnskudd frå 2022 til 2023 framgår av tabellen nedanfor. I tabellen har vi tatt utgangspunkt i negativt driftresultat i 2023. Deretter har vi justert for poster som påvirker likviditet og regnskapsresultat ulikt.

Forklaring på endring i likviditet	Beløp
Negativt resultat	13 600 000
Endring i balanseført premieavvik	55 100 000
Endring i ubrukte lånemidler	19 500 000
Gevinst/avkastning fond	15 000 000
SUM	103 200 000

Premieavvik:

Utbetalte pensjonspremier i 2023 var ca 55 mill høgare enn regnskapsførte pensjonsutgifter. Pensjonskostnadane i regnskapet beregnes på ein annan måte en pensjonspremier som betales til pensjonsordningen. Det vil normalt vere forskjell mellom desse to størrelsane. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregna pensjonskostnad betegnes som premieavvik. I 2023 var premieavviket veldig stort (pga høg reguleringspremie). Balanseført premieavvik må kostnadsføres (eventuelt inntektsføres dersom negativ premieavvik) over dei neste 7 åra. Det er ikkje berre i Sula kommune at pensjonspremier har påverka likviditeten meir enn den har påverka regnskapsmessig resultat. Dette er gjeldande også nasjonalt. Figuren nedanfor er henta frå KS sin presentasjon av regnskapsundersøkelsen for 2023. Den viser at samla pensjonspremie har økt med 39% frå 2022 til 2023. Regnskapsførte pensjonsutgifter i 2023 er derimot på nivå med 2022. Figuren viser at betalt pensjonspremie er ca dobbelt så stor som pensjonskostnad i 2023. For Sula kommune var differansen enda større. Betalt pensjonspremie i 2023 (inkludert arbeidstakers andel) var på 103 mill. Regnskapsført pensjonsutgift var 47 mill. Grunnen til at differansen mellom pensjonspremie og pensjonskostnad er høgare i Sula kommune enn landsgjennomsnittet kjem av at Sula kommune ikkje har brukt av premiefondet.

Akkumulert premieavvik i balansen pr 31.12.23 (inkludert avsatt arbeidsgiveravgift) er på 138 mill.

Ubrukte lånemidler:

I investeringsregnskapet har vi regnskapsført eit høgare «bruk av lån» enn nye låneopptak. Dette resulterer i nedgang i ubrukne lånemidler.

Avkastning:

Avastning frå fondsplasseringar påverker resultatet positivt, men så lenge dette er urealiserte gevinster så påverker ikkje avkastning likviditeten.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 15/24	Sula kontrollutval	22.05.2024

Rapport frå revisor etter årsoppgjeret 2023 Sula kontrollutval

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval tek rapporten etter årsoppgjeret 2023 frå revisor til vitande.

Bakgrunn:

I høve kommunelova § 23-2 a) skal kontrollutvalet sjå til at kommunen sine rekneskap blir revidert på ein trygg måte, og ifølge kommunelova § 24-2, 3. ledd skal revisor rapportere om sitt arbeid og resultat av sin revisjon til kontrollutvalet.

Samtidig med behandlinga frå kontrollutvalet av uttale til årsrekneskapen og årsmeldinga, er det ikkje uvanleg at utvalet også får seg lagt fram ei oppsummering av utført rekneskapsrevisjon for året. Her kan det komme fram funn som revisor har vurdert som ikkje vesentleg for revisors melding. I tråd med kontrollutvalet sitt "sjå til" ansvar er det likevel formålstenleg at kontrollutvalet er gjort kjent med desse funna.

Oppdragsansvarleg revisor Kathrin Haram vil kommentere vedlagde rapport på kontrollutvalet sitt møte 22. mai 2024.

Vedlegg

Revisor sin rapport frå årsoppgjeret 2023 - Sula kommune

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

REGNSKAPSREVISJON

Sula kommune

Årsoppgjør rapport 2023

Endelig rapport

MAI 2024

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA kan hentes på vår hjemmeside:

www.mrrrevisjon.no

INNHOOLD

1	INNLEDNING	2
2	ÅRSOPPGJØRSREVISJON	2
2.1	Rapportens innhold	3
3	REVISJONSBERETNING	3
4	ÅRSREGNSKAPET	3
4.1	Finansielle stilling	4
5	SKRIFTLIGE PÅPEKNINGER FRA REVISOR (KOML. § 24-7).....	4
6	REVISJONSTILNÆRMING.....	5
6.1	Regnskapsrapportering.....	5
6.2	Salgsområdet	6
6.3	Innkjøps/kostnadsområdet	7
6.4	Driftsmidler/investeringer	8
6.5	Lønnsområdet	9
6.6	Overføringsområdet.....	10
6.7	Finansområdet	11
7	FUNN VED REVISJONEN OG OPPSUMMERING	12
7.1	Listeførte feil	12
7.2	Funn og anbefalinger fra områdene	12
7.3	Oppsummert.....	13
8	ATTESTASJONER OG SÆRATTESTASJONER I 2023	13

1 INNLEDNING

Formålet med regnskapsrevisjon i kommuner er å gjøre revisor i stand til å avgi en uttalelse om hvorvidt kommunens årsregnskap i det alt vesentlige er avlagt i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Vår revisjon av årsregnskapet skal bidra til økt tillit til den økonomiske informasjon som gis fra administrasjonen til kommunestyret og øvrige brukere av årsregnskapet. Revisjonen skal også medvirke til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

Regnskapsrevisjon i kommunal sektor er nærmere regulert i kommunelovens kapittel 24.

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov – herunder forenklet etterlevelseskontroll.

Revisor skal planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk.

Videre skal revisor rapportere om sitt arbeid og resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget.

I samsvar med kommuneloven og gjeldende revisjonsstandarder vil revisor avgi revisjonsberetning til årsregnskapet til kommunestyret med kopi til kontrollutvalget.

2 ÅRSOPPGJØRSREVISJON

Årsoppgjørrevisjon er revisjon av kommunens og eventuelle foretaks regnskap og økonomiske situasjon ved utgangen av et regnskapsår.

Formålet med årsoppgjørrevisjon er å sikre at kommunens lovpålagte regnskapsskjema oppfyller gjeldende lovkrav og at årsregnskapet gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember i regnskapsåret, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen er i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

I tillegg er det revisors oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Revisor skal også påse at årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Ferdigstilt årsoppgjør rapporteres til kontrollutvalget for å gi kontrollutvalget trygghet for at revisjonen er gjennomført i tråd med lover og retningslinjer, og å sikre at kontrollutvalget blir informert om eventuelle viktige forhold som kan bli avdekket gjennom revisjonen.

2.1 RAPPORTENS INNHOLD

Ifølge kommunelovens §24-2, 3.ledd skal revisor rapportere om sitt arbeid og resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget.

Denne rapporten er utarbeidet for å forklare vår revisjon av årsregnskapet noe mer detaljert enn det som fremkommer av revisjonsberetningen. Rapporteringen tar utgangspunkt i dokumentet «Overordnet revisjonsstrategi – revisjonsplan», som tidligere er lagt frem for kontrollutvalget og angir revisors fokusområder for regnskapsåret 2023.

3 REVISJONSBERETNING

Revisjonsberetningen er datert 9. april 2024 og er en normalberetning. Det innebærer at revisjonen ikke har avdekket eller påvist vesentlige feil eller mangler i kommunens rapportering som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen.

4 ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskapet er avlagt innen lovens frist, og inneholdt alle pliktige oversikter og noter iht forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner. Vi har ikke avdekket vesentlige feil eller mangler med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Driftsregnskapet er avlagt med et netto negativt driftsresultat på kr 13 631 200, i fjor utgjorde dette netto driftsresultat på kr 18 760 642. Årets bruk av disposisjonsfond utgjør kr 13 976 756. I regulert budsjett var netto negativt driftsresultat beregnet til kr 16 134 370, og det er dermed en forbedring på kr 2 503 170.

Investeringsregnskapet viser investeringsutgifter på kr 101 734 778 mot budsjettet kr 93 208 163. Investeringsinntekter utgjør kr 100 234 778, av dette er bruk av lån 67 153 980.

Balansen gir informasjon om kommunens eiendeler, gjeld og egenkapital. Det er derfor viktig at denne til enhver tid viser mest mulig riktige verdier. Vi har kontrollert at administrasjonen har foretatt en gjennomgang av balansepostene iht. bokføringslovens krav til dokumentasjon. Dette er oppsummert per område under avsnittet revisjonstilnærming – årsoppgjør.

Årsberetningen ble avlagt innen lovens frist. Vi har kontrollert at regnskapstallene i årsberetningen er konsistente med det avlagte årsregnskapet og at årsberetningen inneholder alle pliktige opplysninger i henhold til kommuneloven §14-7. Årsberetningen gir etter vår mening en god beskrivelse av den økonomiske situasjonen i Sula kommune og inneholder pliktige opplysninger.

4.1 FINANSIELLE STILLING

Kommunene skal forvalte økonomien sin slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Som et ledd i dette må alle kommuner vedta finansielle måltall. Dette fungerer som et verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi.

Gjeldende måltall for Sula kommune er

1. Netto driftsresultat skal over tid utgjøre minimum 1,5% av brutto driftsinntekter
  - a. For Sula kommune utgjør dette -1,4% pr 31.12.2023 og er en nedgang på 3,5% fra fjoråret
2. Disposisjonsfondet skal minimum utgjøre 10% av brutto driftsinntekter
  - a. For Sula kommune utgjør dette 14% pr 31.12 2023 og er en nedgang på 2,3% fra fjoråret
3. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter skal ned på dagens nivå (under 130%) innen 2023 og 100 % innen 2025
  - a. For Sula kommune utgjør dette 119,2% pr 31.12 2023 som er en nedgang fra fjoråret med 5,2%

5 SKRIFTLIGE PÅPEKNINGER FRA REVISOR (KOML. § 24-7)

I henhold til kommunelovens §24-7 skal revisor gi skriftlige meldinger om:

Revisor skal gi skriftlige meldinger om

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Meldinger som nevnt i første ledd skal sendes i nummerte brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal han eller hun straks melde fra om det etter første ledd bokstav e. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp etter første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Sula kommune har ingen nummerert brev.

6 REVISJONSTILNÆRMING

6.1 REGNSKAPSRAPPORTERING

Regnskapsrapportering	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
<p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk handlingsrom (gjeldsgrad) • Tertialrapportering og offisielt regnskap • Årsoppgjørdisponeringer/avslutning og strykninger • Bruk av fond • Budsjettjustering og budsjettavvik • Generelle IT-kontroller 	<p>Middels anslått risiko (før kontrolltesting):</p> <p>Kommunestyret har et ansvar for at økonomi og handlingsrom skal være forsvarlig over tid.</p> <p>Alltid risiko for feil i forbindelse med regnskapsavleggelsen, flere manuelle posterings og lite rutinemessig arbeid.</p> <p>Test av kontroller:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Test av ledelseskontroller: Tertialrapportering til kommunestyret • Test av generelle IT-kontroller • Budsjettoppfølgning <p>Substanshandlinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontroll av regnskapsskjema iht lovkrav • Kontroll av årsoppgjørdisponeringer • Regnskapsoversikter henger sammen • Nødvendige noteopplysninger er utarbeidet • Avstemming av kretsløp er foretatt (Egenkapital, arbeidskapital og anleggsmidler/langsiktig gjeld) • Budsjettkontroll • Kontroll av årsmeldingen – inkl. vurdering av budsjettavvik og premissavvik • Avsluttende analytiske kontroll

6.2 SALGSOMRÅDET

Salgsområdet	Angrepsvinkel: Substanshandlinger
<p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Salgs- og leieinntekter (drift) • Kundefordringer (balanse) • Andre kortsiktige fordringer (balanse) • Ordinær merverdiavgift • Selvkost 	<p>Lav anslått risiko:</p> <p>Stor grad av rutinemessige løpende transaksjoner, lite bruk av skjønn og estimat. Ordinær merverdiavgift trekker risiko noe opp.</p> <p>Substanshandlinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Detaljkontroll brukerbetaling og salgsinntekter • Kontroll selvkost – etterberegning og fond • Periodiseringskontroll – henført til riktig år • Aldersfordelt reskontro kundefordringer/andre kortsiktige fordringer (vurdere tapsavsetning, innbetalingskontroll og eksterne bekreftelser) • Totalavstemming av ordinær merverdiavgift

6.3 INNKJØPS/KOSTNADSOMRÅDET

Innkjøp/kostnadsområdet	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
<p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjøp av varer og tjenester (drift) • Merverdiavgiftskompensasjon • Leverandørgjeld (balanse) • Annen kortsiktig gjeld (balanse) 	<p>Middels anslått risiko:</p> <p>Stor grad av rutinemessige løpende transaksjoner. Tvungen attestasjons- og anvisningsrutine for inngående faktura, men fakturaene behandles på mange ulike enheter med varierende forståelse av kontrollrutinen. I tillegg er det ofte snakk om høge beløp som trekker risikoen noe opp.</p> <p>Test av kontroller:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontroll av attestasjon og anvisning <p>Substanshandlinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Bilagskontroll - detaljkontroll • Periodiseringskontroll – henført til riktig år • Kontroll av leverandørgjeld – reskontrokontroll og betalingskontroll av vesentlige gjeldsposter • Verifisert avsetninger og annen kortsiktig gjeld

6.4 DRIFTSMIDLER/INVESTERINGER

Driftsmidler/Investeringer	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
<p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Investeringer i varige driftsmidler (investering) • Salg av varige driftsmidler (investering) • Avskrivning/ motpost avskrivning (drift) • Bruk av lån/ lovlig finansiering (investering) • Skille mellom drift og investering • Anleggsmidler (balanse) 	<p>Middels anslått risiko:</p> <p>Stor grad av rutinemessige løpende transaksjoner. Tvungen attestasjon og anvisningsrutine for inngående faktura. Komplisert regelverk og skjønnsmessige vurderinger knyttet til skille mellom drift og investering, samt vurdering av levetid på anleggsmidlene, øker risiko for vesentlige feil.</p> <p>Test av kontroller:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontroll av attestasjon og anvisning <p>Substanshandlinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Bilagskontroll – detaljkontroll • Prosjektgjennomgang – inkl. kontroll skille drift/investering • Avslutning av investeringsregnskapet – gjennomført i tråd med lov og forskrift • Kontroll av bokført verdi av anleggsmidler – avskrivninger, tilganger og avganger

6.5 LØNNSOMÅDET

Lønnsområdet	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
<p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lønnskostnader • Sosiale kostnader • Pensjon 	<p>Lav anslått risiko:</p> <p>Rutinemessige månedlige beløp for fast lønn. Noe mer kompleks (forsystemer, manuelle grunnlag etc.) for variabel lønn. Høyt volum/størrelse, men mindre beløp for enkelttransaksjoner.</p> <p>Test av kontroller:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontroll av attestasjon og anvisning av timer og reiseregninger <p>Substanshandlinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Nyansettelser – kontroll av riktig registrerte opplysninger i HRM • Oppdaterte riktige satser i HRM fra lokale forhandlinger og hovedtariffavtalen • Pensjon – kontroll tilknytning mot pensjonskasse • Kontroll avstemming lønnsystem og regnskapssystem • Totalavstemming lønn inkl. kontrolloppstilling • Krav sykepenges – kontroll og krav • Totalavstemming pensjon inkludert balanseposter

6.6 OVERFØRINGSOMRÅDET

Overføringsområdet	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
<p>Risiko knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Overføringsinntekter:</u> • Rammetilskudd (drift) • Inntekts- og formuesskatt (drift) • Eiendomsskatt (drift) • Andre skatteinntekter (drift) • Andre overføringer og tilskudd fra staten (drift) • Overføring og tilskudd fra andre (drift) • Tilskudd fra andre (investering) • <u>Overføringsutgifter:</u> • Overføring og tilskudd til andre (drift) • Tilskudd til andres investeringer (investering) 	<p>Lav anslått risiko:</p> <p>Overføringsinntekter består hovedsakelig av overføringer fra staten som kan total-avstemmes mot ekstern dokumentasjon.</p> <p>Overføringsutgifter kontrolleres i stor grad mot vedtak og/eller budsjett, samt analytisk kontroll med sammenligning mot budsjett og tidligere år</p> <p><u>Test av kontroller:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontroll av attestasjon og anvisning av faktura <p><u>Substanshandlinger:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Kontrollert merverdiavgiftskompensasjon termin 1-6 • Rammetilskudd, inntekts- og formuesskatt er avstemt mot oversikter fra staten • Periodiseringskontroll – henført til riktig år • Kontroll av tilskudd – (særattestasjoner på enkelte tilskudd) • Detaljkontroll av andre overføringsinntekter/ - utgifter

6.7 FINANSOMRÅDET

Finansområdet	Angrepsvinkel: Test av kontroll og substanshandlinger
<p>Risiko transaksjonsklasser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Renteinntekter og renteutgifter (drift) • Avdrag på lån (drift) • Utbytter (drift) • Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler (drift) • Investering i aksjer og andeler (investering) • Salg av finansielle anleggsmidler (investering) • Utlån av egne midler (investering) • Avdrag på lån (investering) • Utdeling fra selskaper (investering) <p>Risiko balanseposter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bankinnskudd og kontanter • Aksjer og andeler • Andre finansielle plasseringer • Fond • Kapitalkonto • Gjeld til kredittinstitusjoner • Annen gjeld (obligasjons- og sertifikatlån) • Utlån • Ubrukte lånemidler 	<p>Middels anslått risiko:</p> <p>Finansområdet er et komplekst område sammensatt av mange transaksjonsklasser med ulik risikovurdering.</p> <p>Test av kontroller:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bankavstemming <p>Substanshandlinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analytisk kontroll – høst og avslutning • Kontrollberegning minimumsavdrag • Finans –inntekter og utgifter - gjennomgått og kontrollert mot eksterne oppgaver • For utlån som er lånefinansiert er det kontrollert at mottatt avdrag er brukt til å betale avdrag på innlån, eller avsatt til bundet fond til dette formålet • Etterlevelse av finansreglementet • Kontroll av balanseposter mot ekstern dokumentasjon: <ul style="list-style-type: none"> ○ Langsiktig gjeld ○ Likvide midler ○ Aksjer og andeler ○ Utlån inkl. startlån ○ Kortsiktig gjeld (periodiserte kostnader, påløpte renter) ○ Kortsiktig fordringer (opptjente inntekter, påløpte renter) ○ Fond

7 FUNN VED REVISJONEN OG OPPSUMMERING

7.1 LISTEFØRTE FEIL

Kommentar	Korrigerede feil (NOK)	Ikke korrigerede feil (NOK)
Ingen		

7.2 FUNN OG ANBEFALINGER FRA OMRÅDENE

Regnskapsrapportering:

- Ingen

Salgsområdet:

- Ingen

Innkjøpsområdet:

- Ingen

Driftsmiddelområdet:

- Ingen

Overføringsområdet:

- Ingen

Lønnsområdet:

- Ingen

Finansområdet:

- Ingen

7.3 OPPSUMMERT

Årsregnskapene synes avlagt i tråd gjeldende lovkrav (kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk) og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av de finansielle stillingene til de ulike enhetene

Dokumentasjon og avstemminger synes i all vesentlighet å være forelagt oss i tråd med lov om god bokføringsskikk

8 ATTESTASJONER OG SÆRATTESTASJONER I 2023

Vi har gjennomført følgende attestasjoner og særattestasjoner i 2023:

- Merverdiavgiftskompensasjon:
  - 1.termin 2023
  - 2.termin 2023
  - 3.termin 2023
  - 4.termin 2023
  - 5.termin 2023
  - 6.termin 2023
- Helsedirektoratet – ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger – Rapportering av antall personer med psykisk utviklingshemming
- Helsedirektoratet – ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger – Rapportering særlig ressurskrevende helse og omsorgstjenester
- Helsedirektoratet – ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger – Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Helsedirektoratet – ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger – Nasjonal ALIS og veiledning – spesialisering i allmenntilleggsmedisin
- Møre og Romsdal fylkeskommune – ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger – Spillemidler anlegg Sulahallen
- Møre og Romsdal fylkeskommune – ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger – Spillemidler Leirbuebane, Vasset

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund. Møre og Romsdal fylkeskommune.

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
PS 16/24	Sula kontrollutval	22.05.2024

Presentasjon av endeleg risiko- og vesentlegvurdering (ROV). Sula kontrollutval

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval sluttar seg til kommunerevisjonen si risiko- og vesentlegvurdering (ROV) og finn at ho gjev eit rett bilete av dei utfordringane kommuna står føre.

Med bakgrunn i ROVen vel Sula kontrollutval å prioritere fylgjande områder/tema som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon:

1. ---
2. ---
3. ---

Med bakgrunn i ROVen vel Sula kontrollutval å prioritere fylgjande selskap/tema som grunnlag for plan for eigarskapskontroll:

1. ---
2. ---
3. ---

Bakgrunn:

Vedlagt finn dykk kommunerevisjonen sin endelege rapport kring risiko- og vesentlegvurdering for Sula kommune. Denne rapporten vil være grunnlaget for diskusjonen i kontrollutvalet sitt møte den 22. mai 2024. Her vil revisjonen presentere både innsamla data, dokumentanalyse, spørjeundersøkinga og samtalar med leiinga i kommunen.

Eit av dei mest sentrale trinna i planarbeidet er dei endelege prioriteringane kontrollutvalet gjer av område eller tema. Uavhengig av i kva grad kontrollutvalet har delteke i arbeidet med risiko- og vesentlegvurderingane, er det viktig at utvalet gjer den endelege prioriteringane av

identifiserte område eller tema. Det er difor viktig at kontrollutvalet set av tilstrekkeleg tid til å setje seg inn i resultatet av analysen og diskutere korleis områda skal prioriterast.

Med bakgrunn i rapporten vil det gå fram kva område det er knytt størst risiko til. Det er kontrollutvalet som skal prioritere og vurdere dei ulike risikoområda, og tilrå til kommunestyre kva område som skal bli gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Prioriteringa av område eller tema handlar i stor grad om å sjå på dei områda det er knytt risiko til, og vurdere kor vesentlege dei er. Vurderinga av kva som er vesentleg vil vere etter skjøn, der ein må vurdere ulike forhold opp mot kvarandre. Prioriteringane bør uansett være resultatet av førebudd og god diskusjon i kontrollutvalet.

Sekretariatet vurderer at ROV rapporten er i tråd med bestillinga som Sula kontrollutval gjorde på sitt møte 7. februar 2024 i sak 05/24, forslag til prosjektplan risiko- og vesentlegvurdering (ROV) Sula kontrollutval.

Både framdrift i arbeidet og bruk av ressursar er i tråd med det som var avtalt i nemnde sak. Prosjektplanen skisserte ei ramme på inntil 150 timar.

Vedlegg

Rapport frå risiko- og vesentlegvurdering 2024 - Sula kommune

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING 2024-2027

SULA KOMMUNE

Grunnlagsdokument for plan for forvaltningsrevisjon og plan for
eigarskapskontroll 2024-2027

mai 2024

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er eit samverkeføretak eigd av kommunane Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonsteneste for eigarane. Hovudkontoret ligg i Kristiansund og det er avdelingskontor i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidlegare rapportar frå Møre og Romsdal Revisjon SA er på heimesida vår: www.mrrevisjon.no

FORORD

Møre og Romsdal Revisjon SA har etter avtale med kontrollutvalet i kommunen gjennomført ein risiko- og vesentlegvurdering av verksemda i kommunen. Dette gir eit grunnlag for kontrollutvalet sin vidare prosess med utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2023-2027.

Risiko- og vesentlegvurdering (ROV) går gjennom kommunal verksemd og eigarskap i Sula kommune. Rapporten summerer opp resultata frå gjennomgangen vår av verksemda, på bakgrunn av dei identifiserte risikoane som ligg til grunn for gjennomføring av forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll.

Vi takkar kontrollutvalet, sekretariatet, folkevalde og kommunedirektøren med administrasjon for nyttige bidrag. Bidraga har skapt eit godt utgangspunkt for kontroll og betring av Sula kommune.

Ålesund/Kristiansund, 07.05.2024

Ingrid Walstad Larsen
Oppdragsansvarlig revisor

Stefan Hovden
Forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

Møre og Romsdal Revisjon SA har gjennomført risiko- og vesentlegvurdering av kommunens verksemd, og av selskapa kommunen har eigarinteresser i, som grunnlag for utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon (FR) og plan for eigarskapskontroll (EK). Arbeidet er utført etter bestilling frå kontrollutvalet i Sula kommune.

RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING

Risiko er at det skjer noko som gjer at kommunen ikkje når sine målsettingar. Risikofaktorar er moglege hendingar som gjer at kommunen ikkje når sine målsettingar. Analysen setter opp de viktigaste risikofaktorane som kan hindre kommunen i å nå sine mål. I vurderingane er det tatt omsyn til dei tiltak kommunen har iverksett for å sikre en tryggande internkontroll.

Risikofaktorane er vurdert ut frå sannsyn for at den inntreffer, og den konsekvensen det vil ha om det inntreffer. Konsekvensane kan ha følger for kommunens egen verksemd og/eller kommunens innbyggjarar. Det vil alltid vere ein viss risiko for at kommunen ikkje når sine mål, men mykje av denne risikoen har både lav sannsyn og lav konsekvens.

Avslutningsvis blir vesentlegheit vurdert, som er en samla vurdering av alvorsgraden i den trusselen som den enkelte risikofaktor representerer når det kommer til kommunens måloppnåing. Vesentlegheit kan vurderast frå ulike perspektiv:

<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk perspektiv • Politisk perspektiv • Brukarens perspektiv 	<ul style="list-style-type: none"> • Medarbeidarens perspektiv • Samfunns- og miljøperspektiv
---	---

FORVALTNINGSREVISJON

Kontrollutvalet skal i henhold til Kommunelova § 23-2 påsjå at det utførast forvaltnings-revisjon av kommunens verksemd, og av selskap kommunen har eigarinteresser i.

Forvaltningsrevisjon er heimla i Kommunelova § 23-3 og er en del av kommunens eigenkontroll, og kommunestyrets kontroll med kommunens forvaltning. Forvaltningsrevisjonens rolle er å undersøke om kommunens verksemd skjer i tråd med gjeldande lover og regler, og kommunens planer og vedtak. Fokus kan og rettes mot effektivitet og kvalitet i produksjonen av velferd for kommunens innbyggjarar. Forvaltningsrevisjon er en form for revisjon av offentlig virksomheit som i Kommunelova blir definert som:

«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak».

EIGARSKAPSKONTROLL

Eigarskapskontroll inneber å kontrollere om den som utøver kommunens eigarinteresser, gjer dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipp for eigarstyring.

Det er et skilje mellom eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskapet. Praksis tilseier likevel at det er en glidande overgang mellom disse to hovudkategoriane, og at det i enkelte tilfelle kan være vanskeleg å skilje mellom kva som inngår i desse kategoriane. Disse utgjer likevel to adskilte kontrollformer, og dei er regulert gjennom kvar sin paragraf i Kommuneleva. Av denne grunn er områdene omtalt i egne kapitler.

RISIKO- OG VESENTLEGSVURDERING SOM GRUNNLAG FOR PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

Kommuneleva § 23-3, 2. ledd bestemmer at kontrollutvalet minst éin gang i valperioden, og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide en plan som viser hvilke områder det skal gjennomførast forvaltningsrevisjonar. Planen skal baserast på en risiko- og vesentlegsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskap. Hensikten med risiko- og vesentlegvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Møre og Romsdal Revisjon SA har i denne rapporten utarbeidt en risiko -og vesentleg-vurdering som kontrollutvalet skal bruke som grunnlag ved utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon 2024 til 2027.

RISIKO- OG VESENTLEGSVURDERING SOM GRUNNLAG FOR PLAN FOR EIGARSKAPSKONTROLL

Kommuneleva § 23-4, 2. ledd bestemmer at kontrollutvalet minst éin gong i valperioden, og senast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide en plan for kva slags eigarskapskontroller som skal gjennomførast. Planen skal baserast på en risiko- og vesentlegsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eigarskap. Hensikten med risiko- og vesentlegvurderinga er å finne ut hvor det er størst behov for eigarskapskontroll.

Møre og Romsdal Revisjon SA har i denne rapporten utarbeidt en risiko og vesentleg-vurdering som kontrollutvalet skal bruke som grunnlag ved utarbeiding av plan for eigarskapskontroll 2024 til 2027.

AKTUELLE OMRÅDER OG TEMA FOR FORVALTNINGSREVISJON

Basert på gjennomført risiko -og vesentlegvurdering er følgande områder vurdert å ha størst risiko:

- Strategisk og heilskapleg planlegging av arbeidet med berekraftsmåla
- Oppdaterte planverk
- Vilkår for lokaldemokratiet
- Ope og innsyn
- Internkontroll, etterleving av system for internkontroll
- Avvikskultur- og handtering av avvik
- Interkommunale samarbeid
- Datasikkerheit og informasjonstryggleik

- Innkjøp og offentlege anskaffingar
- Personalforvaltning:
  - Sjukefråvær
  - Rekruttering og bemanning
  - Personalforvaltning og omstilling
- Oppvekst
  - Økonomiske rammer
  - Kvalitet
  - Bemanning
- Barnevernstenesta
- Helse og omsorg:
  - Omstillingsprosessar
  - Kvalitet på helse- og omsorgstenesta
- Bekjemping av fattigdom:
  - Er kommunen nok i forkant?
  - Sårbare grupper
- Plan og teknikk:
  - Byggesaksbehandling og vann og avløp – saksbehandlingstid
  - Heilhetleg ROS-analyse

AKTUELLE SELSKAP OG TEMA FOR FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP

Basert på gjennomført risiko og vesentlegvurdering av selskap kommunen eige eller har eigarinteresser i kan det være aktuelt, saman med andre eigarkommunar, å gjennomføre forvaltningsrevisjon i Attvin AS

AKTUELLE SELSKAP OG TEMA FOR EIGARSKAPSKONTROLL

Vi vurderer at det er særleg aktuelt å gjennomføre eigarskapskontroll knytt til

- Hareid Fastlandsamband

INNHALD

1.	INNLEIING.....	6
1.1	Bestilling	6
1.2	Risiko- og vesentlegvurdering.....	6
1.3	Forvaltningsrevisjon	6
1.4	Forvaltningsrevisjon i selskap kommunen eig.....	6
1.5	Eigarskapskontroll.....	7
1.6	Metode.....	7
1.7	Oppbygging av rapporten - lesarettleiing	10
2	OM KOMMUNEN.....	11
2.1	Organisering	11
2.2	Kommunen sin visjon, mål og satsingsområde	11
2.3	Økonomiske tal og måltal	12
2.4	Kommunebarometeret	13
2.5	Interkommunale samarbeid	14
3	RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING FORVALTNINGSREVISJON.....	16
3.1	Berekraft og samfunnsutvikling	16
3.2	Lokaldemokrati	19
3.3	Tillitsskapande forvaltning	24
3.4	Tenesteyting og myndighetsutøvelse	34
3.5	Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – oppsummering.....	50
4.	VESENTLEGVURDERING I SELSKAPER – EIGARSKAPSKONTROLL OG FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP	51
4.1	Innleiing	51
4.2	Om kommunalt eigarskap.....	52
4.3	Kjelder til data.....	53
4.4	Eigarskap i sula kommune	53
4.5	Risiko- og vesentlegvurdering i selskap	55
4.6	Forvaltningsrevisjon i selskap.....	59
	REFERANSELISTE	61

1. INNLEIING

1.1 BESTILLING

Møre og Romsdal Revisjon SA har gjennomført risiko- og vesentlegvurdering av kommunen si verksemd som grunnlag for kontrollutvalet si utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll etter bestilling frå kontrollutvalet i sak 27/23.

Kontrollutvalet skal syte for at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon i kommunen og i selskap kommunen har eigarinteresser i, og at kommunen sine eigarinteresser i selskap blir kontrollert. For å sikre at kommunestyret vel dei mest relevante prosjekta, skal kontrollutvalet utarbeide ein plan for forvaltningsrevisjon og ein plan for eigarskapskontroll, jf. kommunelova §§ 23-3 og 23-4. Planane skal vere basert på risiko- og vesentlegvurdering.

I dette kapitelet ser vi nærare på kva risiko- og vesentlegvurdering, forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll er samt metode og kva for informasjonsgrunnlag vi har nytta som grunnlag for vurderingane våre.

1.2 RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING

Formålet med risiko- og vesentlighetsvurderinga er å avdekkje dei områda der det kan vere størst behov for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll. Det finst ingen spesifikke krav til korleis ein skal gjennomføre denne vurderinga, anna enn at ho skal byggje på ei evaluering av risiko og kva som er vesentleg.

Risiko omfattar potensialet for avvik frå regelverk, mål, vedtak og andre retningslinjer som kommunen har for verksemda. Risiko består av både sannsynlegheit og konsekvensen av slike avvik. Vesentlegheit kan vurderast frå ulike perspektiv, inkludert økonomi, politikk, brukarbehov, medarbeidarinteresser, samt samfunns- og miljømessige omsyn.

Det finst ingen objektiv storleik som kan nytast til å avgjere kva som er vesentleg. For å prioritere mellom områda der det er identifisert risiko for avvik, må kontrollutvalet til slutt gjere ei skjønsmessig vurdering av kva område som er mest vesentleg.

1.3 FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderingar av økonomi, produktivitet, etterleving av reglar, måloppnåing og verknader basert på vedtak frå kommunestyret eller fylkestinget. Forvaltningsrevisjon fungerer som ein kontrollmekanisme mellom kommunestyret og administrasjonen samtidig som ho kan ha stor betydning for læring og utvikling.

1.4 FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP KOMMUNEN EIG

Kontrollutvalet har plikt til å gjennomføre forvaltningsrevisjon både internt i kommunen og i selskap kommunen har eigarinteresser i. Forvaltningsrevisjon kan i prinsippet utførast i alle typar selskap kommunen har eigarinteresser i.

Døme på tema for forvaltningsrevisjon i selskap inkluderer måloppnåing, offentlege anskaffingar, habilitet, etikk og samfunnsansvar, arbeidsmiljø og økonomisk drift. Krava til forvaltningsrevisjon er i utgangspunktet dei same, uavhengig av om revisjonen vert utført i kommunen eller i eit selskap.

Når kommunen organiserer verksemda gjennom selskap, påverkar dette likevel moglegheitene for styring, innsyn og kontroll. Kontrollutvalet må derfor ta omsyn til spesifikke forhold ved forvaltningsrevisjon med selskap. Dette inkluderer eigne reglar for kontrollutvalets rett til innsyn i selskapet. Det kan også vere nødvendig å samordne kontrollen dersom fleire kommunar eig selskapet saman.

1.5 EIGARSKAPSKONTROLL

Eigarskapskontroll handlar om å sjekke om den som utøver kommunen sine eigarinteresser, gjer dette i tråd med lover, forskrifter, vedtak frå kommunestyret og anerkjende prinsipp for eigarstyring.

Det er eit skilje mellom eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskapet. Praksis syner likevel at det er ein glidande overgang mellom desse to hovudkategoriane, og at det i enkelte tilfelle kan vere vanskeleg å skilje dei. Eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon er to ulike former for kontroll, og er regulerte i kvar sine paragrafar i kommunelova. Av den grunn blir områda omtalte i eigne kapittel.

1.6 METODE

Kva har vi gjort?

Vi har arbeidd med å identifisere dei områda i kommunen som har størst risiko for feil og manglar. Dette kallar vi ein risiko- og vesentlegvurdering.

Korleis har vi gjort det?

1. Vi har studert lover og rettleiingar. Vi har undersøkt kva lovgjevinga seier om risiko- og vesentlegvurdering, rettleiaren til NKRF for risiko- og vesentlegvurdering og andre gjennomførte vurderingar.

Vi har brukt kommunelova som utgangspunkt. Kommunelova definerer kva kommunen skal vere og gjere. Difor har vi nytta lova til å inndele kommunen sin verksemd i ulike område. Kommunen skal tilby tenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggjarane, utøve offentleg myndigheit og bidra til ein effektiv, tillitsskapande og berekraftig forvaltning.

Basert på kommunen sine ansvarsområde etter kommunelova har vi delt risiko- og vesentlegvurderinga inn i fire hovudområde:

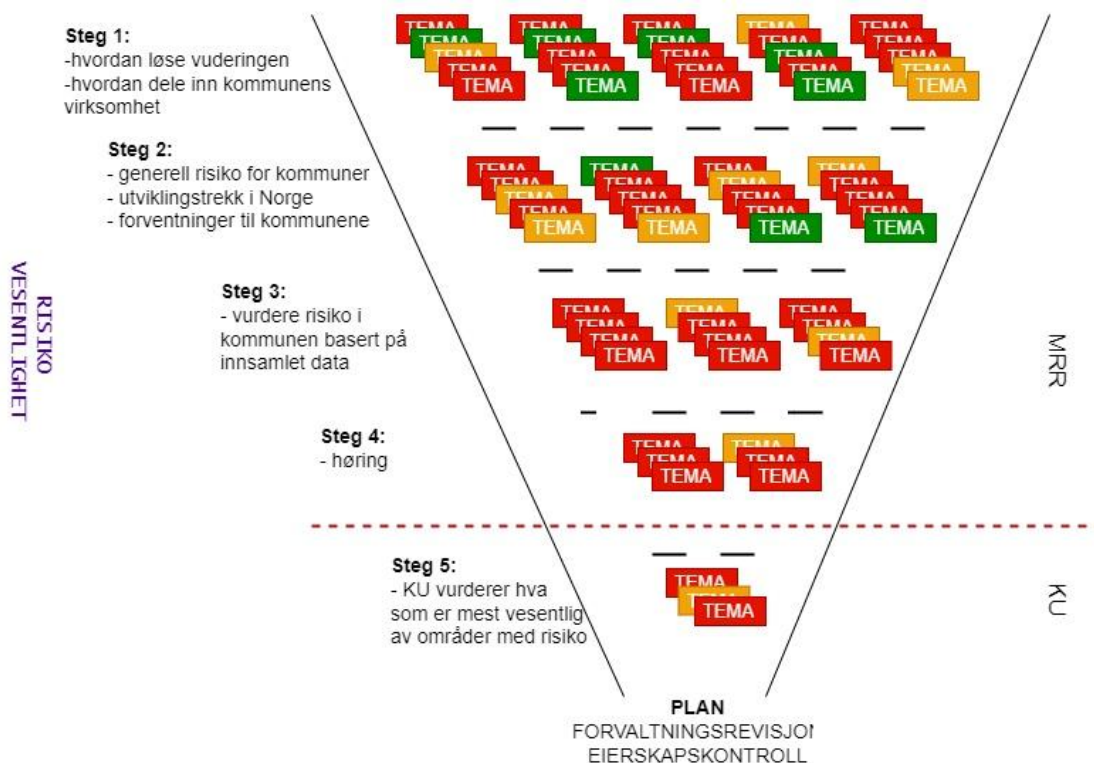
- Berekraft og samfunnsutvikling
- Lokaldemokrati
- Tillitsskapande forvaltning
- Tenesteyting og myndigheitsutøving

1. Vi har identifisert vesentlege risikoar for kommunane. Kva utfordringar møter kommunar generelt sett, korleis utviklar samfunnet seg, kva føresetnader har kommunane, kva må dei ta omsyn til, kva pålegg har dei, kva forventningar har dei til sittande politisk leiding, og kva er dei generelle risikoane i dagens samfunn? For å finne svar på dette har vi henta informasjon frå kjelder som Kommunanes Sentralforbund, Økokrim, Helsedirektoratet, Politiets sikkerheitsteneste og Statsforvaltaren i Møre og Romsdal. Vi har valt ut tema som vi meiner er vesentlege og utgjør ein risiko for alle kommunar. Innan kvart tema har vi identifisert moglege risikofaktorar som òg gjeld for alle kommunar.

Desse er valde ut med bakgrunn i regelverk, element i internkontroll, andre risiko- og vesentleganalysar, forventningar frå Statsforvaltaren og vår eigen kunnskap på området. Risikofaktorane kan òg sjåast i samanheng med områda ein forvaltningsrevisjon kan rettast mot, som er økonomi, produktivitet, regeloverhalding, måloppnåing og verknader.

2. Vi har vurdert risikoen i kommunen. Basert på informasjon vi har samla inn om kommunen, vurderer vi kva risikofaktorar som ser ut til å vere mest relevante for kommunen. Vi vurderer om risikoen er låg, middels eller høg. Risiko blir delt inn i sannsyn for at hendinga inntreff og konsekvensar om hendinga inntreff. Dette rangerer vi òg som låg, middels eller høg, og endar opp med ei vurdering av risiko. Dersom risikoen er høg eller middels, kjem vi med forslag til mogelege tema for forvaltningsrevisjon.
3. Høyring av risiko- og vesentlegvurderinga til ordførar og kommunedirektør. Vi tek omsyn til innspel som kjem, og eventuelt justerer informasjon og vurderingar. Etter at steg fire er ferdig, sender vi risiko- og vesentlegvurderinga over til kontrollutvalet.
4. Kontrollutvalet bør i steg fem vurdere kva risikoområde som er mest aktuelle for forvaltningsrevisjon og eigarkontroll. Basert på den vurderinga, utarbeider kontrollutvalet ein plan for forvaltningsrevisjon og eigarkontroll

Tabell: En visuell fremstilling av korleis arbeidet med risiko- og vesentlegvurderinga er løst i ulike steg (MRR SA).

Vi summerer opp vår vurdering i følgande risikotabell:

Risiko-faktor	Grunngjeving for nivå av sannsyn	Grunngjeving for nivå på konsekvens	Sannsyn	Konsekvens	Risiko nivå
Aktuelle risiko-faktorar	Kort skildring	Kort skildring	Høg	Høg	
			Middels	Middels	
			Låg	Låg	

Risikofaktorane er dei eller den mest relevante for kommunen.

Grunngjevinga for nivå av sannsyn: Korte skildringar av kva kommunen gjer (eller ikkje gjer) for å redusere risiko.

Grunngjevinga for konsekvensnivået: Kan sjåast frå ulike perspektiv og skildrar konsekvensane om risikofaktoren skulle inntreffe.

Sannsyn: Vår vurdering av om det er lågt, middels eller høgt sannsyn for at vald risikofaktor inntreff.

Konsekvens: Vår vurdering av om det er låg, middels eller høg konsekvens om vald risikofaktor inntreff.

Risikonivået: Vår vurdering av om det er låg, middels eller høg risiko.

Vår vurdering av risiko- og vesentlegheit fører til forslag til tema for forvaltningsrevisjon og eigarkontroll der det er aktuelt.

INFORMASJONSGRUNNLAG OM KOMMUNEN

For å skaffe informasjon om risikoområde i kommunen, har vi nytta informasjon frå ei rekkje kjelder:

- Dialog med kontrollutvalet 2019-2023 og kontrollutvalet 2023-2027
- Oppstartmøte med kommunedirektør, ordførar og kommunalsjef
- Spørjeundersøking til politikarar og administrasjonen i kommunen
- Intervju med fagleiar på økonomi og innkjøpsfagleg rådgjevar
- Intervju med HR-leiar og personalrådgjevar
- Faktasjekk med kommunen
- Kommunens planar, mellom anna.:
  - Kommuneplanens samfunnsdel
  - Handlingsplan for folkehelse
  - Beredskapsplan
  - Budsjett og økonomiplan
- Rapporteringar
- Kommunens eigarskapsmelding
- Kommunebarometeret for 2023
- Statsforvaltaren sin tilsynskalender
- Tilsyn på barnevern, Statsforvaltaren
- Forenkla etterlevingskontrollar 2019-2022
- Revisjonens erfaring/kunnskap om kommunen frå tidlegare revisjonar

Det er gjennomført ei spørjeundersøking blant leiarar og politikarar i kommunen. Blant leiarane var det 60 % svar (til saman 3 personar), og blant politikarane var det 25 % svar (til saman 2 personar). Utvalet er ikkje representativt, og svara frå undersøkinga blir nytta som eit supplement til informasjon vi innhentar frå fleire kjelder. Vi har hatt dialog med oppdragsansvarleg rekneskapsrevisor. Rapporten er sendt på faktasjekk til kommunen og ordførar, og vi har teke med innspel og tilbakemeldingar frå desse.

AVGRENSNINGAR

Risiko- og vesentlegvurderinga er gjort på eit overordna nivå. Omfanget er avgrensa ut frå kva som er føremålet med analysen, det vil seie å identifisere kvar det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll. Analysen er vidare avgrensa av ressursar vi har hatt til rådvelde. Vi påpeikar at risiko- og vesentlegvurderinga er gjort med kvalifisert skjønn, og skal ikkje tolkast som eksakt vitenskap.

BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJON

Vi har valt å halde vurderinga på eit overordna nivå. Når ein forvaltningsrevisjon skal bestillast av kontrollutvalet, er det naturleg at detaljeringsgraden innan det valde området blir skjerpa. Her ser vi føre oss at risikofaktorane kan vera til god nytte.

1.7 OPPBYGGING AV RAPPORTEN - LESARETTLEIING

I kapittel blir det gitt ein oversikt over kommunen si organisering, økonomi, mål, resultat frå Kommunebarometeret, interkommunale samarbeid og eigarskap.

Kapittel tre består av risiko- og vesentlegsvurderinga for forvaltningsrevisjon. Vurderinga er delt inn i fire hovudområde. Innan kvart hovudområde kan det være fleire underområder. Kvart underområde vil være bygd opp på same måte:

1. Kort innleiing om temaet, kvifor området er vesentleg og kva som er moglege risikoar. Dette gjeld for alle kommunar.
2. Liste over moglege risikofaktorar innan området. Gjeld òg for alle kommunar.
3. Data om Sula kommune og eventuelle risikoreduserande tiltak.
4. Vår vurdering og ein tabell som oppsummera risikovurderinga vi har gjort.
5. Eventuelt forslag til aktuelle tema for forvaltningsrevisjon.

Kapittel tre avsluttast med ein oversikt over risikoområder med middels og høg risiko- og vesentlegvurdering.

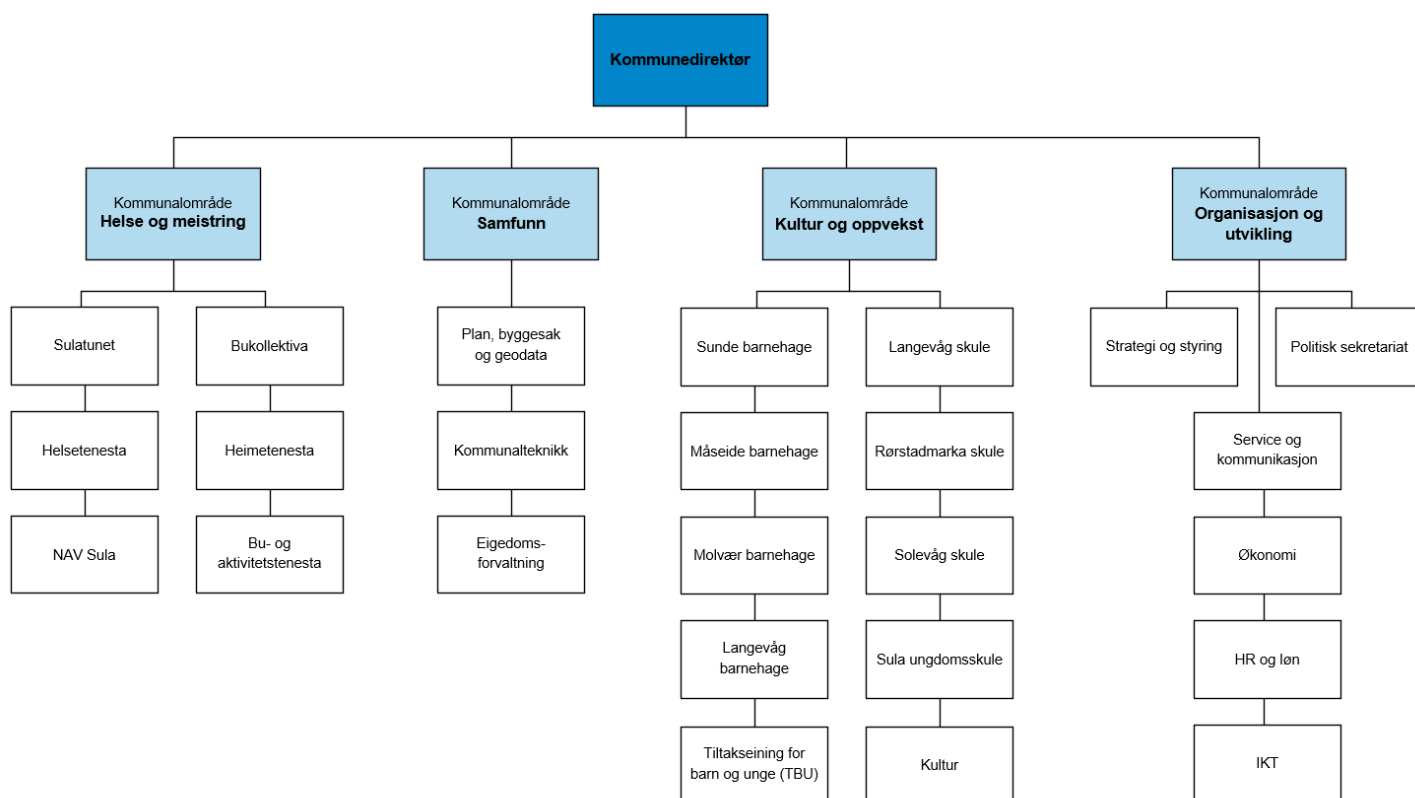
Kapittel fire handlar om risiko- og vesentlegsvurdering i selskap, både forvaltningsrevisjon i selskapa og eigarskapskontroll.

2 OM KOMMUNEN

I dette kapittelet ser vi på kommunens mål og satsingsområde, økonomi, samarbeid og eigarskap. Det gir ein bakgrunn for risiko- og vesentlegvurdering.

2.1 ORGANISERING

Kommunestyret i Sula består av 29 representantar, og er det øvste organet i kommunen. Formannskapet består av 7 representantar. Det er i tillegg 3 utval i Sula kommune; Plan og miljøutvalet, Klagenemnd, og Utvalet for viltsaker. Kontrollutvalet har og 5 medlemmar. Det er i tillegg fleire råd og utval som eldrerådet, administrasjonsråd, råd for likestilling av personar med funksjonsnedsetjing (Delegeringsreglement Sula). Vi har fått tilsendt følgjande organisasjonskart for kommunen:

2.2 KOMMUNEN SIN VISJON, MÅL OG SATSINGSOMRÅDE

Kommuneplanen er ein overordna plan for samfunnsutviklinga i perioden. Sula har ein samfunnsdel som gjeld for perioden 2010-2020. Samfunnsdelen vart vedteken av kommunestyret 11.06.2011. Kommuneplanens samfunnsdel er bygd opp med 4 perspektiv og dei 3 styringsparametranne langsiktige utfordringar, mål og strategiar. Sula kommune sin

planstrategi fastset at kommuneplanen sin samfunnsdel skal rullerast i 2024, og arealplan i 2025. Kommunen har opplyst om at arbeidet er i gang og samfunnsdelen etter planen vil bli vedtatt i første halvår 2025. Planprogram for arealdel vil bli lagt fram til politisk handsaming i desember 2024.

Kommunen har etter faktasjekk av rapporten opplyst om at Sula kommune etablerte ny administrativ organisasjonsmodell og ny politisk struktur i 2023. Eit overordna mål for desse endringane var å få på plass ei meir heilskapleg og strategisk styring av kommunen. Kommunedirektøren sitt leiarteam har i samband med dette sett i gang ein prosess med å utvikle og implementere det heilskaplege styringssystemet med tilhøyrande aktivitetar. Aktivitetane vert implementert i organisasjonen fortløpande i 2024.

Planen som føreligg er inndelt i 3 områder (samfunnsperspektiv, organisasjon og tilsette og Økonomi) med 10 hovudmål for perioden. Det går fram følgjande 10 hovudmål i planen:

Samfunnsperspektiv:

1. Styre veksten og samarbeide om regional utvikling
2. Etablere ei berekraftig utvikling
3. Etablere harmonisk mangfald
4. Snu negative trendar innan folkehelse og fremje kunnskap mellom aldersgrupper om rett kothald og fysisk fostring

Organisasjon og tilsette:

5. Ei vellykka samhandlingsreform
6. Vere attraktiv arbeidsgjevar som skapar godt rykte
7. Styrke leiarfunksjonen på alle nivå
8. Etablere likestilling/likelønn

Brukarar og tenester:

9. Gode tenester og nøgde brukarar

Økonomi:

10. Etablere og oppretthalde ein sunn og berekraftig økonomi med føreseielege rammer

Kommuneplanen er så vidt nemnd i økonomiplanen for den komande perioden. Siste føreliggande Planstrategi for Sula kommune er frå 2016 – 2019, er ein oversikt over kommunen sine planar og styringsdokument med ei vurdering og prioritering av planar for komande fireårsperiode.

2.3 ØKONOMISKE TAL OG MÅLTAL

Kommunen sine anbefalte finansielle måltal som skal bli nytta til å vurdere kommunen sitt handlingsrom Kommunestyre vedtok i møte den 01.12.2022 (sak 074/22) følgjande finansielle måltal for Sula kommune: Sula kommune skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna vert ivareteke over tid. Kommunen skal innrette den langsiktige økonomiplanlegginga slik at ein styrer mot følgjande finansielle måltal:

- Netto driftsresultat skal over tid utgjere minimum 1,5% av brutto driftsinntekter.
- Disposisjonsfondet skal minimum utgjere 10 % av brutto driftsinntekter.
- Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter skal ned på dagens nivå (under 130%) innan 2030 og 100% innan 2035.

2.4 KOMMUNEBAROMETERET

Kommunebarometeret er ein samanlikning av kommunane basert på 155 nøkkeltal innan 12 sektorar (Kommunal Rapport 2023). Hensikta er å gje ein lettfattelig og tilgjengeleg oversikt over korleis kommunane driv. Resultatet gir ein indikasjon, sjansen til å stille spørsmål og ikkje minst lære av andre kommunar. Tala er i hovudsak henta frå SSB sin KOSTRA-database for 2022. Det er i tillegg henta statistikk frå kjelder som Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Norsk kulturindeks frå Telemarksforsking.

I det førebelse barometeret er kommunane rangert etter ujustert poengsum. Kommunane blir rangert innan kvar einskild nøkkeltal, kvar sektor og totalt. Karakteren speglar kommunen si plassering i sektoren relativ til dei andre kommunane. Karakteren blir med andre ord ikkje satt ut frå definerte kriteria for kva som er objektivt «bra» eller «dårleg». Eit rødt nøkkeltal betyr at dei fleste andre kommunane gjorde det betre. For somme nøkkeltal gjer heile Kommune-Noreg det bra. Så bra, at sjølv dei kommunane som kjem ut lågt, ligg godt over normer og over minimumskrav til tenesta. I kommunebarometeret for 2023 kan vi lese følgjande om Sula kommune:

Sula havner på en 100. plass i den endelige utgaven av Kommunebarometeret 2023 fra Kommunal Rapport.

Sula har ikke vært del av noen større kommunesammenslåinger i løpet av femårsperioden som er omfattet av Kommunebarometeret. Vi kan derfor anta at resultatene er nokså sammenlignbare over tid.

Grunnskole er første sektor i barometeret. Her ser vi generelt at andelen lærere som oppfyller kompetansekravene i norsk, engelsk og matematikk, har økt nasjonalt de siste årene. I Sula oppfylte 76,13 prosent av barneskolelærerne i norsk, engelsk og matematikk i 1.-7. trinn kompetansekravene i 2022. De beste kommunene ligger på 100 prosent. På ungdomsskolen oppfylte 87,76 prosent av lærerne i matematikk, engelsk og norsk nye krav til fordypning i fagene.

Av dem som bor på sykehjem, var tendensen at 86 prosent hadde omfattende pleiebehov i 2022. 1 Andelen øker over tid, dette indikerer at innsatsen fortsatt dreies mot hjemmebasert omsorg, og at man må være mer pleietrengende enn før for å få sykehjems plass. Forutsatt at kommunen har gode tilbud på lavere trinn i omsorgstrappa, bør de fleste som bor på sykehjem ha omfattende bistandsbehov. For Sula hadde 50 prosent av dem som bodde på sykehjem, et omfattende bistandsbehov i 2022. Det er anslått nasjonalt at fire av fem over 80 år på sykehjem har en grad av demens. I Sula var 0

prosent av plassene på sykehjem skjermede og tilpasset demente i 2022. Dette er lavere enn i de fleste andre kommuner i landet.

Sula kommune skriv til oss i e-post at avsnittet om sykehjemsplasser frå kommunebarometeret i følgje kommunen er feiltolka. Kommunen har korttidsplassar som er institusjon, og at eit snitt av dei naturleg nok har betre allment funksjonsnivå (dei bur normalt heime) enn dei som har langtidsopphald i institusjon. Dette gjeld også plassar til personar med demens. Sula har til no valgt å yte tenester til desse i heildøgns bemanna bukollektiv. Videre står det i kommunebarometeret at:

Nasjonalt har andelen saker i barnevernet som tar mer enn tre måneder å behandle, gått litt ned de siste årene. Den nasjonale tendensen viser at kommunene nå overholder den normale saksbehandlingsfristen i lovverket i 89,53 prosent av sakene. Andelen fristbrudd er halvert på noen få år. I Sula behandles 90 prosent av sakene innenfor tre måneder. Dette er bedre enn de fleste kommunene i landet.

Sula har ifølge statistikkene 6 barn per årsverk i de kommunale barnehagene. Andelen av barn med minoritetsbakgrunn som går i barnehage, fortsetter å øke nasjonalt. I 2021 var andelen oppe i 86,9 prosent. I Sula går 87 prosent av barna med minoritetsbakgrunn i barnehage, ifølge tallene. Ulike talletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en marginal feilkilde.

Kommunal Rapport korrigerer netto driftsresultat for å vurdere driftsøkonomien. Nytt for to år siden var at en del kommuner får inntekter fra Havbruksfondet. Denne utbetalingen er trukket fra for å gi et bedre bilde av den langsiktige, løpende driftssituasjonen. Gjennomsnittlig prosentverdi for korrigert netto driftsresultat var 1,1 i 2022. For dette nøkkeltallet kan det imidlertid være viktigere å se på kommunens eget resultat enn hvordan den klarer seg mot resten av landet.

Sula har penger på disposisjonsfond, fondet var i 2022 på 16,3 prosent av bruttoinntektene til kommunen. Dette er høyere enn de fleste kommunene i landet. Netto renteeksponert gjeld for Sula var i 2022 på 79,4 prosent av brutto driftsinntekter, noe som er bedre enn de fleste kommunene i landet. Investeringsnivået i Sula var i 2022 14,72 prosent av brutto driftsinntekter for de fire siste år, og dette er under tendensen for landet.

2.5 INTERKOMMUNALE SAMARBEID

Interkommunalt samarbeid kan bli organisert i eit interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgåvefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap, samverkeføretak, foreining/stiftelse eller ein anna eining som det er rettsleg tilgang til. Ein del av dei kommunale oppgåvene kan blir utført i interkommunale samarbeid. Sula kommune har i dag følgjande interkommunale samarbeid (lista er ikkje uttømmende):

SAMARBEID DER ANDRE KOMMUNER ER VERTSKOMMUNE

- Sunnmøre friluftsråd (KO)
- Nordre Sunnmøre Landbrukskontor
- Vassforsyning Ålesund-Sula-Giske
- Stiftinga Viti
- Veterinærvaktområde Ålesund, Sula, Giske, Fjord, Haram
- Geodatasamarbeid Ålesund
- Overgrepsmottaket i Ålesund
- Øyeblikkelig hjelp døgnavdeling Ålesund (ØHD)
- LVS Ålesund
- Ålesund interkommunale legevakt
- Sunnmøre regionråd IKS
- Krisesenter for Sunnmøre
- Barnevernsvakta på Sunnmøre
- Nordre Sunnmøre oppvekstsamarbeid

KOMMUNALE SAMARBEID OM TJENESTER LAGT I SELSKAPER

- North West AS
- Attvin AS
- Årim AS
- Attvin Næring AS
- Ålesundregionens havnevesen IKS
- Kongshaugen reinseanlegg IKS
- Ålesundregionens havnevesen IKS
- Møre og Romsdal 110-sentral Ålesund KF
- Sunnmøre innkjøpssamarbeid
- Ålesund brannvesen KF
- IUA Sunnmøre kommunalt oppgåvefelleskap (IUAS)
- Biblioteksentralen SA
- Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS
- Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS
- E-Kommune Ålesund
- Møre og Romsdal Revisjon SA

KOMMUNENS EIGARSKAP OG SELSKAP

AKSJESELSKAP (AS)

- Attvin AS
- Årim AS
- Attvin Næring AS
- North West AS
- Sula Vekst AS

INTERKOMMUNALE SELSKAP (IKS) OG SAMVIRKE (SA)

- Møre og Romsdal Revisjon SA

3 RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING FORVALTNINGSREVISJON

3.1 BEREKRAFT OG SAMFUNNSUTVIKLING

FN sine berekraftsmål er ein felles arbeidsplan for å **utrydde fattigdom, motverke skilnad og stoppe klimaendring** (FN-sambandet 2023). To tredjedelar av berekraftsmåla kan berre bli nådd gjennom lokal innsats, noko som gir kommunane ei avgjerande rolle i arbeidet. **Planlegging** er kommunane sitt fremste verktøy for å sikre ei berekraftig utvikling i sin kommune. Ei rekkje av dei samfunnsutfordringane vi står ovanfor, må bli løyst gjennom en strategisk og planmessig tilnærming. Dette omfattar arbeidet med ei berekraftig arealforvaltning, samfunnstrygging og beredskap, tverrfagleg innsats i arbeidet med barn og unge, gode helse- og omsorgsteneste, folkehelsearbeid med meir. Regjeringa og Statsforvaltaren ventar at berekraftsmåla skal vere utgangspunkt for all kommunal planlegging.

Det generelle kostnadsbilete er aukande, særleg innan pleie- og omsorgssektoren. Utrekningar viser at kommunesektorens årlege kostnadsvekst, som følgje av endringar i demografien, om få år vil vere to til tre gonger så høg som i 2022 (KS 2023:15). Mange kommunar har ein krevjande **økonomi** med høg gjeld og høgare driftsutgifter enn -inntekter. Kommunane må planlegge for å **tilpasse drifta til inntektene**. Kommunane skal nytte **finansielle måltal** som verktøy i styringa av økonomien. Kommunane står ovanfor tøffe prioriteringar framover, og må planlegge **strategisk og samla** (Statsforvaltaren sitt forventningsbrev for 2023).

Kommunane har ein stor oppgåve i å **få ned klimagassutslepp og tilpasse samfunnet til eit endra klima**. Den verksemda kommunen legg opp til må sette minst mogleg fotavtrykk i miljøet. Vi byggjer ned naturen, og mange artar er borte, eller sterkt trua. Freding av naturområde og matjord må få større merksemd. Noreg har plikta seg til å verne 30 prosent av naturen innan 2030. Dette krev at kommunane tek grep om samfunnsutviklinga på den måten dei kan.

MOGLEGE RISIKOFAKTORAR

- Berekraftsmåla er ikkje satt i samanheng
- Ulike berekraftsmål kan å vere i konflikt med kvarandre
- Manglande strategisk planlegging av arbeidet med berekraftsmåla
- Drifta er ikkje tilpassa inntektene
- Planlegg ikkje langt nok fram i tid
- Samfunnsdelen blir vedteke seint i kommunestyreperioden (KS 2022:42)
- Manglande kopling mellom samfunnsdel og andre planer, budsjett og økonomiplan
- Mangelfull oppfølging av tiltak
- Arbeider ikkje for å bevare naturmangfald
- Prioriterer ikkje å redusere klimagassutslepp
- Gjennomfører ikkje konkrete klimatiltak (gjennom klimabudsjett/styringsverktøy)

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

OPPLYSNINGAR OM KOMMUNEN

Teknisk berekningsutval for kommunal økonomi anbefaler eit netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene på 1,75%. Kommunestyret i Sula kommune har vedtatt eit måltal på 1,5%, som er i nærheita av det anbefalte målet. Måltalet vart nådd i både 2021 og 2022. I 2023 har Sula kommune hatt negativt netto driftsresultat (Årsmelding 2023)

Sula kommune samarbeider om ein felles plan for areal, klima og transport (PAKT) i Ålesundregionen. Samarbeidet er med Ålesund, Giske og Møre og Romsdal fylkeskommune og Statens vegvesen. Klimaomsyn og FN sine berekraftsmål er lagt til grunn for planen.

Målsetting i planen er ei berekraftig utvikling og en godt fungerande bo- og arbeidsmarknadsregion. Planen vil i tillegg stimulere til folkehelse og trafikksikkerheit. Den forpliktar til å utvikle eit betre kollektivtilbod med båt- og bilsamband. Ein ønska fortettingspolitikk og sterkare jordvern ligg òg i planen. Planen er ikkje juridisk bindande. Risikoområder ved planen kan vere oppfølginga ut i kommunane (PAKT). Sula kommune har en delplan i Miljø og klimaplan frå 2009.

Sula kommune har gjennomført ei innbyggjarundersøking om forslag til tiltak i ny klima- og energiplan gjennom både fysiske og digitale møte. Dette ble undersøkt for å få tilbakemelding på tiltak kommunen kan ta for å få meir miljøbevisste innbyggjarar.

Samfunnsplanen i Sula er påbegynt. Framdrifta tilsier at den blir sendt på høyring i 2024 og skal behandlast i 2025.

Kommunen jobbar aktivt med sosial berekraft, mellom anna med utanforskap. Kommunen har sett på praktiske anordningar med næringslivet, og hatt ein næringsfrukost med utanforskap som tema (Oppstartsmøte).

Sula fortel i oppstartsmøte at kommunen ikkje har nokon større utfordringar enn andre kommunar. I følgje kommuneleiinga er det arbeid mykje med å få orden på utslepp.

Kommunen er i prosess saman med Ålesund kommune om nytt reinseanlegg. Berekrafta i kommunen knytes og til planprosessane som er i gang. Kommunen opplyser at det brukes lite areal på øya, og har naturreservat i Sula. Kommuneleiinga fortel i oppstartsmøte at det planlegges ein planvask, og undersøker korleis kommunen kan jobbe betre med arealet som er til rådighet.

Kommunen jobbar med å få på plass ein ny organisasjonsstrategi for kommunen, der strategien mellom anna blir relatert til FN sine berekraftsmål (Intervju).

Kommunebarometeret syner at Sula på indikatoren for natur og miljø ligger på den nedre tredjedelen i fylket. Indikatoren som måler blant anna arealnøytralitet, som vil si at kommunen gjenbruk og fortettar allereie utbygd areal, framfor å bygge ned nye områder. Det bebygde området i Sula kommune er økt med 0,07 prosent de siste fire årene. Samstundes er 26 dekar jordbruksareal i Sula omdisponert til andre formål. Klimautsleppa i kommunen er i dag 0,33 prosent høgare enn dei var for fire år sidan (Kommunebarometeret).

Innan fornybar energi viser fylkesstatistikken at Sula har 0,2 MW installert effekt av solkraft-solceller, og utsleppa av klimagassar har auka minimalt frå 2009 til 2021. Statistikken viser og oversikt over verna natur, der Sula kommune har verna under 10%. (Fylkesstatistikk)

VÅRE VURDERINGAR

Sula har eit noko utdatert planverk på klima og miljø, men arbeider no meir aktivt på området. Kommunen er tillegg med i PAKT-samarbeidet i regionen, der berekraftsmål, klimaomsyn og jordvern er sterkt vektlagt. Risikoen vurderast som lav da det gjennom oppstartsmøte og dialog med kommunen verker som det er høy bevisstheit om klima og miljøproblematikk i kommunen. På same tid er det ikkje vedtekne nyare planar tidlegare innan ønsket tid, noko som kan gjere det meir utfordrande å oppdatere fleire planar no. Konsekvensen ved lite fokus på området kan sjåast som høg. Vi vurderer derfor samla risiko- og vesentlege for området som M.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Manglande strategisk og heilskapleg planlegging av arbeidet med berekraftsmåla Utdaterte planar	<p>Utfordring å konkretisere tiltak for å nå FN sine berekraftsmål.</p> <p>Tidsperspektiv på å få vedteke planar. Sula kommune samarbeider om ein felles plan for areal, klima og transport (PAKT) i Ålesundregionen.</p> <p>Kommunen planlegg planvask.</p> <p>Samfunnsplanen skal vedtas i desember 2024.</p>	<p>Kommunen vil ikkje nå de mål dei sett seg.</p> <p>Kommunen får ikkje ei berekraftig drift.</p>	M	M-H	M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere:

- Strategisk og heilskapleg planlegging av arbeidet med berekraftmåla.
- Oppdaterte planverk

3.2 LOKALDEMOKRATI

VILKÅR FOR LOKALDEMOKRATIET

Lokaldemokrati kan bli sett på som eit ideal der man vektlegg aktiv deltaking i styring og utforming av politikk. Ytringsfridom, deltaking, organisasjonsfridom og likestilling er sentrale demokratiske rettar. Eit velfungerande demokrati er vidare avhengig av at styreorgana fungerer, og at einskilde grupper ikkje får for mykje makt eller blir diskriminert. 85 % av innbyggerane meiner kommunestyret i eigen kommune er viktig for demokratiet i det norske samfunnet (KS 2022:64).

Moglege risikofaktorar

- Politiske vedtak blir ikkje gjennomført
- Saksgrunnlag i politiske saker er ikkje tilfredsstillande
- Saksarbeidet er ikkje tilpassa folkevalde i mengde og språk
- Avgrensa ytringsfridom
- Vilkår for lokaldemokratiet er ikkje tilfredsstillande
- Einskilde grupper får for stor makt
- Truslar og hets mot folkevalde og administrasjon
- Haldningar i samfunnet
- Låg valdeltaking
- Likestillingsarbeid er dårleg forankra blant tilsette og i leiinga
- Lite merksemd på aktivitetsplikta etter diskrimineringslova
- Mangelfull kartlegging av utfordringar
- Mangelfull opplæring av folkevalde
- Lite innbyggarmedverknad

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Av alle landets kommunar ligg Sula på 18. plass for openheitsbarometeret for 2023.

Heimesida til Sula kommune inneheld tilgang til informasjon om møter i folkevalde organ og sakspapir. Av kommunestyrets dokumenter går det fram at folkevalde i kommunen får opplæring ved ny valperiode (Kommunestyret Sula 27.10.2023).

Sula kommune har innsynsløysning med fulltekstdokument liggande på nett.

Sula kommune har ei valdeltaking på 66,2 % Det er ein oppgang frå valet i 2019 da 62 % stemte. Landsgjennomsnittet er 62,4 %.

I årsmeldinga rapporterast det på likestillingsarbeidet i Sula. I kommunen totalt er det ein kvinneandel på 81 %. Innan dei leiande stillingane i kommunen er fordelinga 33% menn og 67% kvinner, mens kvinneandelen i kommunestyret på 34,5% (Årsmelding 2023).

I løpet av året 2023 hadde Sula kommune 11 kommunestyremøte. Sula sin kommune-tv-funksjon er innretta slik at det kan letes frem til ønskelege saker å sjå på i kommune-tv. Alle folkevalde møte ligg i politisk møtekalender med vedlagde møtedokument (Sula.kommune.no)

Kommuneleiinga opplyser at Formannskapet blir tidleg involvert budsjettprosessen slik at politikarane får eigarskap til budsjettet og budsjettprosessen. Kommunestyret blir orientert om foreløpig budsjett i god tid før det skal behandlast. Politikarane blir oppfordra til å sende inn skriftlege spørsmål og endringsforslag. Spørsmål og svar blir samla opp og sendt til alle medlemmene av kommunestyret. Gjennom året blir formannskap og kommunestyret orientert om økonomisk status ved økonomisk tertialrapportering, samt finansrapportering (Intervju).

Kommunen legg til rette for aktiv innbyggjarmedverknad både med fysiske møte og digitale møteplassar. Dette gjennomførast i kommunikasjonskanalar både internt og eksternt. Kommunen legg til rette for medverking i planprosessar gjennom eldreråd, ungdomsråd og råd for likestilling av personar med funksjonsnedsetting.

Innbyggjarar kan sende inn forbetningsforslag gjennom minsak.no. Siste forslag som er sendt inn er frå 2021 (Min.sak.no). To saker som har hatt søkarlys dei siste åra er det nye reinseanlegget som skal byggast, og utviklinga av gondolen. Dette er to typar saker som kan skape engasjement, men er etter kommunen si eiga oppfatning handtert på ein god måte (Oppstartsmøte).

I perioden 2020-2024 er det utført 8 tilsyn i Sula kommune. 1 postalt asbesttilsyn utført av Arbeidstilsynet, resterande 7 tilsyn er i regi av Statsforvaltaren. Statsforvaltarens tilsyn var i hovudsak retta mot landbruk og grunnskuleopplæring. Det er i tillegg utført 3 forvaltningsrevisjonar i perioden om tidleg innsats og spesialundervisning, innkjøp og offentlege anskaffingar og barneverntenesta (Tilsynskalender og Møre og Romsdal Revisjon).

I spørjeundersøkinga er det ulike oppfatningar om utfordringar knytt til funksjonsdyktig kommunalt folkestyre. Ein skriv at det er satt i system oppfølging av politiske vedtak og at vedkomande opplever ellers at saksframlegg og beslutningsgrunnlag er tilfredsstillande, medan ein anna skriv at det er for mange, lange, kompliserte, gjentakande og uklare saksframlegg.

Våre vurderingar

Plasseringa høgt på openheitsbarometeret kan tyde på eit visst nivå av openheit. Kommunen har ei valdeltaking som ligg over landsgjennomsnittet, noko som kan tolkast som eit teikn på eit velfungerande lokaldemokrati. Ved å legge til rette for brei innbyggjarmedverknad i ulike prosessar og oppretthalde god ekstern kommunikasjon, bidrag kommunen til å reduserer risikoen for ekskludering av visse grupper. Vi har ikkje funn som seier at kommunen har høg risiko på dette området.

Vi vurderer derfor risikonivå for området som lågt til middels.

Risikofaktorar	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Vilkår for lokaldemokratiet er ikkje tilfredsstillande	Kommunen tilrettelegg for medverking i planprosessar. Blanda tilbakemeldingar frå politikare om det er eit funksjonsdyktig kommunalt folkestyre.	Svekket tillit til lokaldemokratiet og føre til ineffektiv styring. Politikarar forstår ikkje saksframlegg/grunnlag for vedtak.	L-M	M	L-M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere: Vilkår for lokaldemokratiet

OPE OG INNSYN

Å vere open og gje innsyn er somme av dei viktigaste føresetnadane for eit velfungerande demokrati. Kommunen si verksemd skal være open og transparent. Kommunen og andre offentlege etatar har ansvar for å dokumentere sine aktivitetar.

Pressen sitt offentleg utval og Kommunal Rapport har i 2021 undersøkt kor opne kommunane er, det vil seie i kva for grad dei gir tilgang til politiske dokument og sikrar eit generelt innsyn i forvaltninga og dei politiske avgjerstene. Undersøkinga viser at Møre og Romsdal er Noregs mest opne fylke. Undersøkinga viste at store kommunar er meir opne enn små kommunar, bruken av styrevervregistret er uendra sida 2018 på 79 prosent og 20,4 prosent av kommunar opplyser å ha søkefunksjon i postlista (Pressens faglege utval 2022).

Moglege risikofaktorar

- Manglande merksemd på meiroffentleg
- Manglande kommunikasjonsstrategi
- Manglande krav til korleis tilsette skal møte publikum
- Mangelfull handsaming av arkivverdige materiale
- Manglande protokollføring og postjournal
- Svak internkontroll
- Informasjon som ikkje skulle vore offentleggjort blir offentleggjort
- Auka grad av digitalisering og mangfald av digitale kommunikasjonsformer
- Oppfølging av rettleiingsplikta

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

På Sula si heimeside går det fram kva kommunen har av kommunale råd og utval. Kommunen opplyser om eit godt samarbeidsklima mellom dei ulike partia, og det er ifølge kommuneleiinga stor grad av openheit. Det blir mellom anna arrangert workshops for heile kommunestyret i nytt valperiode (Oppstartsmøte).

Oversikt over møter i folkevalde organ i kommunen ligg på nettsida til kommunen. Kommunen har informative heimesider. Publikum kan følgje kommunestyret gjennom kommune-tv, og sakspapira til dei politiske møta blir lagt ut. På heimesidene legges det ut alle saker som skal på høyring, med detaljert informasjon. Dei politiske utvala som har møte ved behov, vert kunngjort i lokalavisa og på heimesida (sula.kommune.no).

Acos websak blir nytta som sakshandsamingssystem i kommunen. Det som kjem på postlista i kommunen er på førehand gjennomgått manuelt av to tilsette på arkiv. Post blir vurdert og kvalitetssikra etter offentleglova før publisering. Nytilsette gis opplæring etter offentleglova.

Det vil i løpet av kort tid bli innført eit nytt kvalitetssystem i kommunen med Skiri Samsvar, som er eit skybasert kvalitet- og internkontrollsystem. Dette vil gjelde heile kommunen når dette er fullt ut implementert. Kommunen har blitt meir opne no enn tidlegare (intervju).

Det er iverksett nye digitale løysningar med mål om å yte betre service til Sula kommune sine innbyggjarar. Dette er mellom anna chatbot på heimesida, og ny digital resepsjonsløysing i Kommuneverten. Der kan innbyggjarar booke møter med ulike sakshandsamarar i kommunen (sula.kommune.no).

I spørjeundersøkinga er det tilbakemelding frå politikarar om at kommunen heimeside ikkje er bra nok, og at det ikkje kan bli nok informasjon til innbyggjarar.

Våre vurderingar

Sula har informative nettsider og oversikteleg møtekalender til politiske møter og utval, vi vurderer at Sula har ei proaktiv tilnærming til digital løysing og service. Dokumenta som kjem på postlista i kommunen er gjennomgått av arkiv før offentleggjering. Kommunen har en intensjon om få innført nytt heilskapleg kvalitetssystem som skal bli fullt ut integrert i heile organisasjonen. Det kan i en innføringsfase medføre auka risiko, samtidig som at det er eit risikoreduserande tiltak med eit oppdatert kvalitetssystem. Kommunen oppfatta seg sjølv som open, og openheitsbarometeret for 2023 underbyggjer dette.

Vi har ikkje funn som seier at dette området har særskilt høg risiko, men det er tilbakemelding i spørjeundersøkinga frå politikarar på at heimesida til kommunen ikkje er bra nok.

Vi vurderer samla risiko- og vesentlegnivå på området til L-M.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
<p>Manglande merksemd på meiroffentleg</p> <p>Auka grad av digitalisering og mangfald av digitale kommunikasjonsformer</p>	<p>Kommunen har ei proaktiv tilnærming til digitale løysingar og service.</p> <p>Kommunen fremstår som ope.</p> <p>Kommunen skal innføre nytt kvalitetssystem, som i ein overgang kan ha risiko.</p> <p>Tilbakemelding på at heimesida ikkje er god nok</p>	<p>Negativt for tillit og omdømme.</p> <p>Det som skulle ha vore offentleg blir ikkje offentleggjort.</p> <p>Mangelfull informasjon til innbyggjarar</p>	L- M	M	<p>L-M</p>

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere: Ope og innsyn

3.3 TILLITSSKAPANDE FORVALTNING

Tillit er viktig for samspelet mellom kommunar, næringsliv, frivillige og innbyggjarar, og er ein del av det FN omtalar som sosial berekraft. Høve som **avdekka korrupsjon, manglande innsyn, manglande system til å ta opp kritikkverdige høve** eller **manglande internkontroll**, kan svekke kommunen sin legitimitet og styringsevne.

Folkeundersøkelse fra 2017/2018 viser at både innbyggere og folkevalgte er mest fornøyd med kommunenes evne til å levere tjenester i samsvar med innbyggernes behov og at folkevalgte har god styring (KS 2022:52).

INTERNKONTROLL

God internkontroll er essensielt for å sikre gode og riktige tenester, at lover og føreskrifter blir fulgt og at kommunestyret sine vedtak blir fulgt opp. Internkontrollen skal vere systematisk og tilpassa verksemda sin storleik, eigenart, aktivitet og risikohøve. Med den nye kommunelova kom skjerpa krav til rapportering om internkontroll og om resultat frå statlege tilsyn frå kommunedirektøren til kommunestyret.

Moglege risikofaktorar

- Manglande risikokartlegging
- Mangelfull internkontroll
- Auka krav til internkontroll
- Feil prioriteringar
- Manglande kompetanse og ressursar
- Mangelfull rapportering på internkontroll
- Mangelfull rapportering, handtering og læring av avvik

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Kommunen bruker Riskmanager som sitt kvalitetssystem. Riskmanager blir no implementert i den nye løysinga Samsvar i regi av Skiri.

Kommuneleiinga opplyser at det vart meldt inn og behandla 626 avvik i 2023 (Årsmelding 2023). Talet på innmelde avvik er i følgje kommunen aukande. Sula kommune skriv at det er positivt fordi dei ynskjer ein meldekultur der kontinuerleg forbetningsarbeid er i fokus. Det er HMT og legemiddelavvik som utgjer størstedelen av avvika. Kommunen skriv til oss at det må understrekast at hendingar/forhold som kan føre til avvik også inngår i desse meldingane. Også melding om manglande avvika pause utgjer ein betydeleg del av avvika. Kommunen skriv at dei ser føre at ein betydeleg del av avvika kunne vore meldt som forbetningsforslag. Kommunen vil jobbe vidare med kulturen for melding av avvik, då helst mot ei dreining mot forbetring og forbetningsforslag. Det også bli jobba vidare med korrekt plassering av avvika, og at dei meldast inn under rett kategori for ein sikrare kvalitet på rapportering for 2024.

I RiskManager er det personalhandbok og HMT-system inklusive rutinar og skjema. Det er også i RiskManager ein melder avvik. Når overgangen til Sikri Samsvar etter kvart skjer, vil funksjoner som avvik, varslings og dokumentbiblioteket overførast til det nye systemet. Det er planlagt opplæring av dei tilsette ved innføring av det nye kvalitetssystemet (Intervju).

I spørjeundersøkinga stadfestar leiarar at det blir gitt opplæring i kvalitetssikringssystemet. Dei som har svart på undersøkinga svarer at det er noko ulikt mellom einingane kva delar av kvalitetssystemet som er i bruk, men at det mellom anna blir brukt til å melde avvik og gjennomførast risiko- og sårbarheitsanalysar (Spørjeundersøking).

Kommunestyret får rapportering om den økonomiske situasjonen i Sula gjennom tertialrapporteringa.

Når det gjeld internkontroll innan økonomiområdet, vil alle som har tilvisingsmyndheit få skriftleg delegert myndigheit frå overordna tilsett. Økonomiavdelinga i kommunen opplyser at alle inngåande fakturaer blir kontrollert av to ulike personar. Først ein person som attesterer, og deretter ein person som anviser (Intervju).

Sula sitt forvaltningssystem FAMACWEB vart tatt i bruk i 2019, og kommunen opplyser om at erfaringane er gode. Systemet har mellom anna oppgåver knytt til internkontroll og oppfølging av lovpålagte oppgåver innan drift og vedlikehald (Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027).

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal gjorde i 2021 eit tilsyn om kommunen sikrar at skulen varslar og undersøker saker der ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. Tilsynet fant at kommunen ikkje hadde tilstrekkeleg internkontroll på korleis dei skal undersøke, varsle og dokumentere slike tilfelle. Det blei og påpekt frå Statsforvaltaren at skuleeigar ikkje innhenta opplysningar som kan ligge til grunn for ei ROS-analyse.

Kommuneleiinga opplyser at Sula kommune etter dette innførte verktøyet Moava. Dette er eit digitalt internkontrollsystem for oppvekst der både tilsette og føresette kan nytte «raud knapp» for å varsle om eit barn i barnehage eller ein elev i grunnskulen eller i vaksenopplæring ikkje har eit trygt og godt miljø. Systemet inneheld årshjul for internkontroll barnehage og skule, og for barnehage mynde.

Våre vurderingar

Kommunen arbeidar vidare med sine styringssystem for å ha en overordna internkontroll. Det inneber auka risiko ved innføring av eit nytt internkontrollsystem. Avvik blir rapportert årleg til kommunestyret. Sula er i ei omstillingsfase som kan gi økt risiko.

Vi vurderer samla risiko- og vesentlege for området som middels.

Risikofaktor	Grunngeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Mangelfull internkontroll. Overgang til nytt system	Kommunen bruker dokument/prosedyre del og avvikssystem i Riskmanager/Samsvar. Kommunen har søkarlys på internkontrollsystem. Det er både risikoreducerende og moglegheit for auka risiko ved innføring av nytt kvalitetssikringssystem.	Tiltak målrettast ikkje. Feilprioriteringar. Svekka omdømme og tillit. Kan gå ut over kvaliteten på tenestene.	L- M	M- H	M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere: Internkontroll, etterleving av system for internkontroll.

ETIKK OG VARSLING

Undersøkingar har vist at om lag halvparten av ordførarar og leiarar har sjølv opplevd ein situasjon med press om uetisk åtferd eller tilbod om utilbørleg fordel. Samtidig meiner fleirtalet i DFØ sin Innbyggjarundersøking i 2021 at det offentlege handsamar alle grupper rettferdig, medan delen som ikkje er semd i det utgjer 26 prosent. I KS Lokaldemokratiundersøking 2017/18 kjem det fram at mange meiner at dei med gode personlege kontaktar i kommunen får betre ivaretatt sine interesser, samstundes som dei ikkje trur at folkevalde utnytt makta for eigen del (KS 2022).

Ein rapport frå Transparency International viser at innbyggjarane i Noreg har høg tillit til myndigheitene. Samstundes peiker rapporten på at det høge tillitsnivået i Noreg må bli ivaretatt. Blind tillit og overdriven tru på at korrupsjon skjer andre stedar enn i Noreg utgjer i seg sjølv ein korrupsjonsrisiko (Økokrim 2022). Det er Transparency International Norge sitt inntrykk at mange er villige til å risikere svært mykje, både når det gjeld straff og omdømmetap, for relativt lite (NKRF 2023).

Moglege risikofaktorar

- Manglande eller eldre etiske retningslinjer
- Manglande eller svak internkontroll
- Mangelfull opplæring i etikk
- Kommunen har ikkje oppdatert rutine for varslingsrutinane
- Varslingsrutinane er ikkje godt nok kjent
- Varslingsrutinane blir ikkje følgt opp
- Det er ikkje trygt å varsle
- Det blir ikkje lagt til rette for varslingsrutinane
- Kommunen har ikkje tilfredsstillande etisk standard

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Det føreligg etiske retningslinjer og skriftlege varslingsrutinar i kvalitetssystemet. I årsmeldinga for 2023 opplysast det om at etiske retningslinjer vart revidert og vedtatt i kommunestyret 25.3.2021 i sak 21/21. I 2022 var det registrert 644 avvik, medan i 2023 var det registrert 626 avvik (Årsmelding 2022 og 2023).

Kommuneleiinga meiner at kulturen for å melde avvik er god. Fleire einingar er gode på å melde avvik, mens andre einingar har eit forbettringspotensial. Det planleggast å jobbe med kulturen for avviksmelding etter at nytt kvalitetssystem er innført. Kommunen opplyser at det skal jobbast vidare med å tydeleggjere skiljet mellom varsel, avvik og forbetring. Kommunen har revidert varslingsplakaten våren 2024. (Faktasjekk, intervju). Varslingsrutinane vart også revidert våren 2024. Arbeidet sjåast også i samanheng med ynskje om meir heilskapleg tilnærming omkring avvik og rutinar som kommunen kontinuerleg arbeidar med (Oppstartsmøte).

Kommunen har reglement for folkevalde og tilsette som skal bli gått gjennom på ny i forbindelse med ny valperiode.

Kommunen har personvernombod og hovudverneombod. Kommunen sitt arbeidsmiljøutval består av seks medlemmer (Årsmelding). Det vart vedteke nye retningslinjer for arbeidsmiljøutvalet 25.01.24. Oppgåver som tidlegare var lagt til attføringsutvalet og IA-utvalet ligg no under Arbeidsmiljøutvalet. Samtidig vart antal medlemmar auka til totalt 8. Det er planlagt ny medarbeiderundersøkelse hausten 2024.

Våre vurderingar

Vi har ikkje funn som tilseier at kommunen skal ha store utfordringar på dette feltet. Kommunen synar god bevisstheit omkring temaet og har utarbeidd reglement og rutinar som er tilgjengelege for dei tilsette. Kommunen arbeider kontinuerleg med temaet og ekstra inn i ein ny kommuneperiode. Vår vurdering er at kommunen har rutinar og en praksis for opplæring i etiske retningslinjer, men vi er usikre på etterleving og praksis ute i einingane. Vi vurderer dermed samla risikonivå som middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Kommune har ikkje tilfredsstillande etisk standard. Det blir ikkje lagt til rette for varslings. Varslingsar følges ikkje opp	Kommunen har etiske retningslinjer, mens prosedyre for varslings er under revidering Kommunen kan bli betre på å følgje opp prosedyrar og varslingsar.	Manglande samordning av verneombodets virksomheit. Svak rettstryggleik for innbyggaren/tilsette. Svekka omdømme.	M	M	M

Aktuell forvaltningsrevisjon kan vere: Avvikskultur- og handtering av avvik

INTERKOMMUNALE SAMARBEID

Komplekse oppgåver og mangel på ressursar kan gjere det krevjande for kommunane å nå sine mål. Løysinga kan vere **interkommunale samarbeid** (Statsforvaltaren 2023).

Ei kartlegging av interkommunale samarbeid utført på oppdrag frå Kommunal- og distriktsdepartementet har formulert suksessfaktorar for velfungerande interkommunale samarbeid; **eigarskap til mål** hjå folkevalde og administrasjon i samarbeidskommunane, **formalisering** av samarbeidet, **profesjonell eigarstyring**, **resultatrapportering** samt **kommunikasjon** og pleie av relasjonar og tillit.

Når kommunar organiser delar av verksemda si som eigne selskap eller i samarbeid med andre kommunar, kan det skape utfordringar for demokratiet ved at selskapa i mindre grad er direkte underlagt kommunestyret.

Moglege risikofaktorar

- Mangelfull rapportering frå vertskommunen
- Lite formalisert samarbeid
- Manglande oppfølging av inngåtte avtalar og rapportar frå tenestene til kommunestyret
- Informasjon om tenesta og verksemda blir ikkje etterspurt av folkevalde
- Manglande eigarskap til mål både politisk og administrativt
- Lite tillitsskapande kommunikasjon
- Tenesta blir ikkje følgt opp i praksis

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar frå kommunen

På oppdrag av Statsforvaltaren har NIVI (2023) utgitt ein rapport om Interkommunale samarbeid i Møre og Romsdal der Sula er omtalt. Rapporten peiker på nokre utfordringar ved kommunalt samarbeid. Dette er manglande samordning mot eige tenesteapparat, mindre effektiv administrativ styring, samarbeid på dei store kommunanes premisser, manglande demokratisk forankring og kontroll, og avvikande forvaltningskultur i interkommunale selskap. I følgje rapporten har Sula 31 formelle ordningar i kommunen, noko som er relativt lågt samanlikna med andre kommunar i fylket. Kommunen er vertskommune for eitt samarbeid i følgje rapporten, og er med i 30 ordningar med bistand frå andre kommunar (NIVI analyse 2023).

Sula kommune er med i innkjøpssamarbeid i regi av Ålesund kommune, som består av 14 kommunar på Sunnmøre. Dette samarbeidet er i stor grad knytt til rammeavtalar. Det vart utført en forvaltningsrevisjon for offentlege anskaffingar og innkjøp i 2021 som omtala innkjøpssamarbeidet i nokon grad (Møre og Romsdal Revisjon SA).

Sula kommune er også deltakar i Sunnmøre regionråd som er organisert som interkommunalt selskap (IKS). Det nye reinseanlegget i kommunen blir etterkvart også eit nyetablert interkommunalt selskap med Sula og Ålesund kommune som eigarar (NIVI analyse 2023).

Kommunen har i mai 2024 vedtatt en eigarskapsmelding. Innkjøpspolitikk og hovudprinsipp for eigarstrategi vart revidert og vedtatt av Sula kommunestyret i 2021.

Våre vurderingar

Fleire av kommunens tenester ytes gjennom interkommunale samarbeid med andre kommunar. Det er viktig å formalisere disse samarbeida, at det stilles krav til rapportering frå vertskommunane, og at det er god dialog mellom eigarkommunane. Vi vurderer at det kan være en viss usikkerheit knyt til informasjonsflyten omkring eigarskap og til kommunestyret. Vi vurderer derfor samla risiko- og vesentlege for området som M/M.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Kommunen ikkje i tilstrekkeleg grad følger opp inngåtte avtaler og rapporterer frå tenestene til kommunestyret Mangelfull rapportering	Kommunens eigarskapsmelding er frå 2018 Kommunen er med i ein rekke interkommunale samarbeid	Kommunestyret har ikkje godt nok grunnlag for å følge opp tenestene.	M	M	M

Vi vurderer følgande tema som mest aktuelle for forvaltningsrevisjon:

- Interkommunale samarbeid

DIGITALISERING OG INFORMASJONSTRYGGING

Kommune-CSIRT ventar eit høgt volum av **digitale angrep** i sin analyse og utsikt for 2023. Trygging utfordringar som blir omtala er mellom anna: digital prosessstyring av vassleveranse, SD-anlegg (system for sentral drift av eks. varme og ventilasjon), låsesystem for bygg og idrettsanlegg, velferdsteknologi, heisstyring, tryggingkamera/overvakingskamera, kraftverk/kraftleveranse, reinseanlegg og avfallsdeponi og forbrenningsanlegg.

Det er ein gjennomgåande tendens at digitaliseringa skjer på **tross av personvernet**. Det er framheva at personvernet i skule og barnehage er under press. Det ble motteke flest klagar på feil i handsaming av personopplysningar i registra. Det er meldt auka tal meldingar om brot på personopplysningstrygginga, grunna **feilsendingar og feilpubliseringar**, men også at tilgangsstyring er eit problem (Datatilsynets årsrapport for 2022).

Moglege risikofaktorar

- Svak internkontroll
- Dokumentasjon av plikter
- Manglande databehandlaravtalar med eksterne aktørar
- Mangelfull dokumentasjon av handsamingsaktivitetar
- Organisasjonskultur og kompetanse
- Manglande risikovurdering på området
- Oppfølging av personvern i einingane
- Tilgangsstyring
- Komplisert og omfattande regelverk
- Personvern er ikkje tilfredsstillande.
- Informasjonstrygginga er ikkje tilfredsstillande

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Kommunen er en del av Digi Møre og Romsdal (2024) som skal gi kommunen betre digitale tenester, med økt digitalisering og felles digital kompetanse. Digi Møre og Romsdal skal sikre et godt samarbeid og økt kvalitet innan digitaliseringsarbeidet.

Kommunen har ein handlingsplan som skal bruke digitale ressursar i leik, læring og samhandling i Sulabarnhagene. Det er ei eiga progresjonstrapp for den kreative bruken av IKT i planen. Det er i tillegg laget ein handlingsplan for digital kompetanse i kultur og oppvekst i Sula kommune.

Kommuneverten er og ein del av digitalisering i kommunen. Kommuneverten er ei digital resepsjonsløysing som fungerer som en vert for avtalar og booking av møter med saksbehandlarar i kommunen. I tillegg er Chatroboten Kommune-Kari implementert som funksjon på kommunens heimesider. Kommune-Kari kan svare på konkrete spørsmål innbyggjarane har til kommunen.

Sula er og ein del av e-kommune Sunnmøre. E kommune Sunnmøre er eit IKT-samarbeid mellom kommunane Ålesund, Fjord, Giske og Sula. Denne portalen er felles for alle tilsette i ved innlogging i ulike eksterne digitale verktøy og løysingar (e-sunnmøre.no).

Kommunen anser sjølve digitalisering som et viktig samarbeid, men opplever også utfordringar som går på å være tydeleg nok når det kjem til kor ansvaret ligg. Det omhandlar da kva ansvar kommunen sjølve skal sitje med, for å ha god nok kontroll på området, og kva som er ein del av samarbeidet. Sula har eige ressursar med tilsett IKT leiar, som opprettheld dialog om kva som skjer i samarbeidet og kva som skjer i eigen regi (Oppstartsmøte).

Det blir jamleg gjennomført e-læringskurs for alle tilsette som omfattar informasjonstryggleik. Innan personvern og GDPR-reglementet har kommunen et eige personvernombod. Forskrifta blir ivarettatt og følgt opp via eigen modul i Samsvar når dette er innfasa. Tilsetjingsprosessar er i stor grad digitalisert gjennom webcruiter (Intervju).

Riskmanager er på veg til å bli utfasa i kommunen og overteken av løysinga Samsvar. I Samsvar har alle modular dashbord som automatisk oppdaterast med leiingsinformasjon og statistikk ved gjennomføring av aktivitetar. Modulen Samsvar personvern dekker krav i personvernforordninga, dette vil i følgje datasystemet gje Sula kommunen betre tryggleik for informasjonssikkerheit (sikri.no)

Våre vurderingar

Vi vurderer at kommunen si deltaking i samarbeidet ekommune Sunnmøre er med å redusere risikoen for at risikofaktorar skal inntreffe innan personvern og informasjonstrygging til middels risiko, men vi vurderer området til å ha høg vesentlegheit. Det er noko ulikt mellom einingane kva delar av riskmanager som er i bruk, noko av dette kan mogleg forklarast med at kommunen er i ei overgangsfase til det nye systemet Samsvar. Det er iverksett nye digitale løysingar med mål om å yte betre service til Sula kommune sine innbyggjarar. Sula har eigen leiing på IKT-området i tillegg til avtalesamarbeid, men det kan oppstå uklare grenser omkring ansvarsfordelinga. Den nye løysinga Samsvar kan bidra til å redusere risikoen på området. Vi vurderer samla risikonivå for området som middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Informasjonstryggleiken og personvern er ikkje tilfredsstillande	Deltaking i e-kommune Sunnmøre reduserer risiko innanfor personvern og informasjonstryggleik.	Negativt for tillit og omdømme. Belastning for enkeltindivid. Manglande overholdelse av personvern.	M	M	M
Innføring av nye system	Det føreligg digitale kurs for opplæring i personvern og informasjonstryggleik.	Sensitive opplysningar for innbyggjar eller viktige opplysningar for kommunen blir spreidd til uvedkommande.			
Organisasjonskultur og kompetanse	Vi vurderer at nytt kvalitetssystem kan vere risikoreduserande.				

Aktuell forvaltningsrevisjon kan være: Datasikkerheit og informasjonstryggleik

OFFENTLEGE INNKJØP

Norske kommunar må følgje lov og føreskrift om offentlege innkjøp. Lova skal bidra til effektiv utnytting av samfunnet sine ressursar, og den skal sikre at det offentlege opptrer med integritet. Vidare skal reglane bidra til å motverke sosial dumping, ivareta miljøomsyn og motverke brot på menneskerettane.

Økokrim skriv i trusselvurderinga for 2022 at **korrupsjonsrisikoen** i kommunal sektor er størst i konkurranserundar (Økokrim 2022).

Kommunar kjøper inn for store summer, og har gjennom innkjøp eit instrument for å jobbe med berekraft, til dømes gjennom å fremme omstilling til sirkulær økonomi.

Det er sannsynleg at kriminelle aktørar vil prøve å utnytte ukrainarar og andre utanlandske og sårbare arbeidstakarar til **svart og ulovleg arbeid**. Utnytting skjer særleg i arbeidsintensive yrke med ein høg del ufaglærte som **bygg og anlegg**, bilpleie- og verkstad, varetransport, reinhald og sesongarbeid innan jordbruk og fiskeri. Bruk av ulovleg arbeidskraft har over fleire år vore ein utbreidd form for arbeidslivskriminalitet.

Moglege risikofaktorar

- Offentlege innkjøp blir ikkje gjort tilfredsstillande
- Svak internkontroll
- Kompetanse og ressursar
- Offentlege innkjøp
- Arbeidslivskriminalitet
- Manglande openheit
- Manglande miljøomsyn
- Sirkulær økonomi
- Uklare ansvarshøve
- Mangelfull kostnadskontroll og økonomistyring
- Næringar med større risiko for kriminalitet
- Delen utanlandsk arbeidskraft er stor
- Lite samhandling med andre offentlege styresmaktar

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar frå kommunen

Økonomireglementet i Sula blei revidert og oppdatert ved økonomibestemmingar i ny kommunelov gjeldande frå 01.01.2020. Økonomireglementet blei vedtatt i kommunestyret 25.3.2021 (Sak 21/21).

Etiske retningslinjer, innkjøpspolitikk og hovudprinsipp for eigarstrategi vart revidert og vedtatt i kommunestyret 25.3.2021 i sak 21/21. Finansreglement vart revidert og vedtatt i kommunestyret i sak 89/21. Kommunen har tertialvise finansrapporteringar (Årsmelding 2023).

Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon av offentlege anskaffingar og innkjøp i 2021 (MMR SA). Konklusjonen i rapporten var at kommunen har sett i verk fleire tiltak for å sikre at regelverket for offentlege anskaffingar blir følgt, som skriftlege rutinar og anna kontrolltiltak. Når

det kjem til forbetningspunkt trekkast det frem at dei tilsette ønskjer meir opplæring og informasjon, og ein tydeleg oppgåve- og ansvarsfordeling innan anskaffingar. Undersøkinga viste at Sula kommune har ein oppdatert oversikt over alle rammeavtalar som er inngått, og at dei tilsette har oversikt over rammeavtalane som er relevante for sitt tenesteområde.

Revisjonsrapporten konkluderer med at varer og tenester blir kjøpt inn i samsvar med lov og regelverk i stor grad.

Kommunen opplyser om at det føreligg rammeavtalar på mange av områda i forbindelse med innkjøpssamarbeidet med Ålesund, og det er eigen ressurs på området i Sula (Oppstartsmøte). Unntaket frå dette er innanfor teknisk sektor der Sula i hovudsak inngår egne avtalar (Intervju).

Økonomiansvarleg i kommunen opplyser om at bestillingar «lokalt» på einingane blir i hovudsak gjort via Visma eHandel. Einingsleiar skal lære opp nyttilsette i bruken, og innkjøpsansvarleg i kommunen bidreg ved behov. Sula kommune har planer om å utarbeide en ny strategi for anskaffing, og det opplysast at det truleg vil bli meir fokus på berekraft grunna tildelingskriteriet miljø innan anskaffingar (Intervju).

Det visast til innkjøpspolitikk i årsmelding for 2023, og hovudprinsipp for eigarstrategi vart revidert og vedtatt i kommunestyret 25.03.2021, eigarskapsmelding ble vedteke i 2024. I § 2 for felles retningslinjer opplysast det om interkommunalt innkjøpssamarbeid der Sula kommune skal delta i innkjøpssamarbeidet på Sunnmøre i følgje eigen avtale mellom kommunen og Ålesund kommune. Sula kommune skal stå fritt til å delta i den enkelte konkurransen som blir gjennomført i regi av innkjøpssamarbeidet. Kommunane i innkjøpssamarbeidet skal ha tilnærma lik innkjøpspolitikk, slik at innkjøpa skal kunne gjennomførast i tråd med innkjøpspolitikken til alle kommunane som deltek i samarbeidet

Våre vurderingar

Offentlege innkjøp er en kompleks oppgåve for kommunar. Mange tilsette er involvert, det er store summer involvert og det er strenge reglar. Kommunen er deltakar i det interkommunale innkjøpssamarbeidet på Sunnmøre. Funn i forvaltningsrevisjon av innkjøp og offentlege anskaffingar i 2021 viste at nokon forbetningspunkt, men at kommunen i stor grad har god kontroll på innkjøpsområdet. Tydeleg ansvarsfordeling er vesentleg for å sikre tilstrekkeleg kontroll ved offentlege anskaffingar, som kan bli betre gjennom ny strategi for anskaffing, som det føreligg planar om. Ein slik strategi kan òg betre det miljømessige omkring innkjøp. På grunn av at dette er et generelt vesentleg risikoområde, men at vi ikkje har funn som seier at dette området har høg risiko, vurderer vi samlet risiko- og vesentlighet for området som M.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Innkjøp og offentlege anskaffingar blir ikkje gjennomført og følgt opp i tråd med regelverket.	Det er god innkjøpsfagleg kompetanse i organisasjonen. Kommunen planlegg ny strategi for offentlege anskaffingar. Funn frå forvaltningsrevisjon avdekka punkt til forbetring på området.	Tap av verdiar, tillit og omdømme. Manglande berekraft. Korrupsjon, arbeidslivs-kriminalitet og kameraderi.	M	H	M

Aktuell forvaltningsrevisjon kan være: Innkjøp og offentlege anskaffingar.

3.4 TENESTEYTING OG MYNDIGHETSUTØVELSE

KLART SPRÅK

Med språklova som gjeld frå 1.1.2022, har offentlege organ plikt til å bruke klart og korrekt språk som er tilpassa målgruppa. I media har det den siste tida vore søkjelys på at innbyggjarar kan ha utfordringar med å forstå offentlege vedtak og den informasjon som blir gitt dem. Med stadig mindre kundekontakt, er klart og godt språk viktig for innbyggjaren. Alle kommunar skal ha en tilgjengelighetserklæring for universell utforming av IKT.

Moglege risikofaktorar

- Informasjon og vedtak er ikkje tilpassa målgruppa
- Kommunen har ikkje eit klart og brukarvennleg språk
- Risiko for bruker
- Ressursar blir brukt uhensiktsmessig

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Frå 1. februar 2023 er alle norske kommunar pålagt å følge en tilgjengelighetserklæring for universell utforming av IKT. Uutilsynet arrangerer gratis webinarer og møter for å rettleie kommunane gjennom krava i erklæringa (Uutilsynet.no).

På sula.kommune.no brukast det løysingar der dei ikkje har moglegheit til å leggje tilgjengelegheitserklæringa direkte på nettsida. Kommunen har difor laga ei samla oversikt på nettstaden. Der ligg det tilgjengelegheitserklæring, kontaktinformasjon til ansvarlege og moglegheit til melde inn feil.

Kommunens mål er at sula.kommune.no skal følge krava i Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 2.1). Krava i universell utformingsregelverket gjeld for nettløysingar. Krava er deler av standarden Web Content Accessibility Guidelines (WCAG). Sula viser til at det arbeidast kontinuerleg med å forbetre brukaropplevinga, med prioriterte mål i 2023 på nettsida. Mellom anna arbeidast det med tilpassa språkleg informasjon og universell utforming (Uutilsynet.no, sula.kommune.no).

Heimesidene til Sula kommune går fram som informativ og open, og kommunen skårar godt på Openheits-barometeret for 2023.

Det iverksett nye digitale løysingar som chatbot og kommunevert med mål om å betra servicen til Sula kommune sine innbyggjarar. Dette systemet er ikkje fullt ut funksjonelt enda, annett enn for enkelte einingar. De nemnde løysningane har eit mål om effektivisering av kommunikasjon med innbyggjarane (Sula.kommune.no).

Våre vurderingar

Basert på en heilskapleg vurdering av dei enkelte risikoane, anses klart språk i kommunen som vesentleg. Dette understrekar behovet for fortsett innsats og oppfølging for å minimere risikoen og sikre effektiv implementering av klarspråklege tiltak som kommunen ser ut til å ha oversikt over. Vi vurderer derfor risikonivå for området som låg.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Kommunen har ikkje et klart og brukarvennleg språk Informasjon og vedtak er ikkje tilpassa målgruppa	Kommunen har planar om ein kommunikasjonsstrategi. Det arbeidast kontinuerleg med klart språk i kommunen. Gitt at kommunen greier å være tydeleg i sin kommunikasjon med brukaren, reduserer det unødvendig belastning på både brukar og tilsette.	Informasjon og vedtak blir ikkje forstått Ikkje effektiv ressursbruk. Mindre tillit til forvaltninga.	L	M	L

PERSONALFORVALTNING

Mange kommunar har utfordringar med å rekruttere og få tak i riktig kompetanse. Kommunar har utfordringar med å **rekruttere** helsepersonell, særleg sjukepleiarar og legar. Mange kommunar har utfordring med å rekruttere psykolog og vernepleiarar (Helsedirektoratet 2021). For å kunne halde fram med å gje gode teneste, må kommunen ta i bruk teknologi og nye måtar å jobbe på. **Omstillingsarbeidet** må være systematisk, strategisk og målretta (Statsforvaltaren 2023).

Det legemeldte **sjukefråværet** i 4. kvartal 2022 er 5,7 prosent i Norge (NAV). Kvinner har høgare sjukefråvær enn menn. Korona pregar sjukefråværet enno, som er høgare enn før pandemien. Vi ser at høgt sjukefråvær og stort arbeidspress kan utfordre **arbeidsmiljøet**.

Moglege risikofaktorar

- Mangel på kvalifisert arbeidskraft
- Nok og riktig kompetanse og ressursar
- Auka krav til fagutdanning
- Omstillingsarbeid
- Mangelfull organisering og leiing
- Lite søkjelys på arbeidsmiljø
- Manglande førebygging
- Manglande oppfølging og tilrettelegging
- Høgt sjukefråvær
- Manglande kunnskap om kva som aukar sjukefråværet påverkar moglegheita for tiltak
- Arbeidsmiljøet er ikkje tilfredsstillande
- Storleiken til kommunen gjer den sårbar.

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar frå kommunen

Sjukefråværet i kommunen er på 8,65% (Årsrapport 2023). Sjukefråværet er lågare enn tidlegare år, og er ulikt frå eining til eining (Intervju).

Det vart gjennomført ein medarbeidarundersøking i 2021 og iverksett tilhøyrande tiltak, og dette arbeidet har fortsett. Det er igangsett kompetansehevande samlingar for leiarar/verneombod og tillitsvalde i regi av NAV arbeidslivsenter kurs i Førebygging og oppfølging av sjukefråvær i 2023. Arbeidsmiljøutvalet viser til at dei fleste saker som omhandlar arbeidsmiljøet blir løyst på arbeidsplassen og av den grunn er det få saker som kjem opp i utvalet. Det er inngått ny avtale gjennom innkjøpssamarbeidet for bedriftshelseteneste, Avonova (Årsmelding 2022).

Sula kommune jobbar mot å etablere ein heiltidskultur, og arbeider kontinuerleg med å redusere andelen av ufrivillig deltidstilsette. (Årsmelding 2023).

Kommunen opplyser at de valde å styrke personalavdelinga i fjor etter ei omorganisering på området, der det etter kvart ble tilsett ein HR-leder. Ny struktur sjåast på frå kommunen si side som vesentleg for å være ein attraktiv arbeidsplass både no og framover. Omorganiseringa skal i tillegg til attraktiviteten bidra til et trygt og forsvarleg arbeidsmiljø (Oppstartsmøte).

Når det kjem til rekruttering kjem det fram frå spørjeundersøkinga at det er sett i verk tiltak for å rekruttere riktig kompetanse i Sula, og dette kan ha samanheng med at fleire einingsleiar viser til at eininga deira er sårbar ved fråvær. Det jobbast òg aktivt med organisering for å redusere denne sårbarheita (Spørjeundersøking). Sula kommune planlegg å gjennomføre medarbeiderundersøking i utgangen av 2024.

Kommunen har fleire større politiske saker i kommunen som rapporterast om kan påverke arbeidsforholdet til involverte einingar og tilsette. Det visast og til at det og kan vera utfordrande å skaffe rett kompetanse til disse avdelingane, deriblant ingeniørar. Det er nyleg utarbeida ein ny organisasjonsstrategi for kommunen (Intervju/faktasjekk).

Våre vurderingar

Personalforvaltning er eit område der vesentlegheit vurderast ut frå fleire perspektiv. Desse er særleg knytt til økonomi og tilsette. Kommunen slit med nok og riktig kompetanse på einskilde område, og er sårbare ved fråvær av enkelttilsette. Sula kommune har tatt grep ved å tilsette ny leder på HR for styrke dette feltet i kommunen. Det er og satt i verk pilotprosjekt med førebygging og oppfølging av sjukefråværet. Sjukefråværet er samtidig høgt i kommunen, sjølv statistikken går nedover. Kommunen verker til å jobbe både strategisk og langsiktig for å hindre mangel på kvalifisert arbeidskraft. Vi meiner dette er eit område med generelt høgt risiko. Vi vurderer derfor samla risiko- og vesentleg for området som høgt til middels.

Tabellen viser vår vurdering av risiko- og vesentlege for området personalforvaltning:

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Nok og riktig kompetanse og ressursar Høgt sjukefråvær Arbeidsmiljøet er ikkje tilfredsstillande Omstillingsarbeid	Kommunen har hatt utfordringar med å skaffe kvalifisert personell i fleire stillingar Kommunen har søkelys på å få ned sjukefråværet, gjennom bl.a. prosjekt Kommunen har et høgare sjukefråvær enn ynskja	Mangel på nok og riktig kompetanse kan auke risikoen for kvaliteten på tenestene.	M	H	M-H

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere:

- Sjukefråvær
- Rekruttering
- Personalforvaltning og omstilling

OPPVEKST

Ungt utanforskap, fråfall i vidaregåande skule og fleire unge uføre er aukande i Norge i dag. Auke av psykisk lidningar blant unge er ein driver for denne utviklinga (KS 2022:47).

Statsforvaltaren ventar at kommunane **styrkjer det helsefremjande og førebyggjande** arbeidet for barn, unge og deira familiar, inkluderer tilbodet til gravide, gjennom helsestasjon- og skulehelsetenesta, at kommunane satsar på **lågterskel psykisk helsehjelp**, slik at ein kan få rask hjelp utan henvising, og at kommunane gir alle barn og unge som blir viste til psykisk helsevern tilbod om vurderingssamtale (forventningsbrev for 2023).

I rapporten «**Tidleg innsats, tidleg i livet**» (KS) trekkes kommunikasjon, samarbeid og samhandling mellom tenestene fram som viktige kriterium. Godt **tverrfagleg samarbeid**, og kunnskap om andre tenestetilbod er viktig for å komme tidleg på banen. Barnehagen blir omtalt som spesielt viktig i arbeidet med tidleg innsats.

Moglege risikofaktorar

- Tidleg innsats fungerer ikkje tilstrekkeleg
- Ressursmangel
- Nye kompetansekrav i skule og barnehage blir ikkje følgt opp
- Utilfredsstillande internkontrollrutinar
- Manglande risikovurdering
- Mangelfulle rutinar for overgangar
- Manglande førebyggingsarbeid
- Mangelfulle rutinar for å fange opp barns ulike behov o Ikkje tilpassa undervisning
- Mangelfull eller feil gjennomføring av aktivitetssplikta
- Mangelfulle rutinar for å skape eit inkluderande miljø
- Ungt utanforskap
- Kvaliteten i oppvekstsektoren er ikkje tilfredsstillande
- Spesialundervisning/ tilrettelagt undervisning fungerer ikkje tilfredsstillande
- Uklare forventningar mellom skuleheim
- Mangelfull medverknad
- Mangelfullt tverrfagleg samarbeid
- Utilstrekkeleg bistand frå PPT
- Mangelfull oppfølging av barnehage

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar frå kommunen

Det kjem frem i årsmeldinga at det har vært et meirforbruk i 2023 på 3,1 millionar på kultur og oppvekst (Årsmelding 2023).

Skulestrukturen i Sula vart endra i 2022 då Måseide og Fiskarstrand skule blei slått saman til Rørstadmarka skule. I Sula er det no Langevåg Solevåg og Rørstadmarka skule samt Sula ungdomskule. I tillegg til vaksenopplæring, kulturskule og SFO. Av barnehagar er det fire kommunale og fire private barnehagar i kommunen (Sula.kommune.no).

Kommunen peikar sjølve på utfordringar som handlar om at det er aukande utanforskap, og at det kan være krevjande og halde oppe kvaliteten i tenestene. Kommunen har mye fokus på kva som skjer i denne sektoren, både lokalt men òg dei nasjonale trendane (Oppstartsmøte).

Frå fylkesstatistikken visast det at Sula kommune ligg omtrent på landsgjennomsnittet då det kjem til spesialundervisning i grunnskulen for 2022. På grunnskulepoeng legger Sula seg ca. på gjennomsnittet i Møre og Romsdal fylke. Sula har og hatt ein liten auke i elevtal både for barne og ungdomskulane i kommunen (Fylkesstatistikken).

Oppvekstprofilen frå folkehelseinstituttet viser på tema levekår at Sula gjer det betre enn landsgjennomsnittet. På områdene barnehage, skole, fritid og nærmiljø, helse og helseåtfærd er Sula ikkje signifikant ulik frå landet som heilheit. Bortsett frå på indikatoren for søvnproblem ligg Sula dårlegare an enn landet som heilheit (Oppvekstprofil).

Oppvekstrapporten for 2022 vart behandla i kommunestyre i sak 52/23. I rapporten visast det til knappe økonomiske rammer i sektoren i Sula. Det blir framheva at det er særleg merkbart i skule, PPT og barnevern. Saksmengda per tilsett innan PPT og barnevern er høg. Dette kan innebære risiko over tid når det kjem til slitasje på personale. Helsestasjon opplyst at innfrir normkravet til skulehelsetenesta i kommunen.

Kommunen opplyser om at lærarnormen med knappast mogleg margin blir oppfylt men påpeikar samstundes at det jamt over er fleire elevar per lærar enn i samanliknbare skular i

regionen. Men gitt rammene dei har i Sula for oppvekst, visast det at elevar samt foreldre/føresette i skular og barnehagar er jamt over godt tilfredse med tilbodet dei får (Oppvekstrapport 2022).

Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon om tidleg innsats og spesialundervisning i 2022. Hovudtrekka i rapporten peiker i retning mot at dei er i tråd med anbefalingane på området. Det blir kontinuerleg vurdert elevanes utbytte av undervisning og satt i verk tiltak ved behov. Når det kjem til saksgangen i spesialundervisning vises det til god saksbehandling men i tillegg til enkelte manglar. Spesielt gjeld det omsyn til barnets synspunkt i saker. Dette var under forbetring i 2022. Det ble også i revisjonsrapporten påpekt forbetrimoglegheiter ved oppdatering av malar for vedtak og rutinar på området.

I faktasjekk med kommunen, blir det opplyst at Sula har gjennomført to dagars kurs for oppvekstsektoren i «Barnets stemme» og «Barnets beste» november 2023 og januar 2024 som ein del av forbetringstiltak etter forvaltningsrevisjonen i 2022. Kommunen deltek i Kompetanseløftet i regi av Udir.

Våre vurderingar

Kommunen har på slik vi vurderer det implementert planlegging og tiltak for å støtte oppvekstsektoren, inkludert god lærartettleik og oppfyling av bemanningsnorma i barnehagar, som er indikatorar på et godt grunnlag for kvalitet i utdanning og omsorg for barn og unge. Vi vurderer at oppvekstsektoren ikkje har høy risiko innanfor oppsette moglege risikofaktorar. Kommunen kommer middels godt ut innanfor skole og barnehage i kommunebarometeret. Av vesentlege områder, finner vi at oppvekstsektoren vil ha utfordringar med å holde økonomisk ramme. Disse utfordringane kan signalisere potensielle svakheiter i systemet som kan hindre kommunen i å nå sine mål om høy kvalitet på tenester for barn og unge. Sjølv om kommunen har tatt viktige skritt for å ta tak i disse utfordringane, kan kommunens evne til kontinuerleg forbetring og tilpassing være avgjerande for å redusere risikonivået over tid. Vi vurderer derfor risikonivået for området som middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for om sannsyn inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Kvaliteten i oppvekstsektoren er ikkje tilfredsstillande. Saksmengda per tilsett.	Vi har ikkje data som tilseier at risikoen for manglande måloppnåing er vesentleg mindre for Sula enn for andre kommunar i Norge.	Elevane får ikkje tilfredsstillande læringsutbytte	M	M	M
Manglande førebyggingsarbeid	Eininga har hatt utfordringar med å holde den økonomiske ramma i 2023.	Elevane og barna får ikkje den oppfølginga eller undervisninga de har krav på.			
Mangelfullt tverrfagleg samarbeid	Ved fleire skoler har det vært behov for tettare oppfølging enn tidlegare.	Det blir brukt meir enn planlagt. Kan gå ut over andre tenester og svekke kommunens omdømme.			

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere: Økonomiske rammer, kvalitet, bemanning

BARNEVERN

Barns rett til **medverknad** blir ikkje godt nok ivareteke, sjølv om barn har tydelege rettar i lowerket. Det omfattar mellom anna mangel på informasjon, at dei ikkje trygt får sagt det dei ønskjer og mangel på klagetilgang. Det er også dokumentert relativt omfattande manglar ved barn sin **rett til god og forsvarleg hjelp** på ein rekkje område og at mange barn opplev flytting og ustabilitet i sin omsorgssituasjon. Det er vidare påvist utfordringar ved barnevernstenesta sine **undersøkingar. Rammene** for barneverntenesta ser ut til å vanskeleg for små distriktskommunar. Etter utvalet si vurdering er føresetnadene for å levere gode barnevernsteneste dårlegare jo mindre barnevernstenesta er (NOU 2023:7:17).

Det har dei siste ti åra blitt gjennomført ein rekkje reformer og endringar i barnevernet på bakgrunn av svikt og utfordringar med kvalitet, særleg i det kommunale barnevernet (NOU 2023:7). Den **nye barnevernslova** frå 1.1.2023 skal gjere barnevernet enklare, meir brukarvennleg og betre tilpassa samfunnet i dag. Lova skal også bidra til auka vekt på førebyggjande arbeid og tidleg innsats.

Statsforvaltaren ventar at kommunane styrkar arbeidet med **tidleg innsats** og førebygging, at det blir utarbeida ein **førebyggingsplan** mot omsorgssvikt og åtferdsproblem, og at kommunen arbeider for å gjenforene barn og foreldre etter omsorgsovertaking. Det er venta at kommunane følger opp regjeringa si pågåande **kompetansesatsing** for perioden 2018-2024 og legg til rette for å oppfylle kompetansekrava i den nye barnevernslova (Forventningsbrev 2023).

Moglege risikofaktorar

- Pressa ressursituasjon
- Tilsetting
- Kompetansekrav blir ikkje følgt opp
- Feil i sakshandsaminga
- Manglande retningslinjer og rutinar
- Manglande medverknad
- Lite eller dårleg samhandling mellom tenesta og andre aktørar
- Svak internkontroll
- Press frå omverda
- Tilstandsrapport blir ikkje utarbeida (og lagt frem for kommunestyret)
- Førebyggingsplan blir ikkje vedteke av kommunestyret
- Rekruttering av fosterheim
- Kvaliteten i barnevernstenesta er ikkje tilfredsstillande

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Disse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Fagområde barnevern har 10.75 årsverk og er innan Tiltakseining for barn og unge (TBU) i kommunen. Kommunen er en del av interkommunal barnevernsvakt for Sunnmøre, med Ålesund som vertskommune. Ifølge statistisk sentralbyrå sin oversikt over barn med undersøking eller tiltak per årsverk ligger Sula kommune på 17,4 for 2022. (SSB.no) Kommuneleiinga opplyser i faktasjekken at området barnevern blei styrka med 1,3 årsverk frå 2023 og antall saker per kontaktperson er lågare no enn i 2022.

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal gjennomførte tilsyn som en del av eit landsomfattande tilsyn initiert av Statens helsetilsyn i perioden 16.02.2021 til 18.02.2021. Tilsynet omfatta Sula kommune. Tilsynet avdekte nokre lovbrott ved barnets beste vurdering og undersøkingane var av varierende omfang, frå for omfattande til ikkje grundige nok i den ein skilde sak (Tilsynsrapport).

Det føreligg revisjonsrapport frå barnevernstenesta i 2022, der fokuset var på oppfølginga av barn i hjelpetiltak omsorgstiltak og ettervernstiltak. Det ble vist til i rapporten at barnevernstenestene i Sula kommune opplever et stort arbeidspress og kapasitetsutfordringar som kan påverke lovpålagte oppgåver. Det ble samtidig vist til at det blir utført mykje godt arbeid og tal på tilsette på området er få i forhold til andre kommunar i fylket. Det ble i forbindelse med revisjonsrapporten frå 2022, vist til at statsforvaltars tilsyn sine merknadar var blitt implementert og etterlevd.

Tilstandsrapport blir framlagt årleg på feltet, sist i 2023. Det er malar, rutinar og retningslinjer på området, og det arbeidast med vidareutvikling og oppdatering kontinuerleg. Tilstandsrapporten synar at barneverntenesta i Sula har hatt ei positiv utvikling på fleire områder, samtidig er det store utfordringar - særleg knytt opp mot kompleksitet i saksarbeidet og kapasitet til å følge opp alle lovpålagte oppgåver.

Det er no utvida tiltakstemaet frå 2 til 3 kontaktpersonar, saman med 2 familie/fosterheimsrettleiarar, med hensikt å få barneverntenesta til å vere tettare på barna og familiene. Sula kommune har pågåande en BTI-satsing som barnevernet er ein del av (Tilstandsrapport barnevern 2023).

Ifølge BUFDIR sin kommunemonitor skil ikkje Sula seg spesielt ut samanlikna med gjennomsnittet i resten av fylket, det er nokre indikatorar som er forskjellige, barn med hjelpetiltak i heimen av alle born med tiltak 0-17 år og fosterheimstiltak i familie og nære nettverk for 2022 ligger Sula godt under gjennomsnittet for fylket (BUFDIR kommunemonitor). Kommunen har opplyst at barnevernet i Sula har ikkje rapportert til SSB for 2023 på grunn av overgang til nytt fagsystem og tal kan ha endra seg.

Barnevernstenesta i Sula kommune er rangert som nummer 201 innan sektoren. I gjennomsnitt er 4,18% av barna omfatta av tiltak i Norge, i Sula er andelen på 3,21%. 90% av barnevernsundersøkingar i kommunen ble gjennomført innan tre månader i 2022, omlag på same nivå som landsgjennomsnittet. Bemanninga i barnevernet er litt lågare i Sula med fagutdanna på 3,6 stillingar per 1000 mindreårige, som gir en plassering som nummer 336 i landet. Antal saker per årsverk er 16,9 i Sula, et tall meir på nasjonalt gjennomsnitt (17,40). Andel av barna under omsorg i Sula kommune som har hatt en omsorgsplan målt over ei fireårsperiode er på 94%. Det er ikkje føreteke brukarundersøking dei 4 siste åra ifylgje barometeret (Kommunebarometeret 2023).

Sula kommune opplysa sjølve om mange barn under omsorg i kommunen, som det er fokus på. Kommunen er klar over at det finnes forbetningspunkt på tidleg innsats i Sula. Spesielt oppmerksame er kommunen rundt kor mange det er som har tunge tiltak i kommunen (Oppstartsmøte).

Våre vurderingar

Tenesta har hatt tilsyn både frå statsforvaltar og gjennom forvaltningsrevisjon dei siste åra. Kommunen framstår bevisst om utfordringar i sektoren. Rapportane vist og til mykje godt arbeid i tenesta. Det er likevel identifisert risikofaktorar som kan ha konsekvensar for tenestekvaliteten og barns velferd. Dette inkluderer spesielt presset ressursituasjon og kapasitet, og utfordringar med å oppfylle krav til planar. Vi vurderer samla risiko- og vesentlegnivå til middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for om sannsyn inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Kvaliteten i barnevernet er ikkje tilfredsstillande	Tenestene har et høgt sjukefråvær.	Førebyggande arbeid og tidleg innsats nedprioriterast.	M	H	M
Saksmengda per tilsett.	Tenestene har utfordringar med å skaffe kvalifiserte vikarar.	Innbyggjarane får ikkje de barneverns-tenestene de har krav på.			
Presset ressursituasjon og bemanning	Andel fristbrot er vesentleg redusert.	Mangel på kontroll			
	Tenestene hadde i 2021/22 tilsyn frå Statsforvaltaren og lovstridig praksis er endra. Det var forvaltningsrevisjon på området i 2022.				

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan være: Førebyggande arbeid og tidleg innsats i barnevernstenestene.

HELSE OG OMSORG

Det er venta at kommunane styrker sitt arbeid innan **psykisk helse**. Målet er at dei som må ha psykisk helsehjelp skal få god og lett tilgjengeleg hjelp, særleg barn og unge. Det er også varsla ein førebyggings- og behandlingsreform for **rusfeltet** hausten 2023 (Statsforvaltaren 2023).

Som følge av at aldersgrupper med behov for omsorgstenester aukar mykje kraftigare enn befolkninga i arbeidsdyktig alder, må kommunane jobbe mot meir heimebasert omsorg og bruk av velferdsteknologi (KS 2023).

Moglege risikofaktorar

- Manglande ressursar
- Framtidig press på tenesta
- Manglande samordna planlegging
- Endring i organisasjonen
- Manglande bruk av velferdsteknologi
- Manglande digitalisering o Helseplattforma, journalføring

- Manglar i helsefremmande og førebyggjande arbeid
- Manglande rutinar og retningslinjer
- Uklart ansvar mellom ulike forvaltningsnivå og einingar
- Manglande koordinering av ulike teneste
- Kvaliteten i helse- og omsorgstenesta er ikkje tilfredsstillande
- Utfordringar med omstilling

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Disse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Helse og mestring har eit meirforbruk i 2023 på 16,8 mill. kroner. I årsmeldinga vises at dersom det korrigerast for meirinntekt knytt til ressurskrevjande brukerar samt for meirforbruket på integreringstenesta på 3,8 mill. så har Helse og mestring eit meirforbruk i 2023 på ca. 8 mill. (Årsmelding 2023)

Sula kommune har ein helse og omsorgsplan for perioden 2021-2025, som ble vedtatt i kommunestyret i sak 80/21. Helse og omsorgsplanen: Meistring og tryggleik gjennom førebygging, rehabilitering og omsorg. I planen er intensjonen at tiltaka som ligg i planen er førande for vidare utvikling av tenestene. (Kommunestyre sak 80/21)

Sula har og en egen handlingsplan for folkehelsearbeidet i 2023, der målsettinga er: Å styrke det førebyggjande og helsefremmande arbeidet i kommunen, særleg mellom barn og ungdommar - der vi vil tilskunde til meir fysisk aktivitet, rett kosthald og sunne haldningar i forhold til å ta vare på si eiga helse. Planen relaterast til FN`s berekraftsmål nr 3 og 17 (Handlingsplan for folkehelse 2023)

Folkehelseprofilen for Sula kommune syner andelen unge eldre (65-79 år) i kommunen er lågare enn i landet som heilheit. Andel personar over 75 år som bor åleine er noko lågare i Sula enn i landet som heilheit. (Folkehelseprofilen 2024)

Kommunebarometeret 2023 syner at Sula kommune landar på 219. plass av 356 kommunar innanfor pleie og omsorg, og at helse ligger på 114. plass. 50 % av bebuarane på sjukeheimen i kommunen har omfattande pleiebehov. Bebuarar ved sjukeheimen har noko meir tid med lege og spesielt med fysioterapeut samanlikna med snittet i landet.

Det anslås at 4 av 5 over 80 år på sjukeheim har ein grad av demens. Det går ikkje fram av kommunebarometeret kor mange av de heimebuande med demens i kommunen som har tilbod om dagaktivitet. I Sula er det 2,48 årsverk med geriatrisk sjukepleiar per 1 000 innbyggjar over 80 år. Målt mot folketalet er det 5,4 psykiatriske sjukepleiarar per 10 000 innbyggjarar i Sula kommune. Alle sjukeheimplassane har eige rom med bad/WC.

Legeårsverk i kommunen pr 10 000 innbyggjar er 10,4, samanlikna med 12,4 i resten av landet utan Oslo, hele landet samla er på 12,1 ifølgje SSB sine kostra-tall. (SSB.no) (Kommunebarometeret)

Kommunen opplysa om en har uvanleg profil på sine helsetenester, der Sula berre har kortidsplassar. Leiinga i kommunen er klar over at dei lyt omstille seg i åra framover, da spesielt

innan demensomsorg. Di demografiske endringane i kommunen gjer dette nødvendig. (Oppstartsmøte)

Sula er nøgde med rekruttering innan fastlegar, og har stabil bemanning på dette området. Denne situasjonen er kommunen svært nøgde med, i tillegg blir det trekt fram heimesjukepleia som eit godt område kommunen. Sula har i likheit med andre kommunar nokre utfordringar med rekruttering innan helse som kommunen no testar med andre variantar av arbeidstidsordningar, blant anna langturnus for økt attraktivitet. Det opplysast om det skal og aukast med ei fysioterapistilling i kommunen innan utgangen av august 2024 (Oppstartsmøte).

I spørjeundersøkinga gjer politikarar tilbakemelding på at pleie- og omsorg er eit område med utfordringar.

Vår vurdering

Mangel på hender gjer at kommunen må omstille seg. Kommunen er nøgde med rekruttering innan helse på nokre område, som redusera risiko på spesifikke helseområde som eksempelvis legebemanning. Det pågår allereie tenestevridning, og det blir meir av det framover. Gode prosesser vil her være viktig. En forvaltningsrevisjon som ser på korleis kommunen praktiserer en omstilling kan være aktuelt. Vi vurderer samla risiko- og vesentlege for området som M-H.

Risikofaktor	Grunngjeving for om sannsyn inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Kvaliteten i helse- og omsorgstenesta er ikkje tilfredsstillande.	Høgt sjukefråvær. Kommunen har ikkje nok ressursar	Innbyggjarane får ikkje de tenester de har krav på.	M- H	H	M-H
Manglande ressursar	Tenestevridning	Kan gå ut over kvaliteten på tenesta			
Utfordringar med omstilling	Kommunen har lagt ned sjukeheimsplassar, noko som fører til meir press på heimetenesta				
Framtidig press på tenesta	Risikovurdering er ikkje gjennomført				

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere:

- Omstillingsprosessar
- Kvalitet på helse- og omsorgstenesta

BEKJEMPING AV FATTIGDOM

I Møre og Romsdal bur det 4 500 barn i familiar med vedvarande låg inntekt, noko som er tett på ti prosent av barna i fylket. Andel av slik hushaldning er aukande nasjonalt. **Tidleg innsats** er viktig for å førebyggje sosiale problem og vedvarande stigmatisering av barn og unge som veks opp i vanskelegstilte familiar. Å bu trongt seier noko om dei økonomiske og materielle føresetnadane for gode levekår, og den aukar i låginntektsfamiliar (KS 2022). I innvandrarbefolkninga er det fleire arbeidsledige enn i befolkningen for øvrig, og gjennomsnittleg månadsløn er lågare i denne gruppen (KS og SSB.no).

Moglege risikofaktorar

- Aukande fattigdom i kommunen
- Fattigdom blir ikkje oppdaga
- Manglande ressursar
- Manglande kompetanse
- Mangel på overordna strategi
- Utilstrekkeleg oppfølging av vedtak og prioritering på området
- Utilstrekkeleg samarbeid og koordinering av teneste
- Mangelfull opplysning, råd og rettleiing
- Lite føreseieleg tal flyktningar
- Manglande integrering
- Variert målgruppe vs. individuell tilpassing.

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Disse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Kommunen har utarbeidd en bustadsosial handlingsplan frå 2018. Kommunen har identifisert at dei vanskelegstilte i bustadmarknaden finns i alderskategoriane 20-39 år, med denne aldersgruppa vil ikkje vekse stort dei næraste 10 åra, og heller ikkje fram mot 2040 i særleg grad ifølge planen. Utifrå ei slik demografisk betraktning vil gruppa vanskelegstilte på bustadmarknaden halde seg stabil i åra framover. (Bustadsosial handlingsplan).

I planen som er som baserer seg på 2018 tall kommer det frem at Sula kommune disponerer for tida 196 bustader, inkl. omsorgsbustader. Av desse eig kommunen 166. Hausten 2018 er det ca. 10 personar på venteliste. Andel på sosialhjelp i kommunen er på 1,99 % av de over 25 år samanlikna med landsgjennomsnittet på 3,75%. (Kommunebarometeret 2023).

Andelen av barn med minoritetsbakgrunn som går i barnehage, har økt mye de siste årene. Nasjonalt har andelen auka frå 80,3 i 2017 til 86,2 prosent i 2022. I Sula går 87 prosent av barna med minoritetsbakgrunn i barnehage, ifølge tallane.

I kommunebarometeret kan man sjå at Sula kommune har eit bra samla resultat for indikatorane på sosiale tenester. Sula kommune gjer det best i fylket og 6 best i landet på indikatoren totalt sett for sosiale tenester. (Kommunebarometeret 2023).

I oppvekstprofilen på temaet levekår blant born i låginntektsfamiliar, bur trongt og unge som står utanfor arbeidsmarknaden gjer Sula kommune det betre enn landet som heilheit.

Andelen born i familiar som har motteke sosialhjelp minst éin gong i løpet av året er lågare enn landsnivået. Andelen barn som bor i hushald med vedvarande låginntekt, er lågare enn i landet som heilskap. (Oppvekstprofilen).

Barn i hushald med låg inntekt er 7,15% i Sula kommune, noko under landsnittet på 10,5 % barn som bor i hushaldningar ifølge Husbankens boligsosiale monitor. Av søknader som ble innvilga om kommunal bolig ble 74,6 % innvilga i Sula kommune, som er lågare enn i resten av landet på 80%. (Husbankens boligsosiale monitor).

Etter oppstartmøte med kommunen er det inntrykk av at det arbeidast aktivt med bekjemping av fattigdom i kommunen. Indikatoren på Kommunebarometeret peikar i same retning. Kommunen ser også med bekymring på aukande tall på utanforskap i skule og undervisning som det blir tatt tak i. Kommunen har blant anna aktivitetskort og har også statlege midlar frå Bufdir og private midlar frå kontantkassa, som skal bidra til at alle barn og unge skal få moglegheit til å delta i minimum ein fritidsaktivitet, og som skal bidra til å forhindre utanforskap og sosiale skilnader. Kommunen opplysa om at dette er populært. Det føreligg og ordningar for skulemat på ungdomskulen ifølge kommunen. (Oppstartsmøte/korrigert etter faktasjekk).

Det er et sterkt politisk ønske å forhindre utanforskapet i kommunen, der det har blitt undersøkt praktiske anordningar med næringslivet, og man har arrangert ein næringsfrukost med utanforskap som tema. Sula har og mye frivillig innsats i kommune blant anna med frivillighetssentral med utstyrlån via en booking applikasjon. Frivillighetssentralen har i tillegg fast matordning. Kommunen har motteke titals flyktningar frå Ukraina dei siste åra, der Sula planlegg å evaluera arbeidet med dette til sommaren. (Oppstartsmøte)

Våre vurderingar

Bekjemping av fattigdom er et område der vesentlege vurderast ut frå fleire perspektiv. Disse er særleg knyta til innbyggjarar og økonomi. En generell tendens i samfunnet er at dette er et område som kan ha auka risiko. Same trend kan sjåast i Sula, men det er et politisk ønske om aktivt å forhindre dette. Sula kommune er gang med fleire tiltak på området og indikasjonar viser at kommunen verker godt rusta på området. Vi antek det kan være ein risiko for at kommunen ikkje jobbar nok forebyggande, og at dette er eit område som kan ha aukande risiko. Vi vurderer derfor samla risiko- og vesentleg for området som middels. Tabellen viser vår vurdering av risiko- og vesentlighet for området bekjempelse av fattigdom:

Risikofaktor	Sannsyn for at risiko inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Aukande fattigdom i kommunen.	Kommunen jobber med å redusere utenforskap.	Brukarane får ikkje den hjelpen de trenger.	M	H	M
Fattigdom blir ikkje oppdaga	Kommunen har tatt imot et stort antal flyktningar som kan føre til at andel fattigdom aukar.	Fattigdom blir ikkje fanga opp.			

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere:

- Bekjemping av fattigdom – er kommunen nok i forkant?
- Sårbare grupper

PLAN OG TEKNIKK

Korrupsjon i kommunar oppstår ofte i samband med reguleringsprosessar av eigedommar og landbruks-, natur- og friluftsområde under utbygging (Økokrim 2022). Det har vore fleire dommar for korrupsjon innan plan- og byggesak (NKRF 2023). Plan- og bygningskontoret er den tenesta innbyggjarar i Noreg er minst nøgd med i (KS 2022).

Manglande **ulovleg oppfølging** kan over tid føre til at innbyggjarar får **svekka tillit** til kommunen si byggesaksforvaltning. Ulovlege terrenginngrep truer naturen, og det er sannsynleg at både næringsaktørar og private aktørar vil gjere grove ulovlege naturinngrep (Økokrim 2022).

Berekraftig arealforvaltning er viktig for å ta vare på natur, naturmangfald, naturgodar og redusere klimagassutslepp. Arealbruksendringar er ein stor kjelde til klimagassutslepp. Klimaendringar vil krevje at kommunane planlegg og gjer tiltak for å handtere både akutte og meir gradvise endringar. Dette handlar om samfunnstrygging, miljø og økonomi. Kommunane skal arbeide systematisk med **samfunnstrygging og beredskap**. Det blir kraftigare nedbør, fleire og større regnflaumar, stigande havnivå og fleire jord-, flaum- og sørpeskred. Skadar på grunn av dette er venta å auke i åra framover. **Overvatn** er den største av utfordringa kommunane opplev med klimatilpassing (KS 2022).

Avfallsbransjen er ein bransje med særleg høg risiko for miljøkriminalitet (Økokrim 2022:22). Det er sannsynleg at kriminelle aktørar i inn- og utland vil gjere **avfallskriminalitet** framover med bakgrunn i kombinasjonen av auka verdi på avfall og auka pris på lovleg avfallshandtering. Kommunane har eit viktig ansvar for fleire **tilskotsordningar**, særlover og arealbruk som har mykje å seie for landbruket både i dag og i framtida. Kravet om eigen kontrollplan er skjerpa for å sikre tillit til tilskotsoppgåva.

Moglege risikofaktorar

- Kommunen si risiko- og sårbaranalyse og beredskapsplanar er mangelfulle/utdaterte
- Risikovurderingar er ikkje satt i system
- Klimaendringar
- Ikkje jamlege øvingar
- Feil i sakshandsaming
- Dispensasjonspraksis
- Manglande kompetanse i kommunen
- Eksternt press
- Mangelfull internkontroll
- Manglande ressursar
- Kvaliteten på vassforsyningar og avløp er ikkje tilfredsstillande
- Kvalitet i bustadsoppgåvene er ikkje tilfredsstillande
- Mangelfull samhandling i kommunen
- Manglande tilsyn og ulovleg oppfølging
- Har ikkje berekraftig arealforvaltning som ser samheng mellom utbygging, klimaendringar og tap av natur
- Gammalt leidningsnett for vatn og avløp
- Handtering av overvatn
- Ikkje på nye krav til reinsing av avløpsvatn
- Kvalitet i byggesakhandsaminga er ikkje tilfredsstillande
- Samarbeider ikkje med avfallsselskap om å innføre nye krav til å sortere avfall

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Disse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Sula Kommune har ein overordna beredskapsplan som vart etablert i 1999. Det har vært større revisjonar i 2004, 2008, 2013 og 2017. Det opplysast om kontinuerleg vedlikehald og små oppdateringar og med siste oppdatering frå 14.mars 2024 (heimesida til Sula kommune).

Kommunen har i tillegg en pandemiplan frå 2009 og plan for smittevern frå 2014. I 2024 startar arbeidet med å rullere Sula kommune sin kommuneplan (sula.kommune.no, oppstartsmøte).

Kommunebarometeret for 2023 viser at Sula kommune hadde få fristbrot, med fristbrot i kun 1,54% av byggjesøknadene. Kommunebarometeret vis at alle abonnentar er tilknytt vassforsyning med tilfredsstillande e.coli og IE- resultat, samt 100% av abonnementa har tilfredsstillande farge og pH-verdi.

Sula kommune har ein del lekkasje på leidningsnettet for vann, samanlikna med andre kommunar. Statistikk viser en lekkasje på 33 %. Fornying av vassledningsnettet i kommunen er lavt, og lågare enn gjennomsnittet i Norge.

Eininga Plan, bygg og oppmåling hadde eit mindreforbruk i 2023. Kommunen opplyser om at gebyrinntektene er 1,1 millionar lågare enn budsjettert (Årsmelding 2023).

Kommunen fortel om utfordringar med kapasitet og kompetanse på området, og at dette kjem til å forsterke seg framover. Sula slit med å overhalde den lovpålagde saksbehandlingstida, sjølv om kommunen har få saker til behandling no. Dette er ei utfordring som kommunen er klar over, men har ikkje tatt noko strukturelle grep på dette enda. Kommunen har ikkje lovleg utslepp per i dag (Intervju).

I budsjett for 2024-2027 har kommunen vurdert det til å være relativt godt samsvar mellom ressursar og dei daglege oppgåvene ved plan, byggesak og geodata med unntak av tilsynsfunksjon ved avdelinga (Budsjett og økonomiplan 2024-2027).

Innan vass og avløpssituasjonen i kommunen har det nyleg blitt investert i reinseanlegg i kommunen. Det blir et bidrag til miljøet og forbetring av utsleppssituasjonen i kommunen. Det er utfordrande for kommunen å rekruttere kompetanse på området. Samla sett slit kommunen med å rekruttere kompetanse innan fleire saksområde for plan og teknikk. Den heilskaplege ROS analysen frå 2017 skal reviderast i samband med den nye samfunnsplanen i år (Oppstartsmøte).

Innan vass og avlausområdet hadde VAR eit meirforbruk på 5,5 millionar kroner i 2023. Når kommunen tek med fondstransaksjonar, er VAR om lag som budsjettert ifølge årsmeldinga. (Årsmelding 2023)

Framtidig vil det bli en auke i avlaupsgebyret som er knytt til oppfølging av kommunedelplan for avløp, og at Sula kommune må innfri krav om reinsing snarast mogleg (Budsjett 2024-2027).

Innan eigedomsforvaltning, som har ansvar for kommunale bygg og husvære, har det vist seg å være ei utfordring å gjennomføre større vedlikehaldsoppgåver over driftsbudsjettet.

I det regionale samarbeidet om innsamling av hushaldsavfall og slam i Sula har selskapet ÅRIM tildelt ansvaret. Tilsvarande kjøpar Sula kommune feietenester av Ålesund brannvesen (Budsjett 2024-2027).

I 2022 fekk kommunen ferdigstilt to nybygg. Måseide og Fiskerstrand skule resulterte i nye Rørstadmarka skule, og i tillegg blei Jetmundgarde, som høyrer inn under bu- og aktivitetstenesta, opna i desember 2022.

Våre vurderingar

Plan og teknikk er et område der det vesentlege vurderast ut frå fleire perspektiv. Det viktigaste er knytt til økonomi, miljø og berekraft, og å levere ein god teneste til innbyggjaren.

Plan og byggesak er ei teneste med stor betydning for innbyggjarane. Det er ei teneste folk ofte er misfornøgd med i kommunane, og som er sårbar for korrupsjon. Tillit til at tenestene utførast rett er vesentleg for kommunen. Sula slit med kompetanse og rekruttering på fleire felt innan plan og teknikk, og derav også lovpålagte saksbehandlingsfristar. Sula har også noko utdaterte planar og ROS-analysar. Vi vurderer samla risiko- og vesentleg for området som H.

Risikofaktor	Grunngjeving for at sannsyn inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko- nivå
Manglande ressursar. Rekruttering Klimaendringar. Kvaliteten i vassforsyning og avløp er ikkje tilfredsstillande. Kvalitet i byggesaksbehandling er ikkje tilfredsstillande. Kvalitet i boligforvaltning er ikkje tilfredsstillande.	Fleire rapporter viser til tiltak innan vass og avløp som kommunen bør sette i verk. Byggesaksbehandling, boligforvaltning og vann- og avløp er områder med størst risiko.	Tap av verdier, tillit og omdømme. Korrupsjon. Innbyggjarar kan få for lav kvalitet på vann og avløp. Dårleg kvalitet på vann kan føre til sjukdom.	M- H	H	H

Aktuelt tema for forvaltningsrevisjon:

- Byggesaksbehandling og vann og avløp – Saksbehandlingstid
- Heilhetleg ROS-analyse

3.5 AKTUELLE TEMA FOR FORVALTNINGSREVISJON – OPPSUMMERING

Områder med låg risiko er ikkje inkludert i denne oppsummeringa.

Berekraft og samfunnsutvikling	Samla risiko og vesentlegnivå
Strategisk og helhetlig planlegging av arbeidet med berekraftsmåla Oppdaterte planverk	Middels (M/M-H)

Lokaldemokrati	Samla risiko og vesentlegnivå
Vilkår for lokaldemokratiet	Låg-middels (L-M/M)
Ope og innsyn	Låg-middels (L-M/M)

Tillitsskapande forvaltning	Samlet risiko og vesentlegnivå
Internkontroll, etterleving av system for internkontroll	Middels (L-M/M-H)
Avvikskultur- og handtering av avvik	Middels (M/M)
Interkommunale samarbeid	Middels (M/M)
Datasikkerheit og informasjonstryggleik	Middels (M/M)
Innkjøp og offentlege anskaffingar	Middels (M/H)

Tenesteyting og myndighetsutøvelse	Samlet risiko og vesentlegnivå
Personalforvaltning: Sjukefråvær Rekruttering og bemanning Personalforvaltning og omstilling	Høg-middels (M/H)
Oppvekst; Økonomiske rammer Kvalitet Bemanning	Middels (M/H)
Barnevernstenesta	Middels (M/M)
Helse og omsorg: Omstillingsprosessar Kvalitet på helse- og omsorgstenesta	Høg (M-H/H)
Bekjemping av fattigdom: Er kommunen nok i forkant? Sårbare grupper	Middels (M/H)
Plan og teknikk: Byggesaksbehandling og vann og avløp – Saksbehandlingstid Heilhetleg ROS-analyse	Høy

4. VESENTLEGVURDERING I SELSKAPER – EIGARSKAPSKONTROLL OG FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP

I dette kapitelet vurderer vi risiko og vesentligheit for kommunens eigarskap opp mot behovet for eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Etter ein kort innføring i kommunalt eigarskap, metode og gjennomføring, har vi omhandla kommunens eigarskap, før vi har føretatt ein risiko- og vesentligvurdering av kommunens eigarstyring og i selskap som kommunen eiger.

Analysen er delt inn etter dei ulike selskapsformene. Analysen tek ikkje for seg alle kommunen sine selskap, og den legg mest innsats i risikovurderinga av dei selskapa som er vurdert mest vesentleg. Risiko- og vesentlegvurderinga byggjer på informasjon om Sula kommune. Dette gjeld særleg informasjon om bakgrunnen for at kommunen er eigar eller har eigarinteresser i selskapet og korleis kommunen tek vare på sine eigarinteresser. Sula kommune har vedteke eigarskapsmelding 02.05.2024. Sula kommune har i tillegg hovudprinsipp for eigarstrategi som blei vedtatt i 2021. I tillegg har vi gått gjennom anna relevant dokumentasjon som planverk, reglement, retningslinjer og prosedyrar.

4.1 INNLEIING

Kontrollutvalet skal etter lov om kommunar og fylkeskommunar av 22.6.2018 § 23-2 (kommunelova) sjå til at det blir ført kontroll med forvaltninga av kommunen sine eigarinteresser i selskap mv. Dette er eigarskapskontroll. I § 23-4 er det reglar om utarbeiding av risiko og vesentlegvurdering som grunnlag for plan for eigarskapskontroll.

Eigarskapskontroll er definert i kommunelova § 23-4:

«Eigarskapskontroll inneber å kontrollere om den som utøver kommunen sine eigarinteresser, gjer dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyret sitt eller fylkestinget sitt vedtak og anerkjende prinsipp for eigarstyring.»

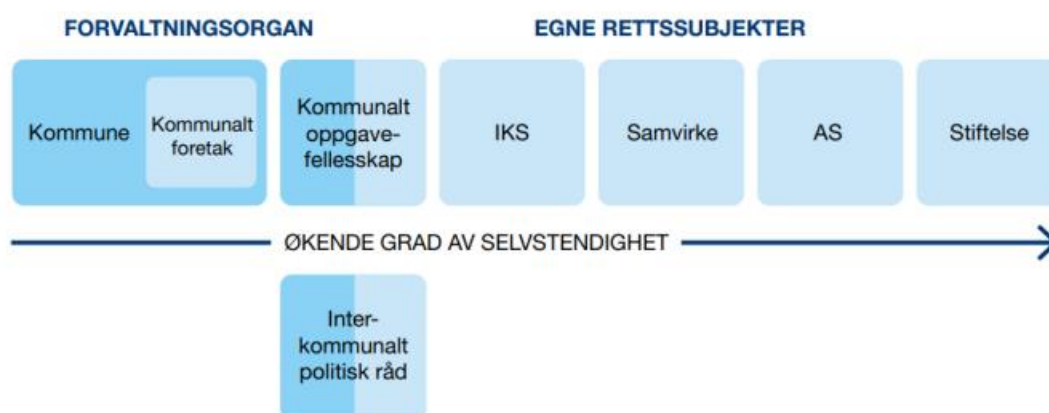
Eigarskapsmelding er eit viktig dokument ved utarbeiding av risiko og vesentlegvurderingar og plan for eigarskapskontroll. Ny kommunelov styrker kommunane si eigarstyring ovanfor kommunalt eigde selskap med vidare. Eit viktig grep er at det no gjeld eit lovfesta krav om eigarskapsmelding i lova si § 26-1. Regelen gir minimumskrav til innhald i meldinga, og krev at meldinga skal bli utarbeidd minst éin gang i valperioden og bli vedteke av kommunestyret. Eigarskapskontrollen skal vere med å sikre at kommunen utøver sitt eigarskap på ein profesjonell måte. Dette vil kunne gjere at kommunen kan påverke selskapet i ønska retning, at eventuelle medeigarar er likeverdige og samstundes som at selskapet er uavhengig.

4.2 OM KOMMUNALT EIGARSKAP

Norske kommunar har stor grad av fridom til å organisere tenestene sine. Dei kan velje mellom fleire organisasjonsformer: Kommunalt oppgåvefelleskap, interkommunale politiske råd, interkommunale selskap (IKS), samverkeføretak (SA), aksjeselskap (AS) eller stiftingar. Vi ser at utviklinga peiker mot at delar av den kommunale tenesteproduksjonen blir flytta ut av den enkelte kommune og over i ulike former.

Uavhengig av organisasjons- eller eigarform er det kommunestyret som har det overordna ansvaret for kommunen si samla verksemd. Kommunen sin påverknad er regulert gjennom lowerket knyt til dei ulike selskapsformene.

Figuren under viser at organisasjons- eller eigarforma si sjølvstende i høve til kommunestyret varierer mellom dei ulike selskapsformene. Kommunestyret sin grad av påverknad for innsyn og kontroll er redusert i selskap med private eigarar, og i sjølvorganiserande stiftingar med mindre anna står i vedtekter og avtalar.

Figur 1: Oversikta visar de ulike selskapsformene som kan etablerast for å utføre tenester i ein kommune (KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020).

Når kommunen organiserer tenesteproduksjonen i eigen kommune, gjeld styringssystema som følgjer av kommunelova, og kommunestyret har i utgangspunktet all mynde til å ta avgjerle. Dersom verksemda er lagt i egne rettssubjekt, som aksjeselskap eller interkommunale selskap, må styringssystema følgje den aktuelle lovgivinga for styring av dei. Dette medfører at styring av selskapet må skje i selskapet sine eigarorgan, generalforsamling for AS og representantskap for IKS. Interkommunale politiske råd og kommunale oppgåvefelleskap er her underlagt kommunelova. Som egne rettssubjekt er dei styrt gjennom representantskap og styre. I AS med private eigarar og i stiftingar er det ikkje høve til kontroll med føretaket, med mindre det står i vedtektene eller selskapsavtalar.

Kontrollutvalet kan krevje dei opplysningane som er naudsynt for å gjennomføre sin kontroll av IKS, interkommunale politiske råd, kommunale oppgåvefelleskap, samt AS der ein kommune eller fylkeskommune aleine eller saman med andre kommunar, fylkeskommunar eller IKS

direkte eller indirekte eig alle aksjar. Opplysningane kan bli gitt frå verksemda sin daglege leiar, styret og den valde revisoren for selskapet. Reglane om innsyn og undersøkingar i selskap o.l. i kommunelova § 23-6 gjeld på tilsvarande måte for kommunen sin revisor.

4.3 KJELDER TIL DATA

Data i dette kapitelet er henta frå følgjande kjelder:

- Kommunens årsregnskap for 2022 og 2023, inkl. noter
- Kommunens eigarskapsmelding 2024
- Kommunens heimeside, blant annet postliste og politiske møtedokument
- Proff.no
- Tidlegare revisjonar og generell eigarskapskontroll 2023
- Vår kjennskap til selskapa og kommunen

4.4 EIGARSKAP I SULA KOMMUNE

I den nye kommunelova kapittel 26 står det om eigarstyring i kommunane. Kommunar skal ha ei eigarskapsmelding, og at den skal bli revidert minst ein gang i valperioden. Sula kommune har vedteke eigarskapsmelding 02.05.2024. Det er og utarbeidd eit overordna styringsdokument gjennom «Hovudprinsippa for eigarstrategi» vedtatt i 2021.

Årsregnskapet skal innehalde note med oversikt over aksjer og andeler som kommunen eig og informasjon om bokført verdi per 1.1 og 31.12.

Note nr. 7 Finansielle anleggsmidler

	Balanseført verdi 31.12.2023	Eigardel	Kjøp i året
BINGSA GJENVINNING AS	41 000	2,39 %	
SULA BEDRIFTSTENESTE	450 000	100 %	
MØRE OG ROMSDAL REVISJON SA	105 000		
MURITUN	60 000	0,42 %	
EIGENKAPITALTILSKOT KLP	23 721 040		1 586 127
HELSEPLATTFORMEN	52 052	1,30 %	52 052
BIBLIOTEKSENTRALEN KR	1		
STORFJORDSAMBANDET KR	1	1,32 %	
HAREID FASTLANDSSAMBAND	140 001	1,66 %	
DET NORSKE TEATER	1 000	0,02 %	
SULA RIDE OG FRITIDSSENTER	25 000	15 %	
ROVDEFJORD BRUA	10 000	0,15 %	
THE NORTH WEST AS	105 000	7,22 %	
UTVIKLINGSFORUMET FOR ÅLESUND LUFTHAVN	25 000	2,43 %	
Sum	24 735 095		1 638 179

SULA KOMMUNE ER MEDEIGAR I FØLGANDE SELSKAP

Aksjeselskap (AS)

- North West AS
- Attvin AS
- Årim AS
- Attvin Næring AS
- Bingsa Gjenvinning Næring AS

Interkommunale selskap (IKS):

- Interkommunalt Arkiv for M&R IKS

Samvirke (SA):

- Møre og Romsdal Revisjon SA

4.5 RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING I SELSKAP

Vi har brukt følgjande faktorar ved val av selskap som er egna til eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon:

- Selskapet driv ein lovpålagt teneste for kommunen
- Selskapet har ein omsetning av en viss størrelse
- Selskapet har en stor økonomisk verdi for kommunen
- Selskapet har ein allmenninteresse
- Selskapet har tilsette
- Storleik på eigarskapet

GENERELLE RISIKOFAKTORAR

Når det gjeld prinsipp for eigarskap og forvaltning, formål med eigarskap samt representasjon i eigarorgan og styre, er det somme generelle risikoområde:

• Kommunen har uklare prinsipp for utøving av eigarskap • Kommunen bryt habilitetsreglar • Kommunen er ikkje open i utøvinga av sitt eigarskap • Føremålet med eigarskapet er uklart • Kommunen kontrollerer ikkje om selskapet når sine mål • Kommunestyret sitt vedtak blir ikkje følgt av selskapet • Nominasjonsordning i kommunen sikrar ikkje naudsynt samla kompetanse i styret i selskap	• Mål og strategiar blir ikkje følgt opp • Selskapet rapporterer ikkje i tråd med lovkrav og avtale • Det er ikkje sikra innsyn og offentlegheit om eigarskap og i selskapa • Kompetansen i styret og styresamansetjing er ikkje i tråd med kommunen sin strategi • Habilitetsreglar blir ikkje teke omsyn til ved styresamansetjing • Selskapet følgjer ikkje opp berekraftmåla.

Sula kommune bør ha rutinar for eigarskapskontroll som minimerer risikoen for at de generelle risikofaktorane som er opplista ovanfor inntreff.

EIGARSKAP

Med bakgrunn i tilgjengelege data har vi laget en oversikt over kommunens eigarportefølje. Data er henta frå siste tilgjengelege tall frå proff.no. og kommunens eigarskapsmelding.

Selskap	Eigardel
Sula Vekst AS	100 %
Sula ride og fritidsenter AS	15 %
Utviklingsforumet for Ålesund Lufthavn, Vigra AS	2,43
Attvin AS	2,39 %
Hareid Fastlandsamband AS	1,66 %
Storfjordsambandet KR	1,32 %
Helseplattformen AS	1,30 %
Muritunet AS	0,42 %
Rovdefjordsambandet AS	0.15 %
LL Det Norske Teater	0,02 %
Møre og Romsdal revisjon SA	
Biblioteksentralen SA	
KLP	
Sunnmøre regionråd IKS	
Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS	
Ålesundregionens havnevesen IKS	

Opplysningar om kommunen og vår risiko- og vesentlegvurdering

Sula kommune har eigarskapsmelding frå 2024. I eigarskapsmeldinga visast det overordna mål for eigarskap:

Sula kommune ønsker at selskap vi har interesser i arbeider for å balansere økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på ein måte som bidreg til langsiktig verdiskaping, slik at dagens behov vert ivaretatt utan å øydelegge mogelegheitene for at komande generasjonar kan få dekkja sine behov.

Sula kommune skal forvalte sitt eigarskap på ein open måte, basert på prinsippet om meirinnsyn. Det same skal gjelde for dei verksemdene kommunen har eigarforhold til.

Kommunen ønskjer eigarskap som fremjar samfunnsansvarleg forretningsdrift og berekraftig samfunnsutvikling.

Andre viktige føringar i eigarskapsmeldinga:

1. Det skal vere ein open kommunikasjon om kommunen sine eigarinteresser i alle selskap knytt til Sula kommune, og eigarpostar skal kome fram i rekneskapen.

2. Prinsippet om meiroffentlegheit skal gjennomførast i alle selskap når ikkje anna lovgiving, forretningsmessige eller andre tilhøve tilseier at informasjonen skal vere unntatt offentlegheit.
  3. Det skal vere ein open kommunikasjon om leiarlønningar, pensjon, styrehonorar og anna godtgjering i selskapa.
  4. Sula kommune føreset at kommunen sine representantarar i selskap er registrert i Kommunens sentralforbund (KS) sitt styrevervregister. Tilknyting til styrevervregisteret skaper openheit om roller og styrker allmenta sin tillit til kommunalt eigde selskap.
- I styringsdokument «Hovudprinsippa for eigarstrategi» frå 2021.

Kommunen skal leggje vekt på at selskap der kommunen har eigarskap, blir sikra eit godt og handlekraftig styre.

Godtgjerster til styret skal ligge på eit moderat nivå.

For kommunale føretak skal kommunens arbeidsgjevarpolitikk gjelde. Dette skal så langt råd også gjelde for alle heileigde selskap.

Kommunen ønskjer å ha god dialog med sine selskap på ulike nivå både administrativt og politisk. Det bør årleg bli invitert til informasjons- og strategimøte med dei viktigaste selskapa. Kommunen ønskjer at eigarskapet blir følgt opp med rutinar for rapportering.

For føretak og alle heileigde selskap skal kommunens etiske retningslinjer gjelde. For dei andre selskapa føreset kommunen at styret utarbeider og følgjer opp etiske retningslinjer for sitt selskap.

Ved oppstart av nye kommunevalperiode skal eigarskapsmelding og eigarskapspolitikk bli ein del av folkevaldeopplæringa.

Kommunen ønskjer gjennom sitt eigarskap å gi styret klare mål, og saman med styret bidra til å finne gode og nyttige endringar og justeringar.

Kommunen kan ha ulike roller overfor det enkelte selskap, for eksempel som kunde, forvaltningsorgan eller eigar. Kommunen skal vere påpasseleg med ikkje å blande desse rollene. Kommunen ønskjer å vere ein ansvarleg eigar. Store endringar i eigarstrategi skal vere utgreidd og vurdert grundig før vedtak blir gjort.

Sula kommune eig 100% av Vekst AS og har mindre eigarpostar i blant anna Bingsa Gjenvinning AS.

Etter behandling i Kommunestyret 30.11.2023 sak - 072/23 vedtok Sula kommune overdragelse av sin eigarpost på 7,216 % i The North West AS til Foreningen Framtidslaben vederlagsfritt. Sula er deltakar i Sunnmøre Regionråd IKS og har lik eigardel i selskapet som dei andre 14 kommunane.

Kommunen har vedtatt eigarskapsmelding i mai 2024. Sula kommune har eit overordna styringsdokument gjennom «Hovudprinsippa for eigarstrategi» vedteke 03.05.2018 – sak 030/18.

Eigarskapsmeldinga skal innehalde generelle strategiar for eigarskap og med prosedyrar for de ulike oppgåver som ligger til de ulike rollene eigarskapsstyringa. Det er kommunestyret som veljar eigarrepresentant til kommunale selskapa.

I de aller fleste eigarskap er det ordførar som er eigarrepresentant. Kommunens eigarskapsmelding legger opp til at eigarrepresentant skal på vegne av kommunestyret følge opp eigarskapet og rapporterer til kommunestyret. Eigarskapsmeldinga stiller like krav til rapportering frå alle eigarskap.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Mål og strategiar følges ikkje opp Selskap rapporterer ikkje i henhold til lovkrav og avtale Det sikrast ikkje innsyn og offentlegheit om eigarskap og selskap	Kommunen har utarbeidd «Hovudprinsipp for eigarstrategi» Generell eigarskapskontroll er tatt opp som tema frå politikarar.	Kommunens mål blir ikkje nådd. Manglande openheit, svekka tillit og omdømme. Svak internkontroll	H	H	H

Aktuelt tema for eigarskapskontroll:

- Eigarskapskontroll – Eigarskapsstyring og -oppfølging, med eitt eller fleire av følgjande tema:
  - Kommunen har tydelege mål og prinsipp for eigarskapet, og følgjer opp dei
  - Praktisering av offentlegheit
  - Føremålet med eigarskap er klart
  - Kontroll av om selskap når sine mål
  - Kommunestyret sine vedtak blir følgde
  - Føringar for kompetanse styresamansetning

4.6 FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP

GENERELLE RISIKOFAKTORAR

- Følgje opp mål og strategiar
- Berekraftsmåla blir ikkje følgt opp i selskapa
- Innsyn og offentlegheit blir ikkje sikra
- Innkjøpsregelverket blir ikkje følgt
- Etske retningslinjer blir ikkje følgt
- Styresamansetjing
- Arbeidslivskriminalitet
- Økonomisk styring
- Svak internkontroll

Selskapa bør ha rutinar og ein internkontroll som minimerer risikoen for at dei generelle risikofaktorane som er lista opp ovanfor inntreff.

Opplysningar om kommunen og vår risiko- og vesentlegvurdering

Vurdering om, og i tilfelle, hvilke selskap revisjonen skal rettast mot kan vurderast ut frå fleire perspektiv. Momenter i disse vurderingane er eigerandel, verdi, og grunnlaget for eigarskapet (politisk, regional politisk, økonomisk/ finansielt, om selskapet leverer tenester til kommunen etc.).

SELSKAP SOM ER VURDERT

Bingsa gjenvinning AS/Attvin AS

Selskapet er et resultat av samanslåinga av selskapa ÅRIM IKS og Bingsa. Frå 1. september 2023 vedtok generalforsamlinga at det nye selskapet skulle få namnet Attvin AS. Aksjane i selskapet kan berre vere eigd av offentlege. Ålesund kommune har den største eigardelen med 90 %, medan dei 6 andre kommunane har mindre eigardelar der Sula kommune har en eigardel på 2,3%.

Hareid fastlandsamband

Hareid Fastlandssamband AS (HAFAS) blei etablert i 1986. Hafast var opprinneleg et prosjekt for å få gjennomført som ein underhavstunnel under Sulafjorden.

Hareid Fastlandssamband AS (HAFAS) er no eit regionalt samfunns- og utviklingsprosjekt som har som ambisjon om å knytte saman regionen i Møre og Romsdal. Sula kommune har ein eigardel på 1,6% i selskapet.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Attvin AS	Selskapet driver en virksomhet som har stor betydning i arbeidet med miljømessig berekraft.	Mål blir ikkje nådd Selskapet og virksomheten utviklast ikkje til det beste for kommunen og innbyggerane Kommunens omdømme kan svekkas	M	H	M-H

Selskap	Grunngjeving av nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Hareid fastlandsamband AS	Selskapet driver en virksomhet som har stor betydning regionalt Eigarandel	Mål blir ikkje nådd Selskapet og virksomheten utviklast ikkje til det beste for kommunen og innbyggerane	M	M	M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon:

- Attvin AS, berekraft, sjølvkost
- Hareid fastlandsamband AS, utvikling

REFERANSELISTE

Datatilsynet (2022). Årsrapport 2022. Hentet fra: [Årsrapport for 2022 | Datatilsynet](#)

Datatilsynet (2023). Tilsyn i kommuner og fylkeskommuner. Hentet 25.5.2023 fra [Tilsyn i kommuner og fylkeskommuner | Datatilsynet](#)

Driva 2023. Svekker tilliten og setter rettsikkerheten i fare. Hentet 25.5.2023 fra [Svekker tilliten og setter rettsikkerheten i fare - driva.no](#)

FN- Sambandet (2023). FNs bærekraftsmål. Nettside. 02.05.2023: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Helsedirektoratet (2021). Utfordringer med å rekruttere helsepersonell i kommunene – en grafisk framstilling av resultatene fra Kommunesektorens arbeidsgivermonitor. Hentet 11.5.2023 fra: [Utfordringer med å rekruttere helsepersonell i kommunene - Helsedirektoratet](#)

Kommunal Rapport (2023). Kommunebarometeret. [Kommunebarometeret - Om Kommune­barometeret \(kommunal-rapport.no\)](#)

Kommune-CSIRT (2023). Digitalt situasjonsbilde no. 1 for 2023. Hentet fra: <https://kommunecsirt.no/nyheter-og-artikler/digitalt-situasjonsbilde-no-1-for-2023>

Kommunenes sentralforbund (2019). Hva er kommunens utfordringer? Klimatilpasning i praksis. Hentet 02.05.2023 fra ks.no: <https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/klima/hva-gjor-vi-med-klimaendringene-klimatilpasning-i-praksis/hva-er-kommunenes-utfordringer/>

Kommunenes sentralforbund (2022). *Status kommune 2022*. Hentet 04.05.2023 fra <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/statistikk-og-analyse/status-kommune/KS-Status-kommune-2022-web.pdf>

Kommunenes Sentralforbund (2022 b). *Utfordringene vi må løse*. Hentet fra: [Utfordringene vi må løse - KS](#)

Kommunenes sentralforbund (2023). *Status kommune 2023. Der folk bor*. Hentet 25.05.2023 fra: [Status-kommune-2023.pdf \(ks.no\)](#)

Kunnskapsdepartementet (2019). *Meld. St. 6 (2019-2020). Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Hentet fra: [Meld. St. 6 \(2019–2020\) - regjeringen.no](#)

Kommunal- og distriksdepartementet (2022). Hentet fra: [Kontrollutvalgsboka \(regjeringen.no\)](#).

Vinsand, Geir (2023). «NIVI Rapport 2023:3. Interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal». Hentet 06.01.2024 fra: [Notat \(statsforvalteren.no\)](#)

NKRF (2023). Korrupsjon i kommunene – eksempler fra de siste 10 årene. Hentet 9.5.2023 fra [Korrupsjon i kommunene – eksempler fra de siste 10 årene - NKRF](#)

NOU 2023:7. Trygg barndom, sikker fremtid — Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet. Hentet 16.5.2023 fra: [NOU 2023: 7 - regjeringen.no](#)

Politiets Sikkerhetstjeneste (2023). Nasjonal trusselvurdering 2023. Hentet 9.5.2023 fra [NTV-2023 \(pst.no\)](#)

Pressens faglige utvalg (2022). Åpenhetsbarometeret 2022. Hentet 11.5.2023 fra [Åpenhetsbarometeret 2022 - Presse.no](#)

[Årsrapport 2021 - Møre og Romsdal 2025 \(360online.com\)](#)

Regjeringen (2021). Langsiktige utfordringer som følge av en aldrende befolkning. Hentet 23.5.2023 fra [Langsiktige utfordringer som følge av en aldrende befolkning - regjeringen.no](#)

Regjeringen (2022). Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken 2021-2024. Hentet 26.05.2023 fra [Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken 2021-2024 - regjeringen.no](#)

Økokrim (2022). Økokrim trusselvurdering 2022. Hentet 9.5.2023 fra [Økokrims trusselvurdering 2022 - Økokrim \(okokrim.no\)](#)

Universitetet i Stavanger (2022). Ny rapport setter søkelys på tidlig innsats i livet. Hentet fra: [Ny rapport setter søkelys på tidlig innsats tidlig i livet | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal (2023). Forventningsbrevet 2023 – Våre forventninger til kommunane. Hentet 25.05.2023 fra: <https://www.statsforvalteren.no/nn/More-og-Romsdal/Kommunal-styring/container-kommunemote/forventningsbrev2023/>

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund. Møre og Romsdal fylkeskommune.